

Länsstyrelsen
Västernorrland

Årsredovisning 2023

Utgivare: Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Diarienummer: 649-2024

Omslag: Edskullens naturreservat

Fotograf omslag: Erik Engelro

Innehållsförteckning

Landshövdingen har ordet	4
Om årsredovisningen	5
Årsredovisningens kapitelindelning.....	5
Resultatredovisningen	5
Om Länsstyrelsen	7
Våra uppgifter, uppdrag och mål.....	7
Strategisk styrning och planering.....	8
Organisation.....	8
Resultatredovisning	10
Myndighetsövergripande redovisning	10
Redovisning av verksamhetsområden	31
Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	32
Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor.....	37
Regional tillväxt och infrastrukturplanering	41
Hållbar samhällsplanering och boende.....	48
Energi och klimat.....	54
Kulturmiljö	60
Samhällsskydd och beredskap	64
Naturvård och miljöskydd.....	71
Areella näringar.....	106
Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera.	116
Övrig redovisning	125
Året i siffror.....	130
Finansiell redovisning	143
Resultaträkning	143
Balansräkning	144
Anslagsredovisning.....	146
Tilläggsupplysningar och noter	147
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen	165
Bilagor	166

Landshövdingen har ordet

Året har präglats av den oro som omvärlden skapar genom det säkerhetspolitiska läget, klimatkrisen och ekonomiska utmaningar genom ökad inflation. Trots denna oro konstaterade jag när jag kom in i verksamheten i slutet av året att Länsstyrelsen jobbar med tillförsikt och framtidstro för en positiv utveckling i länet.

Länsstyrelsen Västernorrlands arbete görs i en tid av förändring och utveckling i länet. Grön omställning, där den rika tillgången på hållbar el i länet leder till att det blir attraktivt att investera i ny industriell produktion samtidigt som redan existerande företag, både stora och små, gör viktiga investeringar i nya anläggningar som leder till en förbättrad arbetsmarknad. För att möta företagets behov har länsstyrelsen under en längre tid satsat på att korta handläggningstiderna och att nå de målsatta handläggningstiderna, vilket gett resultat. Vi når 95 procent av de målsatta handläggningstiderna generellt och 100 procent av alla MPD-ärenden, för att ge ett exempel.

Jag är också glad att konstatera att arbetsmiljön på länsstyrelsen är god och att hälsoundersökningen som genomfördes under året visade ett mycket fint resultat. Detta ser jag som väldigt viktigt då medarbetare som trivs och mår bra på jobbet ger arbetsglädje och bra resultat för verksamheten.

De brev som skickades till länsstyrelserna synkront under en dag aktualiserade frågan om medarbetarnas säkerhet på ett mycket tydligt sätt. Under året har arbetet med att stärka just skyddet för våra medarbetare tagit flera steg framåt. Bland annat genom att handläggare vid djurskyddskontroller inte åker ut ensamma på kontroller. Det finns fortsatta behov både från oss som arbetsgivare och samhället i stort för att se till att våra medarbetares säkerhet säkerställs utifrån den ökade hotbild vi ser.

Arbetet med både länets och länsstyrelsens förmågehöjning inom civila försvaret har prioriterats kraftigt under 2023. Inom myndigheten har vi lagt mycket tid och kraft på en höjning av myndighetens förmåga under höjd beredskap och i krig. Ledningsgruppen, men även särskilt utsedd planeringspersonal, har arbetat med planering av krigsuppgifter och krigsorganisation. Samtidigt har uppbyggnaden av Civilområdets kapacitet krävt resurser och tid. Övningar har genomförts under året inom Civo-området och i länet.

Stora samhällsomvandlingar präglar Västernorrland just nu. Länsstyrelsens förmåga att vara en positiv kraft kommer att vara avgörande för att möta alla de behov som kommer med omvandlingen. Vi märkte det under 2023 och rustar för att det sker i ännu större omfattning kommande år.

Fotograf: Erik Engello

Om årsredovisningen

Syftet med det här avsnittet är att informera om årsredovisningens upplägg och disposition samt att beskriva de huvudsakliga begrepp samt mät- och värderingsmetoder som vi använder. Redovisningsprinciper för finansiella delar, tabeller och ärendestatistik redovisas under rubriken *Tilläggsupplysningar och noter* i avsnittet *Finansiell redovisning*.

Årsredovisningens kapitelindelning

Länsstyrelsens årsredovisning är uppbyggd för att motsvara kraven i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Den består av följande delar:

- Landshövdingen har ordet
- Om årsredovisningen
- Om Länsstyrelsen
- Resultatredovisning
- Finansiell redovisning
- Landshövdingens underskrift av årsredovisningen
- Bilagor

Avsnittet **Om Länsstyrelsen** beskriver länsstyrelsens övergripande uppgift, hur vi arbetar med den strategiska styrningen, verksamhets- och organisationsutveckling samt de länsstyrelsegemensamma stödverksamheterna. **Resultatredovisningen** innehåller bland annat en myndighetsövergripande redovisning och en redovisning per verksamhetsområde, som utgår från den länsstyrelsegemensamma verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS). Den **finansiella redovisningen** innehåller resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisningen samt tilläggsupplysningar och noter.

Bilaga A-C beskriver vilka paragrafer i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, regleringsbrevsuppdrag och övriga uppdrag som ingår i resultatredovisningen samt var i årsredovisningen de redovisas. **Bilaga D** tydliggör vilka regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning. **Bilaga E** innehåller en länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som samordnas och av länsstyrelsegemensamma funktioner.

Resultatredovisningen

Redovisningen per verksamhetsområde inleds med en tabell med instruktionsuppgifter, regleringsbrevsuppdrag och andra återrapporteringsgrunder som redovisas i avsnittet. Efter det redogör vi för verksamhetsområdets uppgifter, uppdrag och mål samt beskriver hur vi genomför verksamheten. Sedan kommer resultatredovisningen med en resultatbedömning.

Förklaring av begrepp

Här förklarar vi några av de begrepp som vi använder oss av i resultatredovisningen.

Uppgifter utgår i regel från förordningar, till största delen från det som står i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Uppdrag utgår till största delen från tidsatta uppdrag som regeringen angett i regleringsbrevet eller i något annat beslut.

Länsstyrelsens verksamhet styrs av att vi i utförandet av våra uppgifter och uppdrag ska bidra till att nationella och mer övergripande **mål** får genomslag i länet och där Länsstyrelsens insatser i olika grad påverkar måloppfyllelsen.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) använder Länsstyrelsen **resultatindikatorer** som stöd för bedömningar av måloppfyllelsen och resultaten.

Det finns flera områden i resultatredovisningen som Länsstyrelsen inte redovisar indikatorer för. Skälen till det är bland annat svårigheter inom vissa områden att definiera relevanta indikatorer som påvisar eller indikerar en resultatutveckling utifrån uppdraget.

Resultat vi redovisar kan bestå av både **prestationer** och **effekter**.

Resultatbedömningen är den samlade bedömningen av resultatet av Länsstyrelsens insatser inom verksamheten. Resultatet bedöms och motiveras i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål.

Bedömningsgrunder

I årsredovisningen används bedömningsgrunder i form av nyckeltal, indikatorer, statistik (exempelvis året i siffror) och övriga resultatbeskrivningar.

För varje verksamhetsområde bedöms resultatet i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål.

Resultatet bedöms också i förhållande till redovisade förändringar, skillnader och tillstånd.

En sammanvägd bedömning av resultatet görs av de verksamheter som ingår i respektive avsnitt i årsredovisningen, och motiveras samlat samt vid behov per delverksamhet.

De nivåer och omdömen som vi använder för resultatbedömningen är:

- **Otillfredsställande:** Resultaten når inte upp till målen eller når endast i begränsad omfattning de uppsatta målen.
- **Utvecklingsbehov:** Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen, men inte i tillräcklig omfattning.
- **Gott:** Resultaten når i all väsentlighet de uppsatta målen.
- **Utmärkt:** Resultaten når i alla delar de uppsatta målen med god marginal.

Om Länsstyrelsen

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) anges att i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, om det inte finns någon annan myndighet som ansvarar för särskilda förvaltningsuppgifter.

Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Vi ska rapportera situationen i länet och lämna lägesbilder. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
1§ Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Länsstyrelseinstruktion

Våra uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelseinstruktionen anger övergripande inom vilka områden Länsstyrelsen har uppgifter och hur länsstyrelsen ska styras och organiseras. Länsstyrelsernas uppdrag ges via lag av riksdagen och via förordningar eller beslut av regeringen, främst i vårt regleringsbrev. Även EU:s direktiv och förordningar styr länsstyrelsernas verksamhet.

Länsstyrelsen arbetar för det hållbara samhället. Utifrån de tre dimensionerna social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet arbetar vi för en hållbar utveckling i länet. Länsstyrelsen ansvarar för att beslut från riksdagen och regeringen får regionalt genomslag och vi samordnar den statliga verksamheten. Vi ska ta tillvara både individens och samhällets intressen i utvecklingen av länet. Vi bedriver verksamhet inom flera olika samhällsområden och vi ska vara en kunskapsorganisation som har förmågan att arbeta sektorsövergripande i många frågor.

Det saknas ett övergripande riksdagsbundet mål för länsstyrelserna som helhet. Övergripande ska dock länsstyrelserna verka för att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Detta omfattar samtliga län, oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan staten, kommunerna och regionerna. I redovisningen av respektive verksamhetsområde knyter vi an till relevanta nationella och regionala mål som uppgifterna och uppdragen ska bidra till att uppnå.

Länsstyrelsen finansieras från flera olika källor. Finansieringen sker till största delen av anslag på statens budget. Till stor del består dessa anslag av det så kallade förvaltningsanslaget. Förvaltningsanslaget utgör i genomsnitt ungefär 50 procent av länsstyrelsernas totala intäkter. Utöver förvaltningsanslaget har länsstyrelsen riktade medel i form av så kallade sakanslag. En annan finansieringskälla är bidragsfinansiering som kommer från andra myndigheter och organisationer. Utöver det bedriver länsstyrelsen avgiftsfinansierad verksamhet och tar in avgifter från organisationer och individer.

Strategisk styrning och planering

Länsstyrelsen Västernorrland har en platt organisation, där samtliga chefer är engagerade i myndighetens ledning och styrning. Detta bidrar till en stark sammanhållning och hög delaktighet samt ett ökat helhetsperspektiv i ledning och styrning.

Länsstyrelsen har under de senaste åren arbetat med att tydliggöra styrmodell, revidera vision och utveckla målbilder med syftet att alla medarbetare ska ha en tydligare gemensam bild av vart organisationen är på väg. Länsstyrelsens övergripande vision och målbild bildar tillsammans med organisationens verksamhetsmål en helhet som uttrycker myndighetens övergripande riktning och ambitioner.

Myndighetens verksamhetsmål under 2023 har fokuserat på helhetsperspektiv i samverkan, beslut och planering; utveckla och använda smarta, hållbara arbetsmetoder och arbetssätt samt att utveckla förmågan att förstå vår omvärld och anpassa vårt bemötande utifrån den förståelsen.

Under året 2022 och delar av 2023 har det pågått ett arbete med att utveckla det tvärsektoriella arbetssättet för interna yttranden inom länsstyrelsen. Arbetet har genomförts utifrån konceptet processbaserad verksamhetsutveckling. En rutin för hur vi bereder våra ärenden inom länsstyrelsen ger förutsättningar för helhetsbedömningar i våra beslut och yttranden, ökad effektivitet, rättssäkerhet och förbättrad arbetsmiljö genom att rätt förväntningar läggs på rätt plats i organisationen.

Länsstyrelsen har även genomfört ett ambitiöst arbete kopplat till ledarskap och medarbetarskap under 2023. Workshops med alla medarbetare har genomförts på enhetsnivå med diskussioner kring begreppen tillit och helhetssyn. Arbetet fortsätter enligt tidplan under 2024.

Planeringen och uppbyggnaden av myndighetens kris- och krigsorganisation har varit prioriterat från ledningen under 2023 och intensifieras under 2024 då förmågehöjningen är ett av tre verksamhetsmål.

Organisation

Länsstyrelsegemensamma stödverksamheter

Ett antal av länsstyrelsens stödverksamheter har inordnats i nationella funktioner med hemvist vid en länsstyrelse. Redovisning av länsstyrelsegemensamma stödverksamheter finns samlat i bilaga E. Länsstyrelsen Västernorrland ingår inte i nedanstående samarbete gällande telefonistorganisation. Där sker i stället samverkan med Härnösands kommun.

Dessa är:

- IT-avdelningen (värmland Västra Götaland)
- Telefonistorganisation (värmland Kronoberg)
- Samordnad löneservice (värmland Kronoberg)
- Ekonomiadministration LstEA (värmland Örebro)
- Dataskydd och informationssäkerhet (värmland Stockholm)
- Gemensamma kansliet (värmland Västmanland)

Resultatredovisning

Länsstyrelsens resultatredovisning är indelad i fyra avsnitt: myndighetsövergripande redovisning, redovisning per verksamhetsområde, övrig redovisning och året i siffror.

Myndighetsövergripande redovisning

I det här avsnittet redovisar vi resultat av verksamhet som berör flera verksamhetsområden eller som inte kan placeras i ett enskilt verksamhetsområde.

Verksamhetsöversikt

Nyckeltal: Verksamhetsöversikt	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	221,3	228,1	238,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	133,2	136,7	143,0
Antal årsarbetskrafter män	88,2	91,5	95,8
Antal ärenden, inkomna och upprättade	15 657	15 554	18 165
Antal beslutade ärenden	12 584	16 536	18 093
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	376	403	1 245
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	270 944	259 402	246 707
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	172 005	155 686	96 830

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar till tabellen

Antalet årsarbetskrafter fortsätter att minska under 2023. Minskningen är som störst under sommarmånaderna inom verksamhetsområdet skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden. Men det finns även en minskning inom verksamhetsområdet allmänna val samt administration och intern service. Årsarbetskrafter inom samhällsskydd och beredskap har i stället ökat.

Antalet inkomna och upprättade ärenden har inte förändrat nämnvärt jämfört ned föregående år, medan vi ser en minskning i antalet beslutade ärenden knappt 24 % jämfört med 2022. Förändringen följer i och med införandet av strategisk plan 2023–2027 för jordbrukspolitik där utbetalningsplanen för jordbrukarstöden förändras.

Vad gäller ej beslutade ärenden äldre än två år så har antalet fortsatt att minska. Inför 2024 är uppföljningen av dessa en indikator i verksamhetsplanen för att säkerställa att värdet fortsätter att förbättras.

Verksamhetskostnaderna har ökat något under 2023. Ökningar har skett inom samhällsskydd och beredskap, det breda natur- och miljöområdet samt inom integrationsområdet. Ökningen inom integration beror främst på att vi övertagit budgetansvaret för det länsstyrelsegemensamma samordningsarbetet inom integrationsområdet. Ökningen inom natur- och miljöområdet beror till stor del på genomförandet av ett större investeringsprojekt i Höga Kusten-området. Utan detta skulle i stället kostnaderna ha minskat något. Detta framför allt till följd av minskade uppdrag och tillförda medel inom skydd och skötsel, vilket även visat sig på antalet årsarbetskrafter.

Ökningen inom bidragsutbetalningarna beror till allra största del på en ökning av lönegarantiutbetalningar. Detta då antalet konkurser har ökat jämfört med tidigare år.

Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
2§ p1 Verka för att nationella mål får genomslag	Länsstyrelseinstruktion
2§ p2 Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Länsstyrelseinstruktion
2§ p3 Främja länets utveckling och följa tillståndet	Länsstyrelseinstruktion
2§ p4 Främja samverkan	Länsstyrelseinstruktion
2§ p5 Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Länsstyrelseinstruktion
2§ p6 Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Länsstyrelseinstruktion
6§ Generationsmål för miljöarbetet och riksdagens miljö kvalitetsmål (övergripande)	Länsstyrelseinstruktion
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Regleringsbrev
1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Nationella mål

Strukturen för att främja samarbete över enhetsgränser för att stärka sektorövergripande perspektiv i arbetet gentemot nationella mål har varit ett tydligt mål för 2023. Ett utökat samarbete finns mellan enheter inom tre verksamhetsforum. I dessa verksamhetsforum sker enhetsövergripande dialoger där vi i en högre grad hittar samordningsvinster. Nedan följer några exempel.

På länsstyrelsen finns en etablerad samverkansstruktur mellan samordningen av uppdragen inom Agenda 2030, miljömål, friluftsliv och folkhälsa. Samverkan har under året bland annat innehållit projekt inom hållbar strategisk samhällsplanering. Länsstyrelsen har under året arbetat aktivt för att integrera folkhälsomålen med friluftsmålen.

Genom att arbeta strategiskt med flera tvärsektoriella frågor kopplat till hållbar samhällsplanering, ser Länsstyrelsen möjlighet att jobba mer proaktivt och effektivt med flera av myndighetens uppdrag. Förväntat resultat är att länsstyrelsens medarbetare ska kunna ge kommunerna ett bättre stöd inom samhällsplanering, klimatanpassning och den omställning som krävs för att vi ska nå hållbarhetsmålen.

I arbetet med att restaurera vattendrag i länet (men även i Jämtland och Västerbottens län) har samverkan skett mellan fler sakområden och verksamheter, i syftet att uppnå bästa miljönytta och samtidigt bevara de kulturhistoriska lämningar som kan finnas i form av kvarnar, stensättningar och annat som finns kvar som spår från tidigare timmerflottning, och andra verksamheter i våra älvar. Insatserna bidrar till fler av de nationella

kulturmiljömålen som syftar till att bevara, och ta tillvara dessa miljöer och se dem som en resurs i samhällsutvecklingen.

I en bred samverkan mellan kulturmiljö och samhällsplanering har det under ett antal år arrangerats konferenser som bidrar till att belysa vårt kulturarvs betydelse i samhällsbyggandet. Årets tema var Gestaltad livsmiljö – ett samlingsnamn för politikens mål för arkitektur, form- och design – och målet med konferensen var att väcka intresse och debatt kring den miljö som omger oss kopplat till kulturmiljövärden och medvetenhet i bevarande och förändring.

Med avstamp i det regionala skogsprogrammet driver Länsstyrelsen sedan 2020 tillsammans med näringen, Region Västernorrland och Skogsstyrelsen projektet Jämställdhet i skogsbranschen. Syftet är att stärka branschens attraktionskraft utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Tillsammans med Skogsstyrelsen bjöd vi in till uppföljande styrgruppsmöte med aktörerna i projektet jämställdhet i skogsbranschen i oktober. En förstudie om mångbruk i skogen har genomförts med gott resultat.

Inom arbetet med den regionala livsmedelsstrategin pågår ett arbete tillsammans med LRF för att stötta och ta fram vägledningar samt kunskapshöjande material för kommunernas översiktsplanerade kring brukningsvärd jordbruksmark. Fokus under 2023 har varit målet att öka andelen närproducerat i den offentliga måltiden.

Samordna samhällsintressen och främja samverkan

Länsstyrelsen har en nyckelroll i samverkan mellan offentliga aktörer i länet och landshövding och länsråd har regelbundet möten med viktiga samverkansaktörer som Region Västernorrland, länets kommuner och statliga myndigheter som är verksamma i vårt län.

Länsstyrelsen är en del av den strategiska RUS-gruppen. Gruppen bereder möten för det regionala och Stora samverkansrådet som regionen håller i. Kommunledningarna och Kommunförbundet deltar i det regionala rådet och en ytterligare gruppering av företagargrupporganisationer och myndigheter i det stora rådet. Den strategiska RUS-gruppen fungerar som styrgrupp för genomförandet av Regional utvecklingsstrategi, RUS:en, och förankring av strategiska utvecklingsfrågor för länet. Också detta arbete bidrar till en gemensam samsyn och resurseffektiv hantering av de uppdrag länsstyrelsen och regionen har för hållbar regional utveckling. Samtliga strategier som Länsstyrelsen samordnar lyfts för ställningstagande och eventuell aktualisering i samverkansråden, som också är partnerskap för landsbygdsprogrammet. Länsråd och landshövding är representerade i både det regionala och stora samverkansrådet.

Samverkan sker mellan länsstyrelsen och regionen kopplat till en mängd områden inom besöksnäring och naturturism, utifrån länsstyrelsens arbete i världsarvet och samverkan med destinationsbolagen i länet och utveckling av leder i och utanför reservat. Omfattande samverkan sker även inom kultur- och kulturarvsarbetet.

Myndighetsnätverket är ett nav för samverkan för Västernorrlands offentliga sektor med fokuset kompetensförsörjning och en väl fungerande kompetensförsörjning. Under hösten arrangerade Länsstyrelsen i samverkan med myndighetsnätverket en gemensam ledningsgruppsdag med fokus på det säkerhetspolitiska läget och beredskap i Västernorrland. Syftet med

dagen var att ge ledningsgrupperna en gemensam aktuell kunskapsbas, identifiera områden att samverka inom vid kris- och beredskapssituationer samt arbeta med en plan för vidare arbete.

Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet

Ett av de främsta verktygen för att främja länets utveckling är att på olika sätt samverka med andra aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Genom vår samverkan kan vi i olika sammanhang bidra med kompetens och kunskap och samtidigt följa tillståndet i länet. Dessutom kan vi finansiera, driva och samverka kring projekt samt bevilja ekonomiska stöd till enskilda insatser som främjar länets utveckling.

Västernorrland är ett län i förändring. Klimatförändringarna och de globala och nationella mål som satts upp för att minska de negativa effekterna av denna i kombination med Västernorrlands tillgång till grön energi och den starka industrikompetensen gör att det sker historiskt stora industrisatsningar i länet. Nya verksamheter etableras och befintliga ställer om för en hållbar framtid med minskat fossilberoende. Året har därför präglats av mycket dialog och arbete med företag från hela världen gällande nya etableringar i länet. Dialogen med befintliga företag som håller på eller planerar för stora omställningar i verksamheten har också varit omfattande. Länsstyrelsen har gjort ett aktivt och strategiskt val att vid varje tillfälle ha tidig dialog med eventuellt nya verksamhetsutövare för att etablera kontakt och få förståelse för företagets behov. Det finns en framtagen rutin för detta.

Länsstyrelsen är representerade i strukturfondspartnerskapet för mellersta Norrland, där prioriteringar görs inom regionalfondsprogrammet och socialfondsprogrammet.

Projekt Ladda i Mittstråket är ett regionalfondsprojekt som pågått mellan januari 2020 och april 2023. Projektets övergripande mål var att minska klimatpåverkan från persontransporter. Det gjordes genom en utbyggnad av laddinfrastrukturen för personbilar i det så kallade Mittstråket mellan Sundsvall i Västernorrland och Storlien i Jämtland. Projektets syfte var även att bidra till överflyttning av persontransporter från bil till kollektivtrafik, eftersom laddinfrastrukturen byggs i direkt anslutning till pendelparkeringar vid alla 24 järnvägsstationer längs sträckan.

Ett viktigt utvecklingsområde där regional och mellanregional samverkan är av största betydelse är transportinfrastrukturområdet. Länsstyrelsen är bland annat adjungerad i Nya Ostkustbanans styrelse. En god transportinfrastruktur är avgörande för hållbar utveckling i länet. Det pågår flera projekt i länet där länsstyrelsen dels deltar i tidiga dialoger genom informations- och samrådsmöten, dels har en roll i att besluta huruvida olika projekt kan antas medföra betydande miljöpåverkan, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar samt lämna remissvar och yttranden. Västernorrland träffas regelbundet för strategiska diskussioner kring frågor som rör sambanden mellan fysisk planering, infrastruktursatsningar och den regionala länstransportplanen.

Länsstyrelsen har en central roll som prövnings- och tillsynsmyndighet och som samordnare av olika samhällsintressen samt med våra uppdrag inom miljö- och naturområdet, samhällsplanering, social hållbarhet, med mera.

Länsstyrelsen har under året genomfört förstudien "Mångbruk i skogen i Västernorrland/Jämtland-Härjedalen" som resulterade i en slutrapport och

slutseminarium. Skogen är en viktig resurs för näringslivet i mellersta Norrland och en central pusselbit i den gröna omställningen. Mångbruk ger möjlighet till ökat hållbart nyttjande av skog, ökad förädlingsgrad, landsbygdsutveckling och stärkt attraktionskraft.

Tillsyn

Länsstyrelsen har arbetat med ålagda tillsynsuppgifter, resultatet redovisas i årsredovisningen under respektive avsnitt i resultatredovisningen.

Året 2020 gav regeringen i uppdrag till länsstyrelserna att samordnat påbörja ett utvecklingsarbete för att ta fram gemensamma arbetsmetoder avseende sin tillsynsverksamhet. Effekten regeringen vill uppnå är att utvecklingsarbetet leder till en mer effektiv och rättssäker tillsyn. Uppdraget är flerårigt och har samordnats av Länsstyrelsen Västernorrland.

I regleringsbrevet för 2023, punkt 1D6, framgår att länsstyrelserna ska redovisa resultatet av arbetet med att utveckla effektivitet och enhetlighet i sin tillsyns- respektive prövningsverksamhet. Uppdraget har omfattat inventering, sammanställning och analys inom följande tre frågeställningar:

- Hur har länsstyrelserna utvecklat arbetet med att tillämpa länsstyrelsegemensamma arbetsmetoder?
- Hur har samarbetet vid arbetstoppar utökats?
- Har vidtagna åtgärder inom områden där gemensamma arbetsmetoder tillämpats bidragit till kortare handläggningstider?

Resultatredovisningen bygger på resultaten från den enkätundersökning som genomförts under september och riktats till förvaltningsobjekt och samverkansorgan samt kompletterande förfrågningsunderlag till verksamhetsnätverken under november. Dialog har förts med länsstyrelsernas HR-nätverk kring arbetstoppar. Arbetet har stämts av löpande i länsrådsgruppen under året och den slutliga redovisningen har godkänts i samband med länsrådsmötet den 2023-12-12. Gemensamma kansliet har bidragit i arbetet med att effektivisera länsstyrelsens prövning och tillsyn.

Länsstyrelsernas strategi för arbetet med att utveckla effektivitet och enhetlighet i tillsyns- respektive prövningsverksamhet är att:

- Integrera utvecklingen i ordinarie verksamhet och inom befintliga ramar
- Utvecklingen ska ske behovsdrivet
- Samverkan mellan länsstyrelserna ska vara förstahandsval vid utveckling

Nyutveckling sker i de allra flesta fall genom länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojekt med deltagare från olika länsstyrelser. Följande nyutveckling har genomförts under året för en mer effektiv och enhetlig tillsyn respektive prövning:

- Gemensamma arbetsmetoder inom området djurhållning. Mer säker, effektiv och likriktad hantering av djurärenden kopplat till områdena djurskydd och tillsynslagen. Länsstyrelsen handlägger ca 40 000 ärenden varje år.
- Gemensamt IT-stöd och arbetssätt för handläggning vid prövning och tillsyn inom området samhällsplanering. Fokus under året har varit detaljplaner.

Ständiga förbättringar bedriver länsstyrelserna bland annat inom respektive områdes förvaltningsobjekt, samverkansorgan eller via verksamhetsnätverk. Följande delar har förbättrats under året och bidrar till en mer effektiv och enhetlig tillsyn och prövning:

- E-tjänster
- Samarbetsytor
- Arbetsrutiner/arbetsinstruktioner
- Dokument-/rapportmallar
- Bedömningsstöd/bedömningsverktyg
- Flödesscheman
- Analysverktyg
- Dialoger/samsynsdiskussioner
- Fältstöd/fältapplikationer
- Vidareutveckling av gemensam verksamhetsprocess, bedriva tillsyn inom alkohol, tobak och tobaksfria nikotinprodukter

Länsstyrelsens strategi för arbetet med att utveckla effektivitet och enhetlighet har tillsammans med en ny prioriteringsmodell ökat länsstyrelsernas förmåga att samordna och prioritera gemensamma utvecklingsbehov inom tillsyn och prövning. Fullt implementerade förväntas årets utvecklingsinsatser bidra till förenkling för intressenten, effektivare arbetssätt samt mer likriktade bedömningar.

Arbetet med processkartläggningar och utveckling av E-tjänster har bidragit till att synliggöra hinder för ett effektivt arbetssätt, skillnader i bedömningar samt kunskap om kommande behov av utveckling. Tillämpning av fältstöd effektiviserar insamlande av data i samband med verksamhetsutövande i fält. Under arbetets gång har det kollegiala samarbetet stärkts.

Det är för tidigt att se vilka effekter vidtagna åtgärder (nyutveckling och ständiga förbättringar) har på handläggningstid, men bedömningen att de kommer bidra till kortare handläggningstid på sikt.

Att hjälpa varandra med kompetensförsörjning under en uppkommen arbetstopp är ett effektivt sätt att förvalta gemensamma resurser samt attrahera, bibehålla och utveckla kompetens. Nya rekommendationer från Arbetsgivarverket och formerna för personallån har hanterats i utvecklingsarbetet.

För att underlätta samarbetet med in- och utlån av personal i samband med en arbetstopp har länsstyrelserna under 2023 tagit fram gemensam stöddokumentation. Stöddokumentationen består av:

- Överenskommelse om personallån mellan länsstyrelser
- Överenskommelse om personallån med andra myndigheter
- Mall vid beslut av personallån
- Frågor och svar (FAQ) att publicera på länsstyrelsens intranät
- Gemensamt informationsmaterial till lednings- och samverkansgrupper

Med årets insatser har länsstyrelsekollektivet bättre förutsättningar att hantera arbetstoppar på ett mer frekvent, smidigt och effektivt sätt. Genomförda utvecklingsinsatser bidrar såväl till enhetliga generella principer för personallån som till ökad transparens kring de förutsättningar och krav som gäller vid in- och utlån. Men även en ökad förmåga att följa upp hur många in- och utlån som genomförs under ett år samt en minskad administrativ börda.

Generationsmålet, miljö kvalitets- mål och Agenda 2030

En central del i såväl miljömålssamordningen som Agenda 2030-uppdraget är samordning och genomförande av olika konferenser, workshops, möten och seminarier såväl internt som externt i syfte att samordna, kunskapshöja och hitta synergier i genomförandet av en bredd uppdrag.

Länsstyrelsen har deltagit i det länsstyrelsegemensamma arbetet på nätverksträffar, seminarier samt den gemensamma Agenda 2030-konferensen i oktober. Under ett antal fredagsmorgnar har Länsstyrelsens Västernorrlands medarbetare fått ta del av webinarier ”Öppen scen”. Utifrån en Agenda 2030-inramning har olika teman lyfts rörande klimat, kön & konsumtion, hur folkhälsa och miljö hör ihop, västernorrländska mattraditioner och vikten av lokalproducerat, pågående åtgärder mot mäns våld mot kvinnor, samt hur Timrå IK arbetar för ökad inkludering, minskad psykisk ohälsa, hälsa och rörelse för unga. Öppen scen har gett kunskap och inspiration och är ett uppskattat format för kollegialt lärande och omvärldsbevakning med avstamp i Agenda 2030.

Arbetet med att tydligare integrera Agenda 2030 som en del i styrning, ledning och verksamhetsplanering har påbörjats internt. Kommunernas arbete med integrering av Agenda 2030 i styrning och ledning ser olika ut; alla kommuner tar avstamp i agendan övergripande, men arbetar olika med styrning och ledning kopplat till de olika målen. Arbetet med målen lyfts i de befintliga tematiska nätverken, exempelvis det regionala Miljö-, Energi-, och Klimatnätverket.

Samordningen av olika politikområden såsom Agenda 2030, miljömål, folkhälsopolitiska mål, jämställdhetspolitiska mål och friluftspolitiska mål har utvecklats under 2023 såväl inom Länsstyrelsen Västernorrland som i samarbetet med externa aktörer. Det tar sig bland annat uttryck i utökat deltagande i andra politikområdens nätverk och fora, liksom samarbete kring remisser och underlag. En kortsiktig effekt av detta är mindre ensamarbete och sårbarhet, ökat kollegialt lärande och mer arbetsglädje. Förväntad långsiktig effekt är utvecklad och förbättrad intern samverkan, planering och uppföljning av olika program och insatser, förbättrad extern förankring och ett mer sammanhållet Agenda 2030-arbete.

Årets miljömålsuppföljning inklusive indikatoruppdateringar och möten med miljömålssektariatet har genomförts enligt plan. Uppföljningen 2023 i Västernorrland visar att länet med idag beslutade styrmedel och åtgärder inte bedöms nå något av miljömålen fram till 2030, även om länet är nära att nå målen för Frisk luft och Grundvatten av god kvalitet. Resultatet har kommunicerats via pressmeddelande och regionala utskick.

Hållbar upphandling är fortsatt angeläget för att få ett starkare genomslag på både miljömässiga och sociala hållbarhetsmål. Under året har nätverksträffar genomförts för att diskutera olika aktuella frågor, exempelvis har fördjupning skett kring hållbar livsmedelsförsörjning inom offentlig verksamhet.

Ungdomars delaktighet och inflytande är en central del i att skapa ett jämställt och hållbart län. I framtagandet av Jämställdhetsstrategin har ungdomspanelen Advisory board konsulterats för konkreta inspel kring vad som behövs för att skapa ett jämställt och hållbart Västernorrland. I anslutning till RUS-dagen 2023, arrangerade Länsstyrelsen Västernorrland tillsammans med Region Västernorrland eventet ”Ett Västernorrland för alla – ungas delaktighet och inflytande i det regionala utvecklingsarbetet”. Syftet

var att samla unga, tjänstepersoner och politiker från kommunerna, Regionen och Länsstyrelsen Västernorrland för att inspireras, samtala och tillsammans skapa planer för hur ungas perspektiv kan inkluderas inom samhällsplanering som en del av den regionala utvecklingen samt diskutera hur unga kan medverka i planeringen av kommande RUS-dagar.

Miljömålsuppföljningen visar att vi inte når målen i Västernorrland. Många viktiga och värdefulla åtgärder genomförs inom en rad målområden, men åtgärderna är sammantaget för få för att åstadkomma tillräckliga och långsiktiga effekter.

Arbetet med generationsmålet, miljökvalitetsmålen och Agenda 2030 har etablerade och funktionella arbetsformer som utvecklas på ett positivt sätt. Sammantaget bedöms resultatet inom området som gott.

Integrering av tvärsektoriella frågor

Förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) 5 § tar upp ett antal tvärsektoriella frågor som ska hanteras i vårt myndighetsarbete. Bland annat ingår jämställdhet, könsuppdelad statistik, barnperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, folkhälsa samt att förenkla för företag.]

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
5§ p1 Integrering av jämställdhetsperspektiv	Länsstyrelseinstruktion
5§ p2 Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Länsstyrelseinstruktion
5§ p3 Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Länsstyrelseinstruktion
5§ p4 Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Länsstyrelseinstruktion
5§ p5 Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Länsstyrelseinstruktion
5§ p6 Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl. a regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Länsstyrelseinstruktion
5§ p7 Verka för att förenkla för företag	Länsstyrelseinstruktion
1C1 Förenkla för företag, åtgärder	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Länsstyrelsen arbetar sedan 2020 samlat med perspektivfrågorna utifrån styrdokumentet Vägledning i perspektivfrågor. Vägledningen omfattar punkt 1–6 i länsstyrelseinstruktionen §5 och är ett stöd i att integrera de olika perspektiven i länsstyrelsens myndighetsarbete. Styrdokumentet innehåller metoder både för övergripande genomlysning och fördjupade analyser. Vägledningen i perspektivfrågor ingår i länsstyrelsens interna introduktionsutbildning och sakkunniga från social hållbarhet håller i utbildningar samt finns som stöd i arbetet.

Under 2023 har fokus lagts på att uppdatera och revidera Vägledning i perspektivfrågor. Bakgrunden till revideringen är att vägledningen behövde förstärkas med ett tydligare fokus kring hur länsstyrelsen ska arbeta med att jämställdhetsintegrera verksamheten. Vägledningen kommer att verka som en intern strategi för jämställdhetsintegrering. Även folkhälsoperspektivet har uppdaterats utifrån vunna erfarenheter av länsstyrelsens samordnande folkhälsouppdrag.

Arbetet med revideringen har genomförts av tjänstepersoner inom uppdraget folkhälsa, jämställdhet, agenda 2030 samt civil beredskap. Detta utifrån att vi ser en möjlighet att stärka arbetet med målområdena inom agenda 2030 som en del av det tvärsektoriella arbetet. Resultatet av revideringen har inneburit en större samverkan mellan folkhälso- och jämställdhetsarbetet samt ett vidare resonemang kring hur enheten social hållbarhet kommunicerar gällande orsaker till integrering av tvärsektoriella perspektiv.

Styrning och ledning av de övergripande perspektiven har utvecklats med tydligare direktiv i verksamhetsplaneringen. Verksamheternas arbete med tvärsektoriella perspektiv följs också upp mer strukturerat i regelbundna tertialavstämningar. Under 2023 har även information om övergripande perspektiv på intranätet uppdaterats och tydliggjorts.

Enheten för social hållbarhet ges vid allt fler tillfällen möjlighet att lämna synpunkter på internremisser, särskilt inom barnrättuppdraget. Kontakt mellan enheterna har bidragit till större efterfrågan av rättighetsanalys. Sammantaget framgår att fler verksamheter inhämtar synpunkter från särskilt sakkunniga inom social hållbarhet.

Jämställdhet och könsuppdelad statistik

Individbaserad statistik redovisas inte genomgående könsuppdelat vid länsstyrelsen. Sedan pandemins start har arbetet på nationell nivå med könsuppdelad statistik i ärendesystemet Platina försenats och tillfälligt stannat av. På regional nivå analyseras personalens sammansättning, lönekartläggning och lönesättning uppdelat på kön.

Revideringen av styrdokumentet Vägledning i perspektivfrågor, som framåt även kommer att agera styrdokument för det interna arbetet med jämställdhetsintegrering, har påbörjats under året. Förslag på fokusområden har presenterats för länsledningen där bland annat styr- och ledningsperspektivet adresseras tydligare. Som ett led i arbetet med bland annat revideringen av vägledningen har en samverkan initierats med länsstyrelsens beredskapsenhet. Diskussioner om hur arbetet med civil beredskap på ett tydligare sätt ska integreras med jämställdhet och mänskliga rättigheter pågår. Under början av 2024 kommer två interna utbildningar i jämställdhet och mänskliga rättigheter att ske för beredskapsenheten inom ramen för länsstyrelsens arbete med förmågehöjning inför höjd beredskap. Utbildningarna utgår delvis från det länsstyrelsegemensamma materialet Med rätt att försvara.

Under 2022 initierades en nationell samverkan mellan hanteringen av statsbidrag integration, jämställdhet, barnets rättigheter och mänskliga rättigheter. Syftet var att stärka integreringen av jämställdhet, barnets rättigheter och mänskliga rättigheter utifrån § 5 i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion. Arbetet gick ut på att ta fram en ny projektlogik som

bättre passar syftet. Detta utan att komplicera ansökningsförfarande och hantering för projektägare. Arbetet har även stämts av med arbetsutskottet för funktionshinderspolitiken för att säkerställa att funktionsrätt tydligt integrerats inom ramen för mänskliga rättigheter brett.

Arbetet resulterade i nya ansöknings- och rapportformulär för samtliga statsbidrag (§ 37, § 37 a och TIA). De nya formuläerna ligger uppe på den länsstyrelsegemensamma e-tjänsten och används av samtliga länsstyrelser. De nya mallarna, tillsammans med det nya uppdaterade handläggarstödet, skapar förutsättningar för en mer integrerad analys utifrån målgruppens behov, projektets syfte och slutligen de långsiktiga målen. Viktigast av allt förväntas arbetet utmyнна i ökad delaktighet, inflytande och slutligen stärka målgruppens rättigheter.

Ett arbete med att jämställdhetsintegrera länsstyrelsens verksamhet finns inte idag fullt ut. Dock har sakområdena i § 5 fått en mer självklar plats i såväl VP-direktiv som i tertialuppföljning. En tydligare förståelse för likheterna och olikheterna mellan verksamhetsområdena mänskliga rättigheter och jämställdhet finns idag och gör att det arbetet utvecklas i rätt riktning.

För ytterligare redovisning, se avsnitt Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera

Barnrätt

Länsstyrelsens arbete inom barnrätt sker både internt och externt. Internt handlar arbetet om verksamhetsintegrering, processtöd till länsstyrelsens verksamhetsområden samt nationell samverkan. Strukturen för den interna integreringen av barnrättsfrågorna återfinns i styrdokumentet Vägledning för perspektivfrågor. Detta gäller även barnkonsekvensanalyser och barnrättsliga frågor.

Exempel på barnrättsintegrering under året har varit ett särskilt fokus på unga inom Agenda 2030-arbetet, i samverkan med Region Västernorrland och länets kommuner. Årets RUS-dag, regional utvecklingsstrategi, gjordes av och med unga för att inspireras, samtala och skapa planer för hur ungas perspektiv kan inkluderas inom samhällsplanering som en del av den regionala utvecklingen, i ett läge där samhällsomvandlingen i vårt län och i hela norra Sverige behöver vara inkluderande och jämställd.

Barnperspektivet beaktas i bildandet och förvaltning av skyddad natur. År 2023 har det i naturreservatet Mjällådalen tagits fram en naturstig för barn, med vattenmolekylen "Molly" som berättare.

Under året har framtagande av kommunala lägesbilder av barn och ungas uppväxtvillkor påbörjats. Målet är att stödja kommunerna med analys av data och statistik som underlag för prioriteringar och samverkansinsatser utifrån behov hos barn och unga. Arbetet slutförs 2024 och kommer då användas som underlag i dialoger med länets kommuner.

För ytterligare redovisning, se avsnitt Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera

Mänskliga rättigheter och folkhälsa

Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen har under året sammanfattat svar på Myndigheten för delaktighets enkät om tillgänglighet inom länsstyrelsen. Svaren omfattar i viss utsträckning det interna arbetet med funktionshinderspolitiken. Resultatet visar att länsstyrelsen vid upphandlingar ställer krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Upphandlingarna utvärderas i viss utsträckning och efterkontroller sker för att säkerställa att nya produkter och tjänster är tillgängliga för olika målgrupper.

Länsstyrelsen erbjuder också individuella stöd och lösningar vid behov, såsom tolktjänster, alternativ text samt alternativa kontaktvägar. Länsstyrelsen har utformat digitala system och tjänster på ett tillgängligt sätt för att öka tillgängligheten, rutiner finns för att inventera brister.

Lokalerna är i stor utsträckning tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Exempelvis finns hiss som alternativ till trappor. Personer med funktionsnedsättning kan ta sig till och igenom huvudentrén.

Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Under 2023 har ett samarbete med Mittuniversitetet fördjupats i form av framtagande av en läroplattform till det regionala myndighetsnätverket. Målet är att skapa en grundutbildning om bland annat mänskliga rättigheter och jämställdhetsintegrering. En digital grundutbildning ger förutsättningar för fler inom respektive myndighet att säkerställa skyddet mot diskriminering.

Frågor kring nationella minoriteter är till viss del integrerade i ordinarie verksamhet. Länsstyrelsen har under 2023 arbetat vidare med konsultationsordningen för frågor som rör det samiska folket. En instruktion är framtagen och publicerad på länsstyrelsens intranät i syfte att fungera som vägledning för länsstyrelsens handläggare i arbetet med ärenden där konsultation med samiska företrädare ska genomföras. Exempel på löpande dialog med berörda samebyar är möten för att lyssna in problembild med rovdjur i renkötselområden samt vid naturreservatsbildande.

Inom samordningsuppdraget om anpassning till ett förändrat klimat har arbetet att stötta en sameby med vinterbetesland i länet avslutats. Insatsen bestod i ekonomisk ersättning och kunskapsstöd för samebyn så att de kunde analysera hur deras verksamhet kommer påverkas i framtiden, och på så sätt få ett underlag för en handlingsplan med åtgärder för att minska de sårbarheter man identifierat.

Perspektivfrågor förtydligas i den framtagna bidragsstrategin för hur länsstyrelsen fördelar kulturmiljövårdsbidrag. I den konferens som anordnades under hösten, med temat Gestaltad livsmiljö fanns även där många av de olika perspektivfrågorna med då innehållet till stor del handlar om utformningen av staden, som en plats för alla.

För ytterligare redovisning, se avsnitt Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera

Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet

På länsstyrelsen finns en etablerad samverkansstruktur mellan samordningen av uppdragen inom Agenda 2023, miljömål, friluftsliv och folkhälsa.

Samverkan har under året bland annat innehållit projekt inom hållbar strategisk samhällsplanering. Länsstyrelsen har under året arbetat aktivt för att integrera folkhälsomålen med friluftsmålen. Inom det internationella projektet "Beyond Horizons" arbetar länsstyrelsen med metodutveckling för inkludering av marginaliserade ungdomsgrupper i friluftslivet.

Agenda-2030-samordningen på myndigheten har under året etablerat konceptet "Öppen scen", en digital omvärldsspaning i aktuella frågor med fokus på Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen samt en plattform för diskussion där olika perspektiv kan mötas. Syftet är att Öppen scen ska stärka helhetsperspektivet och visa hur olika områden och mål hänger ihop på myndigheten samt skapa en nyfikenhet för varandras frågor. Öppen scen har under året haft teman som folkhälsa och miljövinster i form av vardagsmotion och cykling och presentation av Timrå IKs verksamhet för ökad inkludering, hälsa och rörelse, minskad psykisk ohälsa och arbete för att skapa normer som bidrar till ungas välmående.

För ytterligare redovisning, se avsnitt Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera

Förenkla för företag

Länsstyrelsen Västernorrland arbetar med en tydlig inriktning att ha omvärlden i fokus i allt vi gör. Under 2023 har myndigheten fortsatt att förstärka den interna målstyrningen för att bli effektivare och tydligare gentemot företag och medborgare. Samtliga tre verksamhetsmål för året syftar till att bidra till den förflyttning vi vill se för att nå vår vision och våra målbilder och genomföra våra uppdrag. Samtliga är också direkt kopplade till att förenkla för företag: Att stärka helhetsperspektivet i våra beslut, vår samverkan och vår planering, att utveckla och använda smarta arbetssätt, samt att förstå vår omvärld och anpassa bemötande utifrån omvärldens förutsättningar och behov. Effekter av att arbeta med verksamhetsmålen förväntas bland annat vara ökat förtroende för länsstyrelsen bland allmänheten, att vi som myndighet kommunicerar på ett sätt som möter upp omvärldens behov och förväntningar, samt förståelse för fattade beslut.

Länsstyrelsen har i sitt arbete med att förenkla för företag fortsatt att möta upp det ökade behovet av information och rådgivning i ett tidigare skede än vad som är lagstadgat och som vanligen efterfrågas när det gäller etableringar kopplade till grön omställning. I slutet av 2023 fastställdes en enhetsövergripande rutin för vår länsstyrelse avseende tidig information och rådgivning till berörda parter, till exempel kommunala tjänstepersoner såsom fysiska planerare och näringslivsutvecklare, samt företagsrepresentanter. Beskrivningen av det nya arbetssättet ger en tydlighet i när vi "växlar upp" och på vilket sätt, samt ökar förutsättningar för en bättre förutsebarhet i processen, bättre ansökningar och utredningar, snabbare och effektivare prövningsprocess, bättre beslut och bättre resultat ur alla hållbarhetsaspekter. Arbetssättet ska användas i de etableringar som har särskilt stor potential att ur miljö-, sociala och ekonomiska perspektiv bidra

till en stor samhällsutveckling. Detta ger också bättre förutsättningar att planera verksamheten framåt vad gäller resursbehov och har varit betydelsefullt för beslut om etablering för berörda kommuner och verksamhetsutövare. Planen är att denna information framöver ska finnas tillgänglig för alla på vår externa webbsida.

Länsstyrelsen har därutöver fortsatt det interna utvecklingsarbetet med att lägga större vikt vid samråden. Om företagen får mer hjälp tidigt i processen kan detta förhoppningsvis leda till bättre underlag i prövningarna och ett minskat behov av kompletteringar, vilket kommer att ge positiva effekter för den totala handläggningstiden.

Det har i de etableringar som är kopplade till grön omställning funnits ett stort intresse med många frågor. Länsstyrelsen har därför under året tagit fram en kommunikationsplan med fokus både på intern och extern kommunikation för att föregå diverse frågor som kan uppstå i samband med dessa större etableringar. Som ett resultat av planen har vi löpande lagt ut information om etableringarna på vår externa webbsida med bland annat FAQ. Detta är till nytta för både företagen och allmänheten.

Miljöprövningsdelegationen har som ett led i att förenkla för företagen fortsatt att arbeta med bemötande och tillgänglighet. Där det varit möjligt och lämpligt har delegationen försökt ha en direktdialog för att bättre kunna ge information, förklara ställningstaganden och ge utrymme för frågor etcetera. Detta för att bland annat undvika missförstånd och fördröjningar i processen.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för en konkurrenskraftig och lönsam livsmedelskedja i Västernorrlands län, vilket bidrar till målen i den nationella livsmedelsstrategin. Arbetet projektleds av länsstyrelsen och bedrivs gemensamt med näringslivsorganisationer, region och kommuner i länet. Under 2023 har stort fokus legat på offentlig måltid som har identifierats som ett område med liten del lokalproducerad mat men med stor möjlighet att öka efterfrågan och därmed öka andelen lokalproducerat i länet. Flertalet orsaker till den låga andelen lokala livsmedel har identifierats varav krångliga upphandlingsregler och viss brist på konsensus kring vad som gäller inom ramen för *lagen om offentlig upphandling* är några. Som del av ett strategiskt arbete med lokalproducerat inom offentlig verksamhet har en digital informationsträff om offentlig upphandling hållits med information om dynamiskt inköpssystem (DIS), vilket också spelades in och tillgängliggörs vidare. Träffen följdes upp med dialogträffar med tjänstepersoner och politiker och arbetet fortsätter runder 2024.

Länsstyrelsen har i sitt arbete med att förenkla och förtydliga för företagare som bedriver rennärning i länet förtydligat hur handläggning av skydds jaktärenden och akutsituationer hanteras effektivt och rättssäkert tagit fram en vägledning som skickats ut till berörda samebyar. För att förenkla att för fiskenärningen som lider skada från skarven fattade länsstyrelsen också beslut om skydds jakt i hela länet på 1100 skarvar under 2023 under de villkor som är möjliga att fatta beslut på. Värt att notera där är att endast 139 skarvar rapporterades in under den jakten.

Länsstyrelsen har i samband med sin tillsyn av kommunernas verksamhet enligt alkohollagen (2010:1622) och lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088) (LTLP) kontrollerat dels att ansökan och anmälan enligt respektive lagstiftning kan göras digitalt, dels att företagsuppgifter kan hämtas direkt från Bolagsverkets register i samband med dessa processer. I samtliga kommuner i länet är detta möjligt. Samtliga kommuner har e-tjänster för ansökan/anmälan avseende alkohollagen och LTLP som hämtar uppgifter direkt från Bolagsverket. (Förutsätter därmed att de är anslutna till

verksamt.se.) Samtliga kommuner använder sig även av tjänster från olika kreditupplysningsföretag, löpande samt vid inre tillsynen, vilket minskar behovet för de enskilda näringsidkarna att skicka in ekonomisk information till kommunen.

I början av januari 2023 öppnade den strategiska planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik med nya stödmöjligheter som ska bidra till EU:s mål om att stärka jordbruks- och livsmedelssektorns motståndskraft, att stödja miljövard och klimatåtgärder samt förbättra livet på landsbygdsområden. För att sprida kännedom om de nya möjligheterna till ett mer hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk har utöver löpande information via webb och informationsblad också träffar arrangerats på olika platser i länet tillsammans med LRF Västernorrland där länsstyrelsen informerade om de olika stöden som finns kopplat till markanvändning och djurhållning samt de olika investeringsstöd som finns för de som vill utveckla sin verksamhet inom jordbruk och trädgård.

Arbetsmiljö och medarbetare

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Länsstyrelsen har fortsatt att arbeta med arbetsmiljön på ett systematiskt sätt inom flera områden.

Medarbetarskap och Ledarskap

Under året har en process för ett utvecklande medarbetarskap och ledarskap startats upp. Den statliga värdegrunden tillsammans med vår syn på medarbetarskap och ledarskap, ringar in hur vi ska utföra vårt arbete och agera för att tillsammans lyckas med våra uppdrag. Vår syn på medarbetarskap och ledarskap kan sammanfattas i fem områden; tillit, helhetssyn, bemötande, relationer och lärande. Som stöd i processen har diskussionskort tagits fram och ett dialogverktyg som består av korta filmer och reflektionsfrågor.

Hälsoundersökning

Våren 2023 erbjöds medarbetare en hälsoundersökning via vår företagshälsovård. Hälsoundersökningen omfattade en webbaserad hälsoenkät, provtagning och ett individuellt hälsosamtal med en sjuksköterska. Syftet med hälsoundersökningen är att ge medarbetare en möjlighet till en bedömning av sin hälsa, livsstil och möjlighet att förbättra den vid behov. Arbetsgivaren får en samlad bild över hur arbetsplatsen mår och är en utgångspunkt för ett fortsatt utvecklingsarbete med hälsa och arbetsmiljö i fokus. Svarsfrekvensen på hälsoundersökningen var 79 % och jämfört med tidigare år kan vi bland annat se förbättringar inom områden som motion, alkoholvanor, tobak, organisatorisk och social arbetsmiljö, sömn och energinivå. Vi kan se något försämrade värden vad gäller våra matvanor

och upplevelsen av det allmänna hälsotillståndet. Under hösten har resultaten analyserats och ett fortsatt fokusområden i myndigheten är arbetsbelastning och återhämtning.

Incidenter och avvikelser

Under året har vi utvecklat vårt arbetssätt gällande incidenter och avvikelser genom att bland annat planera för införandet av IA-systemet. Det är ett system som handlar om information om arbetsmiljö och via det kan vi bland annat anmäla in riskobservationer, tillbud och arbetsskador digitalt. IA-systemet kommer underlätta arbetet och ge oss bättre möjligheter att enkelt följa upp anmälda ärenden löpande. IA-systemet kommer att börja användas från 1 januari 2024.

Samverkansavtal

Länsstyrelsen har haft ett samverkansavtal sedan 2021 som under året har utvärderats. Utvärderingen visar i stort på att vi har en fungerande samverkan både på enhetsnivå och på central samverkansnivå. Vi behöver fortsätta att utveckla vår samverkan genom att bland annat öka kunskapen om vad samverkan är, hur förslag tas om hand samt tydliggöra vissa processer så att olika roller blir tydligare.

Styrande dokument

Ett antal styrande dokument har reviderats och tagits fram under året. Bland annat har vår riskbrukspolicy reviderats och ersatts med en riktlinje för nykter och drogfri arbetsmiljö. Genom riktlinjen tydliggör vi vårt förebyggande arbete, hur vi stöttar varandra och våra roller och ansvar inom området. Vi har även utvecklat ett stödmaterial kring våld i nära relation ur ett arbetsgivarperspektiv. Genom stödmaterialet vill vi öka kunskapen samt tydliggöra vad som gäller och hur vi i våra olika roller kan finnas som stöd.

Länsstyrelsens olika trivsel, hälso- och personalaktiviteter har fortsatt under året. Både arbetsgivaren, länsstyrelsens hälsoinspiratörer samt länsstyrelserna idrottsförening har anordnat och erbjudit olika aktiviteter för både fysisk aktivitet och social samverkan. I september anordnades bland annat två länsstyrelsedagar, där det fanns möjlighet för medarbetare att få anmäla sig och åka med på en resa till ett av våra nya naturreservat Mjällådalen, besöka Västanåfallet och få information om en större etablering i länet.

Den samlade bedömningen är att arbetsmiljöarbetet är väl integrerat i verksamheten, att samverkan är väl utvecklad och att vi kontinuerligt utvecklar vår arbetsmiljö.

Kompetensförsörjning

	2021	2022	2023
Nyanställda tillsvidare	13,3 %	13,6 %	18,4 %
Avgångna tillsvidare	10,4 %	17,8 %	11,5 %

Metoden för beräkning av personalomsättning har ändrats 2023 vilket gör att siffrorna mellan åren i tidigare årsredovisningar inte går att jämföra.

Förändringen innebär att även medarbetare som återanställs efter mer än 28 dagar samt de som har anställts av annan länsstyrelse räknas som nyanställda och därmed ingår i statistiken.

Länsstyrelsen har generellt en god kompetensförsörjning. Vi har den kompetens vi behöver för att kunna utföra myndighetens uppdrag. Vi ser en fortsatt ökad rörlighet efter pandemin. I jämförelse med tidigare år ser vi att fler av våra medarbetare väljer att säga upp sig eller vill pröva annat arbete, samtidigt som vi ser ett ökat intresse för våra lediga jobb. Vi kan rekrytera efterfrågad kompetens och har många sökanden per rekryteringstillfälle.

Under året har länsstyrelsen fortsatt med regleringsbrevsuppdraget Praktik i staten. Dock har det varit svårt att få till matchningen med de platser vi kunnat erbjuda och de kandidater som varit aktuella från Arbetsförmedlingen. Därmed har vi inte nått den ambition vi hade satt för året.

Länsstyrelsens samarbete med statliga myndigheter i länet har fortsatt, som ett led i kompetensförsörjningsarbetet. Samarbetet i Myndighetsnätverket har bland annat resulterat i ett antal olika digitala utbildningar, gemensam ledningsgruppsdag, olika utvecklingsaktiviteter och erfarenhetsutbyten. Vi deltar i ett mentorskapsprogram, där vi har med fyra adepter och en mentor.

Under året har arbete gällande personallån mellan statliga myndigheter utvecklats och där har länsstyrelsen deltagit i utvecklingen av mallar för överenskommelse och beslut både tillsammans med Myndighetsnätverket och övriga länsstyrelser. Syftet är att underlätta för personallån i framtiden och på så sätt kunna säkra upp tillfälliga behov och arbetstoppar.

Sammantaget har ovanstående åtgärder och insatser bidragit till att trygga länsstyrelsens kompetensförsörjning.

Sjukfrånvaro

Kön och ålder	År 2023: Antal anställda *	År 2023: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2023: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	År 2022: Antal anställda*	År 2022: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2022: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	År 2021: Antal anställda*	År 2021: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2021: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män ≤ 29 år	8,9	- ¹⁾	-	11,5	3,0	-	11,1	1,9	-
Män 30–49 år	47,3	0,8	-	48,0	2,2	59,1	54,2	2,8	63,2
Män ≥ 50 år	36,5	3,6	71,8	37,2	5,2	70,0	34,1	4,3	74,4
Män totalt	92,8	2,0	59,5	96,6	3,4	62,2	99,5	3,2	67,0
Kvinnor ≤ 29 år	12,2	1,7	-	9,3	- ¹⁾	-	9,1	- ¹⁾	90,9
Kvinnor 30–49 år	83,4	3,6	61,1	94,9	3,8	65,0	95,1	3,8	50,2
Kvinnor ≥ 50 år	50,1	5,4	82,6	49,1	7,2	72,0	53,4	3,0	48,8
Kvinnor totalt	145,6	4,1	70,1	153,3	4,8	67,2	157,5	3,6	53,4
Samtliga ≤ 29 år	21,1	1,7	-	20,8	2,4	-	20,2	3,8	74,3
Samtliga 30–49 år	130,7	2,6	57,2	142,9	3,3	63,5	149,3	3,4	53,5
Samtliga ≥ 50 år	86,6	4,6	79,0	86,2	6,4	71,3	87,5	3,5	62,4
Samtliga totalt	238,4	3,3	67,7	249,9	4,3	65,6	257,0	3,5	58,1

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

^{*)} Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

¹⁾ Enligt 7 kap. 3 § FÅB (2000:605) framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Kommentar till tabellen

Länsstyrelsen har över tid haft en relativt låg sjukfrånvaro med vissa variationer. Sjukfrånvaron för 2022 ökade något till 4,3 % men har nu minskat för 2023 och ligger på 3,3 %. Vi kan se att kvinnor har generellt högre sjukfrånvaro än män. Sjukfrånvaron är lägre bland yngre medarbetare och vi kan se högre andel sjukfrånvaro i de övriga åldersgrupperna.

Det är svårt att dra några större slutsatser, bedömningen är totalt att sjukfrånvaron är fortsatt låg. Myndigheten har få antal långtidssjukskrivna och av dessa är det endast någon enstaka där det beror på arbetsrelaterade orsaker. Av de fall av långtidssjukskrivna som vi haft under året har merparten varit på deltid.

Vår bedömning är att vi har lyckats bibehålla en fortsatt låg nivå av sjukfrånvaron med stöd av långsiktigt arbete vad gäller arbetsmiljö- och hälsoinsatser. Vår utgångspunkt är att alltid ha medarbetaren i fokus och sätta in tidiga insatser. Individuella uppföljningar mellan chef och medarbetare sker och vår företagshälsovård anlitas för olika insatser vid behov.

Länsstyrelsens arbete med nationella stödverksamheter och resurssamverkan

Länsstyrelsen Västernorrland har bidragit i flera nationella stödverksamheter och i resurssamverkan under 2023. Det gemensamma utvecklingsarbetet resulterar i goda resultat med effekt både på nationell och regional nivå. De gemensamma stödverksamheterna beskrivs i bilaga E.

Länsstyrelsen Västernorrland bistår med utlåning av en heltidstjänst till Länsstyrelsen Dalarna för uppdraget att samordna länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter. I rollen ingår bland annat att stödja det regionala arbetet, omvärldsbevaka och sprida kunskap samt företräda länsstyrelserna i frågor om mänskliga rättigheter i interna och externa sammanhang. Samordnaren ansvarar även för åiterrapportering av uppdraget till Regeringskansliet.

Sedan 2019 har Länsstyrelsen Västernorrland lånat ut en medarbetare till länsstyrelsernas gemensamma webbförvaltning på årsbasis. Medarbetaren arbetar 100 procent i rollen som produktansvarig och har i uppdrag att driva och förvalta länsstyrelsernas externa webbplats, lansstyrelsen.se.

Under 2023 har fokus varit att utveckla en nationell portal för e-tjänster på lansstyrelsen.se, som ett steg mot ökad service och effektivitet då vi samlar alla våra e-tjänster och blanketter på ett ställe.

Länsstyrelsen bidrar även med resurser i systemet för planering och uppföljning LISA (Länsstyrelseinformation i samverkan) samt objektsspecialist ärendehantering i förvaltningsobjekt gemensamt handläggningsstöd.

Redovisning av verksamhetsområden

Länsstyrelsen i Västernorrlands län bedriver följande verksamheter.

Verksamhet (VÅS)	Benämning
20–21, 25	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor
30, 34	Regional tillväxt och infrastrukturplanering
40–41	Hållbar samhällsplanering och boende
42	Energi och klimat
43	Kulturmiljö
45–46	Samhällsskydd och beredskap
50–58	Naturvård och miljöskydd
60–62	Areella näringar
70, 80–85	Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera

Övrig förvaltning och trafikföreskrifter

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p1 De allmänna valen	Länsstyrelseinstruktion
18§ Viltförvaltningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
1C8 Regional förvaltningsplan skarv	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar många olika uppgifter och uppdrag. Som regionala valmyndigheter ansvarar länsstyrelserna för att planera och genomföra allmänna val, val till Europaparlamentet och nationella folkomröstningar. Mellan valen utses efterträdare för ledamöter och ersättare i region- och kommunfullmäktige som avgår under mandatperioden. Vidare fattar länsstyrelserna beslut om diverse förordnanden som borgerliga vigsselförrättare. Inom trafikområdet har länsstyrelserna bland annat ansvar för att besluta om lokala vägtrafikföreskrifter i vissa fall. Även tillstånd till tävling på vägar, skyltar och andra anordningar längs vägar samt beslut om sjötrafikföreskrifter ingår i länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag.

När det gäller jakt- och viltvård beslutar länsstyrelserna om licensjakt och skyddsjakt på stora rovdjur, klövdjur och vildsvin, bedriver tillsyn, bildar och upplöser viltvårdsområden, arbetar för att öka den frivilliga jaktsamverkan inom älgförvaltningen, granskar förvaltningsplaner och skötselplaner, beslutar om bidrag ur älgvårdsfonden, informerar om skadeförebyggande åtgärder och beslutar om ersättning för viltskador. Detta sker i samverkan med regionala intressen genom länets viltförvaltningsdelegation, som också fastställer övergripande riktlinjer för verksamhetsområdet.

Det övergripande nationella målet för *viltförvaltningen* är att alla djur som naturligt lever i Sverige ska finnas kvar på lång sikt i livskraftiga bestånd. Samtidigt ska tamdjurshållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. Det nationella målet kompletteras i vissa fall med nationella och regionala mål för specifika arter.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn över överförmyndarverksamhet, registerhållning och tillsyn över stiftelser, auktorisation och tillsyn över bevakningsföretag, lönegarantiärenden samt prövning av svenskt medborgarskap för nordiska medborgare. Vårt ansvar inom dessa områden omfattar både Västernorrlands och Jämtlands län.

Länsstyrelsen uppdrag inom dessa områden är huvudsakligen författningsstyrt. För flera av ärendetyperna finns målsatta handläggningstider, se tabell I under avsnitt Året i siffror. När det gäller överförmyndarverksamheten är målet att vi ska granska verksamheten

årligen. För ansökan om godkännande för personal i bevakningsföretag finns en lagstadgad tid om 14 dagar för handläggning och det finns bestämmelser om att bevakningsföretag ska inspekteras en gång vartannat år. Vi strävar alltid efter att arbetet ska ske på ett effektivt och rättssäkert sätt; inom den egna länsstyrelsen, tillsammans med övriga länsstyrelser samt med berörda aktörer. Den tillsynsverksamhet som länsstyrelsen utövar utgår till stor del från tillsynsplaner som tas fram gemensamt i samarbete med övriga berörda länsstyrelser. Utifrån dessa tas regionala tillsynsplaner fram för vårt geografiska ansvarsområde och planerade tillsynsaktiviteter genomförs.

Under 2023 har fokus varit på att utbilda och introducera den nya viltförvaltningsdelegationen. Detta har bland annat skett ihop med det andra länen i norra rovdjursförvaltningsområdet genom gemensamma utbildningsdagar i Umeå.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	8,8	12,3	15,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	4,9	8,2	11,7
Antal årsarbetskrafter män	3,9	4,1	3,8
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 822	2 628	3 665
Antal beslutade ärenden	2 979	2 598	3 626
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	53	35	31
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	9 406	12 869	15 225
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	112 954	87 782	33 949

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel av länets totala jaktareal som ingår i något älgskötselområde (%)	Ökad samverkan i älgförvaltningen	Jakt och viltvård (218)	JaktAdm ¹⁾	95%	98%	98%	99%

1) Administrationssystem, Länsstyrelsen

Bidragsutbetalningarna fortsätter att öka jämfört med föregående år. Det är framför allt inom lönegarantiområdet som ökningen skett men även viss ökning inom bygdemedel (se även i texten nedan). Minskningen av årsarbetskrafter och verksamhetskostnader jämfört med föregående år beror på återgång till mera normala nivåer efter att det tillfälliga uppdraget inom pandemitillsynen som bedrevs under 2021 och delar av 2022 har upphört.

Resultatredovisning

Allmänna val

Under 2023 har länsstyrelsen hanterat ärenden om efterträdarval till alla kommunfullmäktige i länet samt regionfullmäktige. Efterarbete från de allmänna valen 2022 har skett under första halvåret 2023. Länsstyrelsen har också kontinuerligt deltagit i nationell samverkan kring val med övriga länsstyrelser. Under hösten 2023 har ett förberedande arbete startat för valet till Europaparlamentet 2024.

Tillsynsverksamhet

Länsstyrelsen har under året deltagit i det länsstyrelsegemensamma arbetet inom tillsynsområdet för stiftelser, överförmyndarverksamhet och bevakningsföretag. Samarbetet möjliggör en mer likformad tillsyn över landet och leder till en tydligare samsyn mellan olika länsstyrelser. En effekt av detta är en mer rättssäker hantering av våra ärenden.

Den planerade tillsynen inom överförmyndarverksamheten har kunnat genomföras som planerat.

Tillsynen inom bevakningsföretag har skett med viss eftersläpning i förhållande till lagreglerade krav. Tidigare års skrivbordstillsyn har följts upp med fysiska inspektioner under året. Planerade tillsynsaktiviteter för 2023 har kunnat genomföras, förutom för några tillsynsobjekt. Vi har deltagit i den länsstyrelsegemensamma tillsynsinsatsen inom stiftelser. Övrig tillsyn av stiftelser har utförts kontinuerligt. Tillsyn på plats av pantbanksverksamhet har inte utförts.

Utbetalning

Under året har lönegarantimedel på totalt 99 miljoner kronor betalats ut till 884 personer. Att jämföra med 78 miljoner kronor till 864 personer under 2021. Ökningen beror på en viss ökning av konkurserna, framför allt i slutet på året. Länsstyrelsens handläggningsmål gällande lönegaranti är att 90 procent av inkomna ärenden ska betalas ut inom fem arbetsdagar, vilket är uppnått under 2023. För de personer som beviljats lönegarantimedel, och som kan ha varit utan lön en längre tid, är det en trygghet att länsstyrelsen har en snabb handläggningstid för dessa ärenden.

Utbetalda bygdemedelsbidrag under året har uppgått till 12,7 miljoner kronor, vilket är en ökning mot föregående år då drygt 8,7 miljoner kronor betalades ut. Antal ärenden har ökat med 26 % sedan 2022 och 47 % sedan 2021.

Länsstyrelsen kan också konstatera att föreningar och kommuner som söker medel nu åter planerar för investeringar efter den tillfälliga nedgången under pandemin.

Vilt- och rovdjursförvaltning

Delegationen har bland annat prövat frågan om godkännande av nya miniminivåer för stora rovdjur och godkänt detta. Utöver det löpande arbetet för delegationen har länsstyrelserna i norra rovdjursförvaltningsområdet samverkat för att utbilda ledamöterna och haft gemensamma utbildningsdagar i Umeå under 2023. Länsstyrelsen har en regional förvaltningsplan för skarv som togs fram 2022 och som följs upp årligen i viltförvaltningsdelegationen.

Länsstyrelsen har granskat samtliga inkomna älgförvaltnings- och älgskötselplaner och beslutat om tilldelning av antalet älgar för länets licensområden. Länsstyrelsen har förvaltat älgvårdsfonden och fattat beslut om uttag, bland annat arvoden till ledamöter i älgförvaltningsgrupperna och bidrag till skjutbanor. Inom kronhjortsförvaltningen har arbete pågått med registrering och ändringar av kronhjortskötselområden och nya skötselplaner för många av länets kronhjortskötselområden har fastställts.

Länsstyrelsen har handlagt skyddsjaktsansökningar på bland annat varg, lodjur, björn, kronhjort, bäver, storskarv och hackspett. Länsstyrelsen fattade bland annat beslut om skyddsjakt i hela länet på 1100 skarvar.

Länsstyrelsen har hanterat ärenden kopplade till viltvårdsområden och varit behjälplig med service till jägare, markägare, fastighetsägare, samebyar samt mäklare i en rad frågor av allmän jakträttslig karaktär.

Länsstyrelsen har under 2023 beslutat om licensjakt på lodjur och björn för att de båda stammarna ska närma sig länets förvaltningsmål och för att minska skadorna för främst rennärningen. Licensjakten på lodjur omfattade tolv djur inom tre områden i länet, elva lodjur fälldes under jakten.

Länsstyrelsens bedömning är att jakten till viss del försvårades av dåliga spårförhållanden inom ett av de tre områdena. Tilldelningen av licensjakt på björn uppgick under året till 85 björnar, varav samtliga fälldes.

Under året har länsstyrelsen handlagt 17 ärenden rörande skyddsjakt på stora rovdjur.

Samverkan i älgförvaltningen

Inom älgförvaltningsområdena som länsstyrelsen Västernorrland administrerar är det en hög andel marker (98 %) som är anslutna till ett älgskötselområde och samverkan inom älgförvaltningen anses fungera bra. Vi upplever dock en ökande konfliktnivå inom älgförvaltningen vilket framgent kan leda till lägre andel marker som är anslutna till ett älgskötselområde. Risken att andelen marker ska sjunka under målnivån (95 %) bedöms som liten.

Resultatbedömning

Området innehåller flera olika uppdrag och vår samlade bedömning är att resultatet är gott. Vi håller över lag goda handläggningstider och har genomfört nästan samtliga tillsynsuppdrag enligt plan. Uppdraget allmänna val har fullföljts genom att länsstyrelsen löpande har hanterat ärenden, bedrivit efterarbete från valen 2022 samt förberedande arbete inför valet till Europaparlamentet 2024.

Till vissa delar bedöms verksamheten runt viltförvaltningen nå ett gott resultat men med reservation för utvecklingsbehov inom delarna i uppdragen som rör samverkan och dialog. På dom punkterna är resurserna inte dimensionerade mot behoven uppdragen behöver för att nå ett gott resultat. För att förvaltningen av viltstammarna ska kunna fungera som uppdragsgivaren menar med förtroende för förvaltningen av klövvilt, stora rovdjur och annat vilt behövs mer tid och medel. Främst kopplat till att samverka med berörda intressen samt att arbeta med kunskapsspridning och dialog med berörda intressenter i länet vilt är behov som ökar för varje år. Både utvecklingen att människor generellt kommer längre och längre ifrån naturen samt den ökade polariseringen i samhället bidrar till detta ökade behov av resurser för att arbeta med viltfrågorna vilket bedöms vara en trend som håller i sig kommande år.

Fotograf: Kristina Jeppson

Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p2 Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Länsstyrelseinstruktion
4 a§ Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 med mera	Länsstyrelseinstruktion
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet kan delas in i områdena livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd, allmänna veterinära frågor, foder och animaliska biprodukter samt tillsyn av hund och katt. Tillstånd och prövning, tillsyn och kontroll, samverkan och samordning samt information är de arbetsmetoder som används för att genomföra uppdragen.

Inom livsmedelskontroll genomförs bland annat kontroll av verksamhetsutövare med primärproduktion av livsmedel.

Djurskyddsverksamheten omfattar planerade kontroller som anmälningskontroller, riktade både till verksamheter där djur ingår och till privatpersoner som håller djur. Även förprovning av djurstallar samt handläggning av tillståndsärenden ingår.

Smittskydd innehåller samverkans- och samordningsuppdrag kopplade till bland annat epizooti- och smittskyddslagens sjukdomar, hälsoövervakning samt kontroll av seminverksamhet.

Inom allmänna veterinära frågor bedrivs bland annat tillsyn av djurhälsopersonal, kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av hästpass och avelsorganisationer.

Inom foder och animaliska biprodukter genomförs bland annat kontroll riktad till verksamhetsutövare med primärproduktion av foder samt till verksamheter där animaliska biprodukter hanteras.

Ärenden inom ramen för lagen om tillsyn av hund och katt är händelsestyrda och omfattar i allt väsentligt ärenden där hundar orsakat, eller riskerar att orsaka, skada.

Många av de nationella målen inom området framgår av den *nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan* (NKP). I NKP finns mål för olika områden. För *djurskydd* finns bland andra mål beträffande riskbaserad kontroll, resurseffektivitet och effekt av kontroll, och service. För *foder och livsmedel*

inom primärproduktionen finns bland andra mål beträffande kontroll av primärproduktion.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor (28)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	9,5	9,2	9,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	9,5	9,1	8,9
Antal årsarbetskrafter män	0,0	0,1	0,8
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 471	1 298	1 373
Antal beslutade ärenden	1 482	1 286	1 380
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	2	1
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	11 790	10 694	10 163
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	-	-	-

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel genomförda normalkontroller (i förväg planerade och riskbaserade kontroller) i förhållande till anmälningskontroller (kvot)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	≥1	0,80	0,33	0,44
Andel kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur som ingått i planerad normalkontroll (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	10 %	4,9 %	1,5 %	2,3 %
Andel utförda av tilldelade primärproduktionskontroller (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Livsmedelskontroll	PRIMÖR ²⁾	100 %	71 %	39 %	0 %

1) Register, Jordbruksverket. Med anledning av att djurskyddskontrollregistret (DSK) sedan april 2021 inte är tillförlitligt, på grund av registreringar med anledning av införandet av EU:s djurhälsoförordning AHL, kan DUS inte användas för uttag av myndighetens resultat för indikatorn 10% kontrollerade objekt. Resultatet baseras i stället på senast kända antal (mars 2021) innan införandet av AHL.

2) Register, Länsstyrelsen

Under 2023 har arbetet med primärproduktion ökat, vilket ger utslag i antalet upprättade samt beslutade ärenden.

Målen inom nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan uppnås inte, men trenden är genomgående god jämfört med tidigare år.

Resultatredovisning

Livsmedelskontroll

Den nationella kontrollplanen för primärproduktion har följts. Det nationella målet för Västernorrland var 28 kontroller och 20 av dessa kontroller genomfördes. Kontrollerna har varit spridda inom olika branscher och en registervårdsinsats i registret Primör har inletts för att inför kommande år ha ett mer uppdaterat och aktuellt register som skapar bättre underlag för uttag av kontroller. I arbetet med primärproduktionskontrollerna sker ett nära samarbete med grundvillkorskontrollerna inom jordbrukarstöden.

Djurskydd

Arbetet inom djurskydd har under året haft fortsatt fokus på att stärka det planerade arbetet, det vill säga öka antalet rutinkontroller. Efter Covid-pandemin fanns en hög ärendebalans av akuta klagomålsärenden. Dessa har nu avarbetats och därmed möjliggjort ett ökat fokus på planerade rutinkontroller som bör prioriteras enligt den nationella kontrollplanen. Målet för rutinkontroller är inte uppfyllt, men det har skett en utveckling i arbetet under året och trenden kommer att vara fortsatt positiv inför kommande år. I början av året genomfördes transportkontroller tillsammans med Polismyndigheten och arbete med prövning av djurstallar håller god kvalitet. Tillståndsärenden hanteras löpande och håller en rimlig handläggningstid. Djurförbudsprövningar och åtalsanmälningar hanteras även det fortlöpande enligt rutin.

Djurskyddshandläggarna deltar på kompetenshöjande insatser i både länsstyrelsegemensamma nationella sammanhang och tillsammans med länen i norr. Arbetsgruppen arbetar i en teamstruktur som stärker och säkerställer kompetens i gruppen samt ökar kvaliteten i ärenden. Samsyn har varit i fokus för att skapa objektivitet och legalitet i ärendegången.

Under året har otiltbörliga påverkansförsök, hot och trakasserier förekommit i relativt hög utsträckning. Länsstyrelsen har stärkt sin förmåga att hantera detta genom bland annat utveckling av rutiner och kompetenshöjning inom området. Spridningen av ärenden via sociala medier har skapat drev och hanteringen av detta har tagit mycket tid i anspråk av verksamheten. Ett utvecklingsområde är samverkan med Polismyndigheten där det ibland förekommer olika uppfattning om när polishandräckning ska förekomma i djurskyddsärenden. I enstaka fall kan detta påverka om ett ärende kan hanteras eller inte.

Smittskydd, beredskap, allmänna veterinära frågor och animaliska biprodukter

Under året har arbetet med framtagandet av en organisationsplan inom det krigsveterinära området påbörjats och länsveterinär har deltagit i arbetet med beredskap och krigsorganisation. Länsstyrelsen har tagit fram egna mål för det veterinära området och fokus har under året varit genomförande av kontroller av läkemedel på gård och kontroll av allmänna hygienregler hos djurhållare. Fokus i kommande års verksamhetsplan flyttas till ett annat område – tillsyn av djurhälsopersonal. Genom att arbeta med prioritering skapas fokus och kvalitet inom de olika veterinära områdena.

I det veterinära arbetet har det även ingått ett nationellt utvecklingsarbete, genom till exempel deltagande i olika nätverk.

Tillsyn av hund och katt

Arbetet inom tillsynslagen har genomförts med god kvalitet under året. Nationellt framtagna rutiner har följts och ärenden handläggs inom en rimlig tid.

Samverkan, samordning och information

Målen om service inom djurskyddsarbetet uppfylls där 97,5 procent av klagomålsärendena handläggs inom 90 dagar och 96,9 procent av kontrollrapporterna är klara inom 21 dagar. Målet är att djurhållare ska uppleva att kontrollmyndigheten ger snabb återkoppling och tydlig information i kontroll- och ansökningsärenden. Djurhållare ska uppleva ett gott bemötande i kontrollsituationen, vilket är ett ständigt pågående arbete. Alla nyanställda genomgår även Kudosutbildningen, en utbildning i bemötande speciellt framtagen för djurskyddshandläggare.

Under året har det skett en samverkansträff med de ideella djurskyddsföreningarna i länet. Syftet är att skapa förståelse för Länsstyrelsens arbete med djurskydd och för att sprida kunskapen om djurskydd i länet.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen inom området livsmedelskontroll, djurskydds och allmänna veterinära frågor är att det finns ett utvecklingsbehov av arbetet inom livsmedelskontroll och djurskydd, utifrån att satta målnivåer inte är nådda. Det pågår ett utvecklingsarbete som över tid kommer att möjliggöra ett ökat fokus på planerade kontroller och därmed öka antalet genomförda kontroller inom dessa områden.

Inom tillsyn av hund och katt, förprovning av djurstallar, visst veterinärt arbete och arbetet med tillstånd kan arbetet bedömas som gott.

Regional tillväxt och infrastrukturplanering

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p3 Regional tillväxt	Länsstyrelseinstruktion
3§ p4 Infrastrukturplanering	Länsstyrelseinstruktion
1A11 Nationella och regionala skogsprogram	Regleringsbrev
1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken	Regleringsbrev
1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin med mera	Regleringsbrev
1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan med mera	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och skapa förutsättningar för samverkan mellan viktiga aktörer i länet, för att skapa tillväxt i länet.
- Fördela bidrag och stöd för strategiska utvecklingsåtgärder i länet.
- Bidra till planering av vägar och järnvägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar, samverka med sökanden i processen, besluta om tillstånd enligt miljöbalken och ha tillsyn över kommunala detaljplaner.
- Ingå i strukturfondspartnerskap för de regionala programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och för de regionala handlingsplanerna för Europeiska socialfonden+.

Målet för den *regionala utvecklingspolitiken* är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet, vilket inkluderar statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till att nå andra mål:

- Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå det långsiktiga klimatmålet och de nya etappmålen för minskad klimatpåverkan samt bidra till att nå övriga relevanta miljömål.
- Den regionala utvecklingspolitiken har en geografisk utgångspunkt där landsbygder ingår och därför ska den bidra till att uppnå landsbygdspolitikens mål.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Regional tillväxt och infrastrukturplanering (30, 34)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	2,4	3,3	7,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	1,5	2,7	6,1
Antal årsarbetskrafter män	0,9	0,7	1,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	34	218	851
Antal beslutade ärenden	43	226	889
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	6	9
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	3 322	4 736	9 638
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	5 358	5 723	25 682

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antalet årsarbetskrafter ökade kraftigt mellan 2020 till 2021 och minskade därefter under 2022 och fortsatt 2023. Det beror på att länsstyrelsen från november 2020 ansvarade för handläggning av omsättningsstöd till enskilda näringsidkare och handelsbolag. Arbetet pågick under 2021 och minskade därefter successivt och avslutades i maj 2022. Av samma skäl ökade antalet inkomna ärenden, liksom verksamhetskostnaderna mellan 2020 och 2021, för att återigen minska 2022 då arbetet med omsättningsstödet avslutades. Inom årsarbetskrafter och verksamhetskostnader ryms också projektet Ladda i Mittstråket som påbörjades under 2020 och avslutades 2023. Ej beslutade ärenden har gällt regionalfondsfinansierade projekt samt projekt som beviljats stöd av regionala utvecklingsmedel (1:1-medel). Bidragen som lämnas av länsstyrelsen har minskat kraftigt de senaste åren. Huvudorsaken är att de två stora regionalfondsprojekten Mittstråket och Dig.2020 har avslutats under 2021 respektive 2022. Länsstyrelsen beslutar sedan 2020 inte om några nya 1:1-medel och de sista utbetalningarna av 1:1-medel gjordes 2023. Minskningen inom lämnade bidrag beror också på att ordningen för hur Region Västernorrland får ersättningen för sitt regionala utvecklingsansvar har förändrats. Fram till 2021 betalades årligen ca 10 miljoner kronor från länsstyrelsen till regionen för detta uppdrag, men från 2022 går dessa medel via annan avsändare än länsstyrelsen.

Resultatredovisning

Regional tillväxt

Arbete med 1:1-anlaget

Inga nya beslut om stöd har fattats avseende anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Länsstyrelsen har under året jobbat med delutbetalningar och slututbetalningar i tidigare

beviljade projekt och har under 2023 utbetalat 2 447 895 kronor. Skuld per 2023-12-31 är 1 739 228 kronor.

Arbete med regionalt skogsprogram

Länsstyrelsen har varit ordförande i det regionala skogsprogrammets breda styrgrupp med representanter från näringen, akademien, intresseorganisationer och offentliga aktörer. Inga möten har skett i konstellationen under året. Länsstyrelsen har prioriterat arbetet med jämställdhet i skogsbranschen samt att stärka mångbruk i skogen (fokusområde 2 i skogsprogrammet) och sökte för det senare projektmedel i ERUF samt 1:1-medel för en förstudie som genomfördes under 2023. Se nedan.

Samverkan mellan myndigheter och regioner i de fyra norra länen har bidragit till kunskapsutbyte och större effekt av aktiviteter som seminarier och projektverksamhet.

Projekt Mångbruk i skogen

Länsstyrelsen Västernorrland har under februari-september genomfört förstudien "Mångbruk i skogen i Västernorrland/Jämtland-Härjedalen" som resulterade i en slutrapport och slutseminarium. Skogen är en viktig resurs för näringslivet i mellersta Norrland och en central pusselbit i den gröna omställningen. Mångbruk ger möjlighet till ökat hållbart nyttjande av skog, ökad förädlingsgrad, landsbygdsutveckling och stärkt attraktionskraft.

Det övergripande målet med förstudien var att skapa en tydligare bild av mångbruket i området samt att förstå behov och utmaningar kopplat till små- och medelstora företag verksamma inom mångbruk och baserat på detta identifiera hur ett kommande genomförandeprojekt skulle kunna utformas. Kompetenser och entreprenörer finns bland annat inom områdena träförädlare, naturguider, skogsbrukare, byggnadsvårdare och matentreprenörer- alla med skogens resurser som bas. Förstudien visar att det finns behov av nätverkande och samverkan, ekonomiskt stöd, coachning, mentorskap och utbildning. Identifierade utmaningar är brist på tid och ekonomiska resurser, regelverk som är svårnavigerat samt utmaningar kring ensamarbete och svårigheter att anställa.

Projektet jämställdhet i skogsbranschen

Utifrån ett initiativ inom ramen för det regionala skogsprogrammet drev Länsstyrelsen mellan 2020-2023 tillsammans med näringen, Region Västernorrland och Skogsstyrelsen projektet Jämställdhet i skogsbranschen. Målet var att skapa förutsättningar för en långsiktig, konkurrenskraftig, hållbar och lönsam skogsnäring där alla har samma möjligheter att äga och bruka skog, samt att arbeta i eller driva företag inom branschen. Projektet genomfördes genom verksamhet i gemensamma arbetsgrupper inom exempelvis avtal och upphandling, viltförvaltning och kommunikation, samt genom utbildningar, webinarier och workshops där totalt 548 personer deltagit.

Projektet har valt att lägga stort fokus på att synliggöra maskulinitetsnormer inom branschen, vilket genererat många diskussioner och ökad kunskap kring kultur och attityder. Ett antal rapporter och vägledningar har tagits fram. Bland annat en rapport om "Branschgemensamt jämställdhetsarbete" som genererat ytterligare intresse för projektet. Norsk skogsbransch startar upp, enskilda organisationer och konsulter vill ha input och skogsindustrierna har tagit initiativ till en dialog kring projektet kan spridas till övriga skogssverige. Projektet avslutades i mars 2023 och ett uppföljande möte hölls med

projektets styrgrupp under hösten med gemensam målsättning att hålla arbetet levande. Resultaten av projektet fortsätter att spridas och i skrivande stund har styrgruppens medlemmar samfinansierat översättning och spridning av delar av projektets slutsatser som ett bidrag till utformning av index och standarder för jämställdhet inom den europeiska gröna given.

Omsättningsstöd för enskilda näringsidkare och handelsbolag

Länsstyrelsen Västernorrland har haft ansvaret för ansökningar om omsättningsstöd från Västernorrlands och Jämtlands län. Stödet har förlängts i omgångar. Den sista ansökningsperioden avslutades 30 april 2022. Inga ärenden har hanterats under 2023.

Grön omställning

I Västernorrland sker nu investeringar av historisk omfattning. Befintliga industrier ställer om sin verksamhet och elintensiva företag etableras i länet. Fram till 2030 kommer 100–120 miljarder kronor i privata medel att investeras i Västernorrlands näringsliv, exklusive kommunernas investeringar för samhällsbygge, vindkraftsetableringar och planerade infrastruktursatsningar. Den gröna omställningen i länet ställer höga krav på samhällets omställningsförmåga och flexibilitet. Den innebär en samhällsomvandling där flera av länets kommuner går från avveckling till utveckling. Efterfrågan på länsstyrelsen som samordnande och främjande aktör är stor inom flera områden, liksom på insatser inom samhällsplanering och tillståndprocesser. Frågor kring markanvändning blir alltmer komplexa med behov av dialoger och länsstyrelsen har bland annat tagit fram en vägledning för jordbruksmark som färdigställs under början av 2024. Länsstyrelsen har också tillsammans med Region Västernorrland genomfört en serie kunskapsseminarier om hållbar elförsörjning under 2022 och 2023. Resultatet blev en gemensam kunskap och samsyn om länets utmaningar inom området och ledde till uppstart av ett regionalt råd för elförsörjning som hade uppstartsträff i november 2023, med näringsliv, nätbolag och akademi som medverkande utöver Svenska kraftnät, regionen och länsstyrelsen (se avsnitt 17 Energi och klimat). Länsstyrelsen deltar vidare tillsammans med Region Västernorrland i ett stort regionalt projekt där länets samtliga kommuner gått ihop för att möta den gröna omställningen gemensamt.

Samverkan med regionalt utvecklingsansvarig

Under året har länsstyrelsen haft en god samverkan med Region Västernorrland inom en rad områden. Nedan beskrivs några exempel:

Samverkan har fortsatt inom genomförandet av regionala strategier, planer och program, som alla kopplar mot den regionala utvecklingsstrategin, RUS. Under året har nyckelpersoner med ansvar för dessa strategier och program fortsatt att träffas för att diskutera samverkansmöjligheter, lära av varandra, skapa samsyn och hitta synergier.

Länsstyrelsen är en del av den strategiska RUS-gruppen som bereder möten för det regionala och Stora samverkansrådet som Region Västernorrland sammankallar, med kommunledningar och Kommunförbundet som deltagare i det regionala rådet och en ytterligare gruppering av företagareorganisationer och myndigheter i det stora samverkansrådet. Den strategiska RUS-gruppen fungerar som styrgrupp för genomförandet av RUS:en och förankring av strategiska utvecklingsfrågor för länet. Också detta arbete bidrar till en gemensam samsyn och resurseffektiv hantering av de uppdrag länsstyrelsen

respektive regionen har för hållbar regional utveckling. Samtliga strategier som Länsstyrelsen samordnar lyfts för ställningstagande och eventuell aktualisering i samverkansråden, som också är partnerskap för arbetet med den gemensamma jordbrukspolitiken. Under året har jämställdhetsstrategin lyfts för information och dialog inför beslut under början av 2024.

Utöver den strategiska RUS-gruppen deltar länsstyrelsen i en rad samverkansgrupperingar som regionen håller i. Länsstyrelsen har en ledamot (länsrådet) i strukturfondspartnerskapet för Mellersta Norrland. Vidare medverkar länsstyrelsen i en regional arbetsgrupp för att stärka länet kopplat till det nationella arbetet kring den gröna omställningen i norra Sverige.

Länsstyrelsen har medverkat i planering och genomförande av den regionala RUS-dagen 2023 tillsammans med Region Västernorrland och bidrog särskilt med programdelen "Ett Västernorrland för alla – ungas delaktighet och inflytande i det regionala utvecklingsarbetet". Syftet var att samla unga, tjänstepersoner och politiker från kommunerna, Regionen och Länsstyrelsen Västernorrland för att inspireras, samtala och tillsammans skapa planer för hur ungas perspektiv kan inkluderas inom samhällsplanering som en del av den regionala utvecklingen samt diskutera hur unga kan medverka i planeringen av kommande RUS-dagar. Arbetet med ungas delaktighet är början av en process som fortsätter under 2024.

Samverkan sker mellan länsstyrelsen och regionen kopplat till en mängd områden inom besöksnäring och naturturism, utifrån länsstyrelsens arbete i världsarvet och samverkan med destinationsbolagen i länet och utveckling av leder i och utanför reservat. Omfattande samverkan sker även inom kultur- och kulturarvsarbetet och folkhälsa.

Regionen deltar vidare i det regionala Myndighetsnätverket som är navet för samverkan för Västernorrlands offentliga sektor med mycket gemensamma utbildningar och på senare år alltmer utmaningsorienterat arbete kopplat till exempelvis strategisk kompetensförsörjning, utveckling av co-working med mera. Inom detta nätverk har också diskussioner kring länsstyrelsens redovisning av uppdraget statlig närvaro och service skett, liksom utveckling av myndighetssamverkan. Årets ledningsgruppsdag inom Myndighetsnätverket var samlade ca 80 personer från ledningsgrupper i länets myndigheter och kommuner för att prata om samverkan och säkerhet.

Infrastrukturplanering

Tillgång till grundläggande betaltjänster

Länsstyrelsen Västernorrlands arbete med grundläggande betaltjänster har redovisats till Infrastrukturdepartementet och återfinns i länsstyrelsernas gemensamma rapport "Bevakning av grundläggande betaltjänster 2023". Länsstyrelsen i Västernorrlands län har även detta år påtalat konsekvenserna av avsaknaden av den regionala hänsynen vid tillsynsprocessen av kreditinstitutens skyldighet att tillhandahålla kontanttjänster (Lag [2010:751] om betaltjänster 9. Kap). Detta har skett genom den regionala bevakningsrapporten av de grundläggande betaltjänsterna i länet samt enkät som skickats till Länsstyrelsen Dalarnas län.

År 2021 tillhandahöll fem ombud i Västernorrlands län betaltjänstservice. Efter Kassagirotts nedläggning 2022 finns nu ett statligt finansierat ombud kvar, som endast tillhandahåller kontantuttag. Från januari 2020 gäller den nya lagen om kreditinstituts skyldighet att tillhandahålla kontanter. I Västernorrland har antalet insättningsautomater ökat - från sex 2020 till arton 2023. Antalet uttagsautomater i länet har dock under samma period minskat från 73 till 61.

2013 erbjöd 30 bankkontor i länet kontantuttag – 2023 är antalet fyra. Under samma tioårsperiod har antalet bankkontor där betalning av räkningar med kontanter varit möjligt minskat från 32 till noll.

Under hösten har de fyra nordligaste länen fortsatt med sin gemensamma betaltjänstenkät. Länsstyrelsen ser ett tydligt behov av statligt stöd för att upprätthålla betaltjänstservicen på landsbygden. Genom samverkan med kommuner, privata aktörer och andra myndigheter har Länsstyrelsen en fortsatt god bild av situationen i länet.

Bredbandsfrämjande

Länsstyrelsen har under året haft löpande avstämningar med regionens bredbandskoordinator som håller i regionala bredbandsgruppen för att stämma av utvecklingen på bredbandsområdet med syfte att fånga upp eventuella behov som efterfrågats från regionen och kommunerna, liksom önskemål om främjande insatser utifrån länsstyrelsens uppdrag. Några särskilda frågeställningar har dock inte framkommit i dialogen. Den regionala bredbandsgruppen prioriterar bland kvarvarande sträckor i linje med länets bredbandsstrategi. Fyra projekt och 20 sträckor har beviljats finansiering under 2023, totalt 53 mnkr, vilket är en stor del av det regionala 1:1-anslaget. Gruppens funktionalitet bedöms vara en långsiktig effekt av tidigare ERUF-finansierade Dig2020 som Länsstyrelsen drev som bland annat syftade till att bygga strukturer för samverkan. Regionala bredbandsgruppen har också arbetat framgångsrikt tillsammans med bredbandskoordinatören för att synliggöra de utmaningar som funnits och kvarstår i glesa strukturer. Länsstyrelsen har vidare deltagit i de webinarier som PTS har arrangerat kopplat till totalförsvaret, samhällsplanering och tillstånd.

Vad gäller utbyggnaden finns stora skillnader mellan tätort och landsbygd som gör att det inte är likvärdiga möjligheter att bo och leva i länets alla delar. Nu återstår utbyggnad i länets glesbygder, vilket är en kostsam utmaning. Arbetet pågår fortsatt med utbetalningar av pågående projekt inom bredbandsstöden i landsbygdsprogrammet. Totalt har vi i Västernorrland betalat ut 88 % av de beviljade medlen. Av de 29 beviljade projekten har 18 byggts färdigt och slutredovisat. Därutöver inkom flera ansökningar om slututbetalning i slutet av året, vilket innebär att ett fåtal i praktiken fortfarande är under handläggning.

Fysisk planering av väg och järnväg

Det pågår en del väg- och järnvägsprojekt i länet där länsstyrelsen deltar i tidiga dialoger och där vi även har en myndighetsroll i att besluta huruvida olika projekt kan antas medföra betydande miljöpåverkan, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar samt lämna yttranden. Några exempel på pågående större infrastrukturplaner är dubbelspår på Ostkustbanan, ny sträckning av E14 genom Sundsvall och ny trafikplats på E4 i Torsboda, Timrå. På grund av personalomsättning har det saknats erfarenhet och kontinuitet i handläggningen av infrastrukturärenden, något som är en brist vid den här typen av projekt som löper över både lång tid och stora geografiska områden. Arbetet med kompetenshöjning på länsstyrelsen när det gäller handläggning av infrastrukturärenden påbörjades förra året och har fortsatt under 2023.

Länsstyrelsen, Trafikverket och regionen träffas regelbundet för strategiska diskussioner kring frågor som rör sambanden mellan fysisk planering, infrastruktursatsningar och den regionala länstransportplanen.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att resultatet för 2023 inom området har varit gott.

Samverkan med regionen fungerar väl med en positiv utveckling och över tid ser vi en tydligare roll- och ansvarsfördelning. Framgångsfaktorerna är bland annat bilaterala dialoger inom ramen för uppdragen, liksom strategisk samverkan i bredare konstellationer regionalt, där länets utmaningar sätts i fokus. Den gröna omställningen har vidare inneburit en regional samling kring gemensamma utmaningar. Länsstyrelsens bedömning är dock fortsatt att genomförandekapaciteten i det regionala utvecklingsarbetet skulle vinna på att statens roll i det regionala arbetet var tydligare beskriven i styrningen från nationell nivå samt åtföljdes av resurser för att arbeta med den bredd av främjande och samordnande insatser som inte minst den gröna omställningen innebär.

Arbetet med det regionala skogsprogrammet har skett på en låg ambitionsnivå. Här finns dock en efterfrågan på länsstyrelsens mer aktiva engagemang än vad resurser 2023 har medgett.

Inom området bredbandsutbyggnad kvarstår den mycket kostsamma men likafullt angelägna utmaningen att bygga ut bredband i länets glesbygder.

Hållbar samhällsplanering och boende

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p5 Hållbar samhällsplanering och boende	Länsstyrelseinstruktion
5§ p9 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Länsstyrelseinstruktion
1A3 Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder med mera	Regleringsbrev
1C5 Ökat bostadsbyggande, samverkan kommuner med mera	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna de planeringsunderlag som olika myndigheter tar fram som stöd till kommunens planläggning (natur- och kulturvärden, infrastruktur, militära intressen, vattenfrågor).
- Samordna sina uppdrag om rådgivning och vägledning till kommunerna inom ramen för tidig dialog för ökat bostadsbyggande.
- Utveckla sitt arbete med digital samhällsbyggnadsprocess.
- Samordna och ta tillvara statens intressen i den kommunala översiktsplaneringen och vid detaljplaner och områdesbestämmelser inom ett flertal områden.
- Pröva översikts- och regionplaner, detaljplaner, områdesbestämmelser, överklagande av kommuners beslut, tillsyn, vägledning och uppföljning enligt plan- och bygglagen.
- Ansvara för att analysera och rapportera hur bostadsmarknaden ser ut i länet, t ex tar vi varje år en regional bostadsmarknadsanalys.
- Ge stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter och till bostäder för äldre, samt stöd till energiåtgärder.
- Samordna arbetet med klimatanpassning, strandskyddsdispenser och havsplanering.

Det övergripande målet för området *samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteri* verksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö. För området *bostadsmarknad* är målet långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Länsstyrelserna ska även verka för genomslag av andra nationella mål, som gestaltad livsmiljö och miljömålet god bebyggd miljö.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Hållbar samhällsplanering och boende (40–41)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	7,8	8,0	11,8
Antal årsarbetskrafter kvinnor	4,2	3,3	6,4
Antal årsarbetskrafter män	3,6	4,7	5,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 149	724	1 346
Antal beslutade ärenden	798	837	1 552
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	4	9
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	7 982	8 344	10 996
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	-	-	-

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal påbörjade bostäder (st)	Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹⁾		150	440	653
Antal färdigställda bostäder (st)	Se mål ovan.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹⁾		470	735	283
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel avgjorda inom 80 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²⁾	75%	14 %	88 %	73 %

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel ärenden avgjorda inom 120 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²⁾	90%	71 %	100 %	100 %

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

- 1) Statistiska centralbyråns statistik: Nybyggnad av bostäder.
- 2) Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen.

Antal anställda har varit i stort sett oförändrat förutom när det gäller den juristfunktion som hanterar överklagade bygglov, där det varit en del omsättning av medarbetare, och även vakans under en tid. Det har påverkat handläggningstiderna för dessa ärenden.

Mängden inkomna ärenden har ökat avsevärt och detta beror till stor del på det nya energieffektiviseringsstödet för småhus som infördes under året. Flödet av ansökningar har varit stort och då det även tog tid innan ansöknings- och handläggningsstöd fanns på plats så har detta fått en fördröjning i hanteringen.

Resultatredovisning

Samordna och ta tillvara statens intressen i den kommunala översikts- och detaljplaneringen

Länsstyrelsen har under 2023 fortsatt att utveckla dialogen med kommunerna i det som vi kallar *planforum*. På dessa möten pratar vi om aktuella planeringsfrågor på en mer strategisk och principiell nivå samt delger varandra vad som är på gång i respektive organisation. Vid dessa tillfällen sprider länsstyrelsen relevant information och fångar även upp vilka frågor som kommunerna har och behöver få stöd i. Länsstyrelsen anser att den tidiga dialogen är viktig och en bra förutsättning för en god samhällsplanering. Utöver planforumen så avsätter länsstyrelsen tid för kommunerna att samråda och diskutera aktuella planärenden i det vi kallar planberedningar. Dessa två dialogformer bedömer länsstyrelsen är ett bra sätt för att kunna samordna och tillvarata statliga intressen i den fysiska planeringen samt effektiviserar planprocessen.

Strandskydd är en återkommande fråga i den kommunala planeringen och ett område där länsstyrelsen prioriterar kunskapshöjande insatser. Länsstyrelsen arrangerar årligen en regional strandskyddsdag i syfte att skapa samsyn i och diskutera strandskyddslagstiftningen. Årets seminarium behandlade bland annat nya vägledande domar, bryggor och vattenverksamhet samt upphävande av strandskydd vid små vattendrag.

Gestaltad livsmiljö är ett utpekat politikområde som länsstyrelsen fortsatt bevakar och sprider nationell information till kommunerna kring. Under hösten har länsstyrelsen tillsammans med Region Västernorrland och Läns museet anordnat en kulturmiljökonferens för länets kommuner med tema gestaltad livsmiljö.

Under hösten har Länsstyrelsen även, tillsammans med Vattenmyndigheten, anordnat en workshop för länets kommuner om miljö kvalitetsnormer för vatten i detaljplan och översiktsplan.

Länsstyrelsen har under året fortsatt arbetet med att ta fram en regional vägledning för tillämpning av miljöbalkens 3.kap 4§ som handlar om jordbruksmark i fysisk planering. Utkast till vägledning skickades ut på remiss under hösten till länets kommuner samt lantbrukarnas riksförbund, LRF.

Under året har länsstyrelsen internt på myndigheten utvecklat arbetssätt kopplat till hållbar samhällsplanering för att kunna vägleda kommunerna i framför allt den översiktliga planeringen. En workshop med fokus på möjliga framtidsscenarios genomfördes under 2023 och ett enhetsövergripande arbete kommer att fortsätta även under kommande år.

Under året har tre avgränsningssamråd om miljökonsekvensbeskrivning, MKB, i översiktsplan handlagts av länsstyrelsen. En kommun har haft sin kommuntäckande översiktsplan på samråd och granskning under året. En kommun har lämnat in Ändring av översiktsplan för vind- och solkraft och en kommun har haft Tematiskt tillägg till översiktsplan för kulturmiljö på granskning. Länsstyrelsen bedömer att den dialog och myndighetsutövning som rör kommunernas översiktliga planering har ökat de senaste åren och förväntas komma att fortsätta vara på en hög nivå även kommande år.

Länsstyrelsen har under 2023 handlagt 85 ärenden om detaljplaner som varit för samråd eller granskning. Det kan jämföras med 88 ärenden år 2022. Länsstyrelsen ser en ökning i länet av större industriplaner som rör den gröna omställningen. Länsstyrelsen har tagit in två detaljplaner för prövning 2023.

Havsplanering

Västernorrland är en av tre samordnande länsstyrelser för havsplanering. Under året har vi arrangerat och deltagit i regelbundna avstämningar med kustlänsstyrelserna i Bottniska vikens havsplaneområde, samordnande länsstyrelser, samt med Havs- och Vattenmyndigheten. En nationell nätverksträff för havsplanering hölls i april i Malmö. Dessa möten bidrar till samsyn och samverkan i frågor rörande havsplanering inom Länsstyrelserna.

Under hösten gick Havs- och vattenmyndigheten ut med förslag till nya havsplaner på samråd, och i samband med detta arrangerades och administrerades fysiska möten riktade till kommuner och regioner på sex platser i landet. Utav dessa ansvarade Länsstyrelsen Västernorrland, i sin roll som samordnare, för tre (Luleå, Örnsköldsvik och Gävle). Samordnande länsstyrelser har också genomfört och analyserat en enkät för att utvärdera första havsplanecykeln.

Som kustlänsstyrelse har arbetet till stor del handlat om förslagen till nya havsplaner, dels genom att hålla dialog och stödja kommunerna i samrådet, dels genom att sammanställa ett yttrande på förslag för nya havsplaner. Detta remissvar har engagerat flertalet experter från länsstyrelsens olika enheter.

Bostadsförsörjning

Arbetet med länsstyrelsens uppgift att verka för att behovet av bostäder tillgodoses har genomförts i olika dialogformer under året, exempelvis vid de planforum som nämns ovan. Behovet av bostäder diskuteras även inom de lokala dialoger som görs i arbetet med att kvalitetssäkra kommunernas svar i bostadsmarknadsenkäten och andra förarbeten till den årliga bostadsmarknadsanalysen. Särskilt bör dock länsstyrelsens dialog inför, och efterföljande yttrande på kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen

nämnas, där kommunerna själva analyserar sina bostadsbehov och utformar handlingsplaner. Länsstyrelsen anser att det är av vikt att kunna bidra med konstruktiva inspel i processen och lyfta kommunernas intresse för arbetet med planeringen för den egna bostadsförsörjningen över redovisning av aktuella marknadspriser och antalet nyproducerade bostäder.

Länsstyrelsens olika kontakter vid dessa dialogmöten skulle vid behov kunna formos till ett regionalt nätverk för bostadsförsörjning, men då länet är så pass heterogent och består av fyra olika funktionella analysregioner, där tre är enskilda kommuner, fortsätter kontakterna att drivas på kommunnivå.

Energibidrag och bostadsstöd

Länsstyrelsens arbete med energi- och bostadsstöd har under året framför allt handlat om att invänta, förbereda för, handlägga och pröva ansökningar av bidrag för energieffektivisering av småhus (ENS).

Sedan bidraget för energieffektivisering av småhus öppnade den 3 juli har 333 ansökningar inkommit under 2023.

Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder med mera

Länsstyrelsen ska enligt förordningarna (2016:880) och (2016:881) om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande följa upp och utöva tillsyn över att villkor i dessa förordningar följs av stödmottagarna. För att genomföra tillsynsuppdraget följer länsstyrelsen en särskild granskningsmodell som har tagits fram med stöd av länsstyrelsernas nationella samordning för energi- och bostadsstöd. Denna modell består av ett antal riskfaktorer, vilka bland annat utgår från villkoren i förordningarna, som kontrolleras för samtliga ärenden där stöd har betalats ut. Granskning enligt modellen görs enligt bestämda tidsintervall under hela 15-årsperioden som krävs enligt förordningarna.

Länsstyrelsen Västernorrland har gjort grundantagandet att stödet ska följas upp minst vart tredje år i enlighet med artikel 6, punkt 1 EU-kommissionens beslut 2012/21/EU, gruppantagaregler för att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. ”Medlemsstaterna ska utföra regelbundna kontroller eller se till att kontroller utförs, åtminstone vart tredje år under den period då den anförtrodda tjänsten tillhandahålls och vid utgången av den perioden.”

Efter genomgång av länsstyrelsens beslutade och utbetalda stöd under perioden till och med år 2021 har tio projekt identifierats och en tillsynsplan har tagits fram där arbetet har påbörjats.

Åtgärder i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande där det finns underskott på bostäder

Uppdraget har genomförts i olika dialogformer under året, exempelvis vid de planforum med kommunernas planenheter, som beskrivits tidigare, men även vid de lokala dialoger som förs med den kommunala grupp som svarat på årets bostadsmarknadsenkät. Den lokala dialogen samlar ett flertal olika kompetenser inom sig, exempelvis kommunledningskontor, översiktsplanerare, socialtjänsten samt det kommunala allmännyttiga

bostadsbolaget. Behovet av bostäder kan då diskuteras utifrån fler perspektiv, vilket är nödvändigt för att hitta de faktiska bostadsbehoven.

Resultatbedömning

Den samlade bedömning är att uppdragen inom hållbar samhällsplanering och boende genomförts med ett gott resultat. Länsstyrelsen bedömer att vår rådgivande roll efterfrågas alltmer och att komplexa planeringssituationer kräver dialog och samverkan i tidiga skeden. Länsstyrelsen bedömer även att intresset för regional samverkan inom bostadsförsörjning ökar, vilket underlättar omvärldsbevakning, analys och kunskapsspridning. Vi fortsätter därför utveckla planberedningar och planforum för att möjliggöra samråd och rådgivning i tidiga skeden.

Energi och klimat

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p6 Energi och klimat	Länsstyrelseinstruktion
5§ p8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet sammanfattas i nedanstående punkter. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och leda arbetet med genomförandet av de regionala energi- och klimatstrategierna samt bidra till samhällets elektrifiering.
- Administrera och vägleda länets aktörer för effektiva klimatinvesteringar genom arbete med Klimatklivet.
- Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat utifrån uppdrag i förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete (2018:1428) samt målen i den nationella strategin för klimatanpassning.

Energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet med konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Den ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Mål är 50 procent effektivare energianvändning till 2030 jämfört med 2005 och att elproduktionens sammansättning år 2040 är 100 procent fossilfri.

Det övergripande *klimatmålet* innebär att Sverige senast år 2045 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Regeringens mål för samhällets *anpassning till ett förändrat klimat* är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

Det finns även andra relevanta mål för verksamhetsområdet, t ex under generationsmålet i miljömålssystemet. I årsredovisningen redovisar vi information av väsentlig betydelse i förhållande till dessa mål.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Energi och klimat (42)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	1,7	2,5	2,5
Antal årsarbetskrafter kvinnor	1,1	1,6	1,6
Antal årsarbetskrafter män	0,6	0,9	0,9
Antal ärenden, inkomna och upprättade	48	82	59
Antal beslutade ärenden	9	87	24
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	-
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	2 503	3 255	3 144
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	- 32	770	60

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal inlämnade ansökningar under året inom Klimatklivet per 10 000 invånare (st)	Sveriges klimatmål	Stöd till klimatinvesteringar	Naturvårdsverket ¹⁾		1,7	2,5	1,92

1) Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem.

Under 2023 var det endast en ansökningsomgång för Klimatklivet. Det resulterade i ett rekord av antal ansökningar under en ansökningsomgång. Osäkerhet om Klimatklivets framtid bidrog sannolikt till att många ansökningar kom in. Resultatindikatorn över antalet ansökningar per 10 000 invånare minskar ändå för 2023, vilket beror på att det var fler ansökningsomgångar tidigare år. Att antal ärenden under året har minskat beror också på detta. Antalet åtgärder för energikonvertering var markant högre än tidigare.

När det gäller antalet årsarbetskrafter var det en vakans under del av året som energi- och klimatstrateg och en vakans inom klimatanpassning som inte återbesatts eftersom finansieringen inte förlängdes för uppdraget. Detta är också förklaringen till lägre verksamhetskostnad under 2023. Angående lämnade bidrag betalades under 2022 tre bidrag ut till Härnösand, Timrå respektive Kramfors kommun för en geoteknisk undersökning, en skyfallsanalys samt en analys av kommunala dammar. Det var särskilda satsningar som innebar högt belopp det året.

Under 2023 var det endast en ansökningsomgång för Klimatklivet. Det resulterade i ett rekord av antal ansökningar under en ansökningsomgång. Resultatindikatorn över antalet ansökningar per 10 000 invånare minskar ändå för 2023, vilket beror på att det endast var en ansökningsomgång vilket är färre jämfört med tidigare år. Att det var få ansökningsomgångar under året och en osäkerhet om Klimatklivets framtid bidrog sannolikt till att många ansökningar kom in. Antalet åtgärder för energikonvertering var markant högre än tidigare.

Resultatredovisning

Arbete med att minska energiförbrukning och växthusgasutsläpp

Länsstyrelsen genomförde de två sista besöken i en kommuntorné till länets kommuner med landshövdingen där fokus varit energi och klimat. Syftet var att genom dialog mellan offentliga aktörer och näringslivsaktörer skapa samverkan och ge kraft till klimatomställningen. Vid sidan av länsstyrelsen och näringslivet har även representanter från regionen, kommunen, BioFuel Region, Mittuniversitet och RISE deltagit. Kommunbesöken har haft olika teman; transporter, elnät, lantbruk och träbyggnation under 2022 och skog och industri under 2023. Turnén har bidragit till att skapa samsyn och förståelse för olika aktörers förutsättningar och möjligheter att arbeta med klimatomställningen och blivit underlag för gemensamma insatser framåt. Det har också gett kunskap om de regionala ambitionerna på klimatområdet samt varit ett tillfälle att informera om Klimatklivet.

I Västernorrland sker nu investeringar av historisk omfattning. Befintliga industrier ställer om sin verksamhet och elintensiva företag etableras eller håller på att etableras i länet. Fram till 2030 kommer 100–120 miljarder kronor i privata medel att investeras i Västernorrlands näringsliv, exklusive kommunernas investeringar för samhällsbygge, vindkraftsetableringar och planerade infrastruktursatsningar. Den gröna omställningen i länet ställer höga krav på samhällets omställningsförmåga och flexibilitet. Det gäller inte minst el- och energiförsörjningen. För att möta denna omställning har länsstyrelsen tillsammans med Region Västernorrland startat upp Råd för hållbar elförsörjning i Västernorrland. Rådet är en plattform för dialog och samverkan kring elförsörjningsfrågor i länet och samlar ledande personer från näringsliv, elnätsägare och akademi. En uppstartsträff hölls i november för att enas kring nuläge och utmaningar. Initiativet har fått mycket positiv respons och nästa träff blir redan i mars för att enas kring strategiska prioriteringar och arbetsformer framåt. Arbetet förväntas bidra till samsyn, stärkt samarbete och konkreta åtgärder som möjliggör elektrifiering och en grön omställning.

Länsstyrelsen har fortsatt deltagit i Nätverket för tillgängliga laddplatser, och därigenom fått ökad kunskap om tillgänglighet kopplad till laddinfrastruktur och spridit denna kunskap vidare. I de sammanhang där laddstationer diskuteras lyfts tillgänglighetsaspekten. Länsstyrelsen har även spridit den manual för tillgängliga laddstationer som tagits fram av Biofuel Region.

I samarbete med Region Västernorrland och Energikontoret har länsstyrelsen haft löpande samverkan med kommunernas miljö- och hållbarhetsstrategier. Detta så kallade MEK-nätverket har ändrat form och fokus har legat på att skapa ett nätverk som är funktionellt för de inblandade parterna: hitta synergier och gemensamma insatser.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt med att sprida kunskap om Klimatklivet samt med att stötta aktörer i ansökningsprocessen. I ett samarbete med de andra norrlänaerna hålls gemensamma informationsträffar inför varje ansökningsomgång. Ett nyhetsbrev om klimatinvesteringsstöd finns i syfte att fortlöpande informera aktörer i länet om möjligheterna att få stöd för klimatrelaterade åtgärder. Med stöd i *"Här finns pengarna för energi och klimat..."* har Länsstyrelsen även arbetat med att guida aktörer i finansieringsmöjligheter, i de fall när Klimatklivet inte varit relevant.

Elektrifieringslöftet som Region Västernorrland, Länsstyrelsen, Handelskammaren och BioFuel Region gemensamt stått bakom har uppfyllts, med elektrifieringspiloter och bekräftad kunskapshöjning hos aktörerna. Programmet Regionala elektrifieringspiloter för tunga transporter är en satsning som ska påskynda elektrifieringen av godstransporter i Sverige. Inom programmet fördelar Energimyndigheten stöd till aktörer som går samman för att bygga upp strategiskt placerade publika ladd- och tankstationer för el och vätgas. Även kunskapsuppbyggnad och spridning av information är en viktig del av programmet. Länsstyrelsen bidrar med ett regionalt yttrande av de ansökningar som har kommit in till programmet. Under 2023 beviljades fyra elektrifieringspiloter i Västernorrland.

Arbetet med att anpassa länet till ett förändrat klimat

Under året har samordningsuppdraget inte skett på samma sätt som tidigare år, då tjänsten som klimatanpassningssamordnare varit vakant, men deltagarna i det regionala nätverket för klimatanpassning har löpande fått ta del av nationella och regionala nyheter inom området, och även fått information om nya vägledningar och kunskapsunderlag, via e-postutskick.

Fokus för länsstyrelsens arbete under detta år har varit att bistå med kunskapen genom våra yttranden i de kommunala detalj- och översiktsplaner där myndigheten vägleder genom dessa yttranden, samt i övriga ärenden där hänsyn till ett förändrat klimat behöver vara ett perspektiv. Ett stort fokus har under året varit frågor som rör den geotekniska säkerheten i olika planer. Då delar av länet har pekats ut som ett särskilt riskområde när det gäller just ras- och skredrisker, som kan öka i ett förändrat klimat, är detta en fråga som särskilt beaktas i våra yttranden. Kommunerna har ett behov av att öka sin kompetens inom det geotekniska området och därför ser vi särskilt fram emot den vägledning som tagits fram av Statens Geotekniska Institut.

Myndighetens har genomfört en utbildningsinsats som syftar till att öka kunskapen om hållbarhetsperspektivet i samhällsplanering, med stöd av om verktyget Omställningskollen. Som utgångspunkt har deltagarna utgått från en kommunal översiktsplan från länet som är antagen under året. Då just klimatrelaterade risker är ett område där länsstyrelsens kompetens behöver förstärkas, så att vägledningen till kommunerna kan förbättras, så lades detta perspektiv till i de olika scenarios som metoden använder sig av. Syftet med denna insats var att ge ett konkret stöd till myndighetens medarbetare, så att de i nästa steg har perspektivet med sig i våra dialoger med kommuner när de tar fram ge vägledning i våra yttranden till våra kommuner när de är i processen att ta fram nya översiktsplaner, så att de klimatrelaterade riskerna blir belysta och analyserade, för att minska risken att bebyggelse sker på olämpliga ställen.

I samverkan med de sju nordligaste länsstyrelserna har en informationsfilm producerats som beskriver hur de framtida snöförhållandena kan se ut i dessa län. Filmen är en utveckling av den rapport om "Snö i framtida klimat" som togs fram under 2020. Filmen ska ge en översiktlig beskrivning av hur snösäsongerna kan utvecklas under detta sekel, och varför det kan vara viktigt för vissa sektorer i samhället att känna till hur denna utveckling kan se ut, för att fatta långsiktigt hållbara beslut.

Länsstyrelsen har sedan 2018 medverkat i ett samarbete med Sametinget och övriga länsstyrelser inom renbetesområdet där syftet har varit att stödja samebyar i arbetet med att genomföra klimat- och sårbarhetsanalyser för deras verksamheter. Den långsiktiga planen med samarbetet var planerat att

pågå fram till 2023. En utvärdering av arbetet har gjorts och förslag har tagits fram på hur resultaten av detta samarbete kan utvecklas under kommande år. Denna utvärdering och erfarenheter från arbetet med samebyarna var en stor del av innehållet i det webbsända kunskapsseminarium som arrangerades under hösten. Programmet innehöll information från Sametinget som berättade om sitt klimatanpassningsarbete, riskbilden utifrån samebyarnas klimat- och sårbarhetsanalyser samt hur arbetet planeras fortgå år 2024 och framåt. SMHI berättade om hur klimatförändringarna yttrar sig i renkötselområdet. Länsstyrelsen berättade om vad en klimat- och sårbarhetsanalys är. Drygt 160 personer deltog på seminariet, ställde frågor och gav inspel.

Resultatbedömning

Resultatet inom området bedöms som gott.

En vakant tjänst inom energi och klimat under hösten samt sjukskrivning har inneburit att stora delar av den kapacitet som funnits lagts på arbete med Klimatklivet och rådet för hållbar elförsörjning. Arbetet med investeringsstödet utgör generellt en allt större del av arbetet inom energi och klimat, vilket är utmanande men samtidigt ett kvitto på att aktörer i länet både är medvetna om möjligheten att söka stöd samt intresserade av att genomföra klimatåtgärder. Konkret har utsläppen i länet dock ökat enligt den senaste statistiken som visar resultatet från 2021, detta är troligen en följd av en minskad effekt av pandemin och ett mer extremt väderår än året innan.

Länets aktörer tar i allt större utsträckning hänsyn till klimatförändringarnas påverkan i sina strategier och planer. Efterfrågan på analyser och kunskapsunderlag, som beskriver hur vårt län och våra verksamheter kan komma att påverkas, är efterfrågade och uppskattade. Årets arbete inom området har till viss del varit vilande då tjänsten som samordnare varit vakant under en stor del av året.

Kulturmiljö

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p7 Kulturmiljö	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamheten består av tillsyn och tillstånd enligt kulturmiljölagen och miljöbalken, samt prövning av kulturmiljöbidrag till vård, information, kunskapsuppbyggnad och tillgänglighetssatsningar. Kulturmiljöhänsyn tas till stor del i annan lagstiftning än i kulturmiljölagen. Samverkan genom dialog är ett viktigt verktyg för att främja, utveckla och förnya kulturmiljöarbetet i samverkan med länets aktörer.

Varje länsstyrelse har tagit fram en kulturmiljöstrategi där prioriteringar anges.

De fyra nationella kulturmiljömålen är:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöarbetet utgår också från fyra prioriterade miljö kvalitetsmål: God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Kulturmiljö (43)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	6,3	6,2	6,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	2,9	2,6	3,2
Antal årsarbetskrafter män	3,4	3,6	3,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	519	470	551
Antal beslutade ärenden	492	446	531
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	2	3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	7 645	8 580	7 929
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	5 257	5 801	6 108

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal registrerade fornlämningar, exkl marina lämningar (st)	Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas	Skydd av fornlämningar och deras kulturhistoriska information.	Fornreg ¹⁾		9 502	9 421	9 371

1) Register, Riksantikvarieämbetet.

Antalet fornlämningar ökar något årligen. Detta till följd av att länsstyrelsen genomfört granskning av inkomna tips där många objekt blir bedömda som fasta fornlämningar.

Inflödet av ärenden har ökat under året och det är inom ärendegruppen ansökningar om ingrepp i fornlämning samt avverkningsanmälningar. Vi ser ett ökande behov av arkeologisk kompetens i många av länsstyrelsens ärenden och detta beror till stor del på de ökade intressen för nya industrietableringar, kraftöverföringar, vindkraftsetableringar och planering av bostäder.

Resultatredovisning

Regionala uppgifter, uppdrag och mål

De nationella kulturmiljömålen har anpassats till regionala förutsättningar via länets strategiska kulturarvsprogram. Detta har skett i samarbete med Region Västernorrland och länets kommuner.

Programmet har funnits och reviderats i omgångar från 1997 och bidrar till en samlad prioritering av länets kulturarvsarbete. Programmet är framtaget av Region Västernorrland och länsstyrelsen gemensamt och dess vision och

målsättning fördjupar den regionala utvecklingsstrategin och den regionala kulturplanen

Som ett exempel på detta samarbete är den årliga kulturmiljökonferensen som tillsammans med Länsstyrelsen, Västernorrlands museum och region Västernorrland anordnades i Örnsköldsvik i oktober 2023. Temat för detta år var gestaltad livsmiljö. Målet med konferensen var att väcka intresse och debatt kring den miljö som omger oss kopplat till kulturmiljövärden och medvetenhet i bevarande och förändring.

Kunskapsunderlag

Arbetet med att ta fram ett ändamålsenligt kulturmiljöunderlag till den nationella havsplanen (RB3B4) har resulterat i ett gemensamt och sammanställt kunskapsunderlag från samtliga fem län i Bottniska vikens havsplaneområde. Underlaget tar sina utgångspunkter i ett urval av kulturmiljöer och deras värdeområden till lands och havs (vrakområden). Detta har också kompletterats med siktsektorer, det vill säga faktorer som påverkar hur långt vi kan se höga anläggningar till havs från kulturmiljöerna. Underlaget kommer att vara till stor hjälp inför kommande prövningar av havsbaserad vindkraft. Kunskapsunderlaget har ökat kännedomen om antalet fornlämningar (vrak) i havet.

Länsstyrelsen Västernorrland arbetar med flera samverkansprocesser inom nationella prövningen av vattendomar, som ska leda till moderna miljövillkor för vattenkraften. Under 2023 har kunskapsläget för kulturmiljöer vid vattenkraftsanläggningar längs Ångermanälven sammanställts. Tack vare detta arbete blir det lättare för både myndigheter och verksamhetsutövare att beakta och ta tillvara kulturmiljöer i kommande prövningar och i planeringen av olika miljöåtgärder i vattendragen. Inom ramen för projektet Ecostreams for Life (2021–2023), har länsstyrelsen dokumenterat kulturhistoriska lämningar efter flottning och andra aktiviteter i Södra Anundsjöån och Hemlingsån. Utifrån dokumentationen görs en värdering som säkerställer att de viktigaste och mest välbevarade kulturhistoriska lämningarna kan bevaras vid kommande restaurering. Ett höjt kunskapsläge är en förutsättning för att människor ska kunna förstå olika kulturhistoriska värden och att kulturmiljöer ska kunna bevaras till kommande generationer.

Det tvärssektoriella arbetet

Vi ser ett ökat exploateringsstryck från stora industrisatsningar i länet, med mer omfattande samrådsprocesser jämfört med tidigare år. De arkeologiska processerna ligger ofta ett till tre år före själva miljöprövningen. Det innebär att ändringar kan komma i senare skeden och vi får ofta hantera ärenden flera gånger i olika prövningar och enligt olika lagstiftning (som kulturmiljölagen, plan- och bygglagen samt miljöbalken) samt i olika skeden i verksamhetsutövarens process.

Efterfrågan på antikvariernas medverkan och sakkunskap fortsätter att vara hög såväl internt som externt då kulturmiljöfrågor hanteras inom ramarna för ett stort antal frågor och lagrum.

Flera ärendestyrdade tillsynsbesök (främst fornlämningsmiljöer) bedöms ha resulterat i bättre kunskap om tillståndet. Ett otillåtet ingrepp i fornlämningar har upptäckts och åtalsanmälts. Länsstyrelsen har idag svårt att prioritera ytterligare tillsyn, likaså det proaktiva arbetet, främst på byggnadsvårdssidan men bedömer att det skulle kunna bidra till ett ökat bevarande av värdefulla kulturmiljöer. Här finns ett tydligt utvecklingsbehov.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen av länsstyrelsens arbete inom kulturmiljö är att resultat är gott och att årets totala kulturmiljöarbete, har bidragit till att uppnå de nationella kulturmiljömålen på flera sätt. Den regionala kulturarvsstrategin ger fortsatt en bra grund för regional samverkan och gemensam riktning för verksamheten, vilket exempelvis resulterar i ett gott samarbete mellan länsstyrelsen, regionen och läns museet.

Samhällsskydd och beredskap

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p8 Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Länsstyrelseinstruktion
7§ Geografiskt områdesansvar med mera	Länsstyrelseinstruktion
7 b § Beredskapsmyndighet	Länsstyrelseinstruktion
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar och totalförsvaret. Nedanstående punkter sammanfattar de viktigaste uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska genom sitt geografiska områdesansvar:

- Vara sammanhållande inom krisberedskapen före, under och efter en kris inom sitt geografiska ansvarsområde och verka för en gemensam inriktning och vidta nödvändiga åtgärder.
- Vara länets högsta civila totalförsvarsmyndighet i händelse av höjd beredskap. Detta innefattar bland annat att samordna de civila försvarsåtgärderna och verka för att sådan verksamhet, hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna, bedrivs med enhetlig inriktning. Vidare ska länsstyrelserna i samråd med Försvarsmakten och med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att det civila och det militära försvaret samordnas.
- I samråd med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.
- Ansvara för räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning.
- Ansvara för att ständigt ha en tjänsteman i beredskap och en förmåga att snabbt upprätta en krisledningsorganisation och vid behov en krigsorganisation.
- Ansvara för uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- Ansvara för att bevaka riskhänsyn i samhällsplaneringen.
- Hantera uppdrag enligt Sevesolagen.

Målet för *Seveso-tillsynen* är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt att säkerställa en nödvändig skyddsnivå ur miljö- och säkerhetssynpunkt. Att säkerställa att den kommunala räddningstjänsten har kunskap, bemanning och beredskap för Seveso-olyckor är också en viktig målsättning.

Målet för *skydd mot olyckor* är att, med hänsyn till de lokala förhållandena, i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Målen för samhällets *krisberedskap* är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när olyckor och krissituationer inträffar.

Mål för det *civila försvaret* är att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred
- bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser med tillgängliga resurser.

Målet för samhällets *totalförsvär* är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Samhällsskydd och beredskap (45-46)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	13,2	10,6	11,8
Antal årsarbetskrafter kvinnor	4,9	4,3	4,9
Antal årsarbetskrafter män	8,3	6,3	6,8
Antal ärenden, inkomna och upprättade	155	122	156
Antal beslutade ärenden	139	155	145
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	-	2	6
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	17 970	13 806	14 112
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	281	-	-

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Området Samhällsskydd och beredskap har under 2023 vuxit vad gäller antal anställda jämfört med föregående år. Tillväxten är synlig även i ökad verksamhetskostnad.

Resultatredovisning

Myndighetens förmågehöjning och krigsorganisation

Arbetet inom samhällsskydd och beredskap har under 2023 fått en tydlig prioritetshöjning i länet. Internt inom myndigheten har samhällsskydd- och beredskapsområdet växt i antal medarbetare och också organiserats som en egen enhet. Förberedelser har även vidtagits för att säkerställa att myndigheten i sin satsning på att kunna svara upp mot industrisatsningar och grön omställning också omhändertar beredskaps- och totalförsvarsperspektiven.

Det gångna året har hela länsstyrelsen lagt mycket tid och kraft på en höjning av myndighetens förmåga under höjd beredskap och i krig. Ledningsgruppen, men även särskilt utsedd planeringspersonal, har arbetat med planering av planering av krigsuppgifter och -organisation. Arbetet har genomförts i projektform och fortsätter under 2024.

Under 2023 har länsstyrelsen genomfört en utbildning i personalsäkerhet och säkerhetsprövning med stöd av en upphandlad konsult. Utbildningen genomfördes vid två tillfällen och totalt 32 personer har utbildats.

En övningsaktivitet har genomförts med länsstyrelsens ledningsgrupp genom diskussioner kring frågeställningar kopplat till övningens scenario och ett beslut om skärpt beredskap. Resultatet från momentet har kunnat nyttjas för länsstyrelsen fortsatta arbete med krigsorganisationen och skapat en bra bild för hur länsstyrelsen skulle kunna gå vägen för de deltagande individerna.

Stöd i uppbyggnad av kommunernas och regionens krigsorganisation

Under 2023 har det gemensamma arbetet med att bygga upp kommunernas och regionens krigsorganisation fortsatt. Länsstyrelsen har varit sammanhållande för arbetet och representanter från samtliga kommuner och regionen har deltagit.

Det gemensamma arbetet har följt de tio stegen i MSB:s vägledning Rätt person på rätt plats. Under 2023 har arbetet fokuserat på steg 5 (ledningsförhållanden och förmåga till samverkan och ledning) samt steg 7 (analysera kritiska beroenden för den samhällsviktiga verksamheten). Förmågan till samverkan och ledning under höjd beredskap har prövats i en regional övning (beskrivs nedan) under våren 2023. I syfte att stärka förmågan till ledning under höjd beredskap har en stabschefsutbildning genomförts under senhösten 2023. Det gemensamma arbetet har också resulterat i att en grundutbildning om totalförsvaret tagits fram, som riktas till kommunernas samtliga medarbetare. Även en utbildningskatalog om totalförsvaret har tagits fram.

Länsstyrelsen har i uppdrag att verka för att aktörer bedriver arbete för att säkerställa förmågan att upprätthålla samhällsviktig verksamhet. Länsstyrelsen har därför arrangerat fyra utbildningstillfällen i kontinuitetshandling för länets aktörer under 2023. Totalt har drygt 100 individer hemmahörande i olika samhällsviktiga verksamheter i länet genomgått utbildning.

Länsstyrelsen har även genomfört en utbildnings- och informationsinsats till ledningarna i kommunerna och regionen. Målgruppen har primärt varit den

politiska ledningen i form av kommun- och regionstyrelserna samt chefstjänstemän. Syftet har varit att ge nya politiker och tjänstemän en grundläggande kunskap om krisberedskap, totalförsvaret, omvärldsläget och om kommunernas och regionernas ansvar för krisberedskap och civilt försvar. Kommunerna har behov av mer vägledning kring ledning av kommunen under höjd beredskap, vilket länsstyrelsen framfört till MSB, SKR samt utredningen om kommuners och regioners grundläggande ansvar inför och under fredstida kriser och höjd beredskap (2023:51). Varje enskild kommun ställs inför flera svåra vägval kring dessa frågor. En nationell vägledning kring ledning av kommunen under höjd beredskap skulle bidra till en snabbare uppbyggnad av kommunernas krigsorganisationer. Det är svårt för kommunerna att komma vidare i arbetet med att bygga upp sina krigsorganisationer till dess att det finns en nationell inriktning kring ledning av kommunerna. Det avser exempelvis delegering av beslutsmandat, användande av förfarandelagen med mera.

Länsstyrelsen genomförde våren 2023 en regional övning tillsammans med länets kommuner, Region Västernorrland och Frivilliga motorcykelkåren (FMCK). Syfte och mål med övningen var att öva på de initiala åtgärderna som respektive organisation tar vid ett beslut om skärpt beredskap. Övningen avslutades med en samverkanskonferens där kommunerna, Region Västernorrland samt Försvarsmakten deltog och fick presentera hur de genomförde övningen, vilka diskussioner som fördes och vilka åtgärder som vidtogs. Alla övande aktörer fick testa sin nuvarande planering och fick ett bra underlag för fortsatt planeringsarbete.

Under ledning av Myndigheten av samhällsskydd och beredskap (MSB) deltog Länsstyrelsen tillsammans med länets kommuner och Region Västernorrland i en övning där aktörerna skulle sammanställa och förmedla lägesbilder som respektive aktör sammanställt. Målet med övningen var att inhämta information och rapportera enligt begäran i det författningsstyrda rapporteringssystemet. Övningen genomfördes inom ramen för uppdrag av regeringen (Ju2022/02410). Syftet med övningen var att skapa ett underlag för att stärka det civila försvaret att agera samordnat under höjd beredskap och ett underlag för MSB:s fortsatta utveckla av det författningsstyrda rapporteringssystemet.

Kommunal hälso- och sjukvård

Arbetet med regeringsuppdraget att stärka förmågan inom kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst (KHOSS) har pågått i varierande omfattning under 2023. Planering och genomförande av aktiviteter knutna till KHOSS har utgått från både de prioriterade områden som identifierats av Socialstyrelsen tillsammans med länsstyrelserna och från nulägesanalys och behovsinventering som genomförts på olika sätt i länet.

Årets genomförda aktiviteter knyter an till de prioriterade målbilder som presenteras i den nationella handlingsplan som länsstyrelserna gemensamt tagit fram för KHOSS. Utöver att skapa en bild av nuläge och behov har ett prioriterat arbete varit att förankra KHOSS i befintliga regionala nätverk och strukturer samt att skapa ett nytt länsövergripande nätverk för KHOSS. Implementeringen av KHOSS i länet har haft fokus på mottagarna och vad de bedömts hinna med och kunna prioritera, då kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst i många fall har en ansträngd vardag. Det är viktigt att KHOSS-uppdraget knyter an till andra pågående uppdrag, både i kommunerna och på Länsstyrelsen.

Övriga prioriterade områden inom KHOSS är samverkan och ledning, utbildning och övning, upphandling samt målgruppsanpassad

kriskommunikation. Samtliga dessa områden är kommunicerade med länets kommuner och arbete kring dessa är uppstartat i olika omfattning.

Under året har även andra aktiviteter riktade mot KHOSS genomförts. Deltagande i nationella KHOSS-konferenser och aktiviteter har skapat värdefulla nätverk och samarbetsytor. Samverkan med Region Västernorrland har intensifierats utifrån KHOSS, där regionen är en viktig motpart för de kommunala aktörerna. Samverkan med sjukvårdens aktörer inom norra militärregionen (MRN) är också uppstartad. För att stärka och likrikta arbetet inom KHOSS har även ett samarbete initierats mellan länsstyrelserna i de fyra nordliga länen.

Program för räddningstjänst och sanering vid radioaktivt utsläpp från kärnteknisk anläggning

Under 2023 har det beslutats om ett nytt program för räddningstjänst vid radioaktivt utsläpp från kärnteknisk anläggning utifrån länsstyrelsens uppdrag i 4 kap 6§ lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och 4 kap 15§ förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO). Programmet har utarbetats i samverkan med berörda nationella och regionala aktörer. Programmet kompletteras med en plan för indikering. Det pågår ett arbete med att anta ett nytt program för sanering vid radioaktivt utsläpp från kärnteknisk anläggning utifrån länsstyrelsens uppdrag i 4 kap 8§ lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och 4 kap 15§ förordning (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO). Under 2023 har även länets alla kommuner och räddningstjänster fått det nya instrumentet SaphyRAD S utdelat. I samband med det har en gemensam dag för utdelning och utbildning genomförts tillsammans med MSB där alla aktörer deltog.

Styrel

Länsstyrelsen har samordnat det regionala arbetet med identifieringar och prioriteringar av elberoende samhällsviktiga verksamheter. Utifrån identifiering och prioritering har länsstyrelsen vidare sammanställt en regional prioriteringslista av elanvändare som Svenska kraftnät och elnätsbolagen ska kunna tillämpa vid manuell förbrukningsfrånkoppling (MFK) för att de elberoende samhällsviktiga verksamheterna ska prioriteras el.

Värdlandsstöd

Arbetet med värdlandsstöd (VLS) har under 2023 i stor utsträckning genomförts gemensamt med övriga tre nordliga län tillsammans med Civilområde norr (Civo N) samt Försvarsmakten. Arbetet har bestått i såväl kunskapsuppbyggnad som samverkan och konkret planering. Ett tydligt exempel på det senare som lett till en faktisk förmågehöjning är rekognosering i länet av geografiska möjligheter till militärt VLS som genomförts tillsammans med Försvarsmakten och berörda kommuner.

Sevesotillsyn

Sevesotillsynen har i huvudsak bedrivits i enlighet med upprättad tillsynsplan och tillsyn har genomförts på 80 % av verksamheterna på högre nivå. Det motsvarar 19 av 24 anläggningar. De verksamheter som besökts finns inom kemisk industri, papper- och massaindustri, depåer för lagring av kemikalier och oljor samt aluminiumsmältverk. Vid tillsynen lyfts bland annat

säkerhetshöjande åtgärder sedan förra tillsynsbesöket. Det omfattar allt från processsäkerhet till organisatoriska åtgärder som höjer säkerheten på länets Sevesoverksamheter.

Utöver detta har händelsestyrd tillsyn genomförts då verksamhetsutövarna har reviderat sina säkerhetsrapporter. Ungefär hälften av verksamheterna har inkommit med reviderade säkerhetsrapporter under året. I några fall har förelägganden om kompletteringar av säkerhetsrapporten skickats till verksamhetsutövarna.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen av länsstyrelsens resultat inom detta område är gott.

Länsstyrelsens förmåga att lösa sina krigsuppgifter har alltjämt utvecklingsbehov. Det omfattande arbete som lagts ner under 2023 har emellertid medfört att myndighetens förmåga att verka under höjd beredskap och krig ligger på en avsevärt högre nivå än vid föregående årsrapportering.

Det gemensamma arbetet med att bygga upp kommunernas krigsorganisation har haft ett gott resultat. Vår bedömning är att förståelsen för vikten av att i nuvarande omvärldsläge arbeta med planering och förberedelser för fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig har ökat. Inom området finns emellertid alltjämt utvecklingsbehov även om rörelsen under 2023 har gått i positiv riktning. Den övergripande bedömningen är att KHOSS-arbetet gått från uppstart till att under året fått en fastställd plats hos länets aktörer, med en god resultatuppfyllnad.

Det finns utvecklingsbehov gällande stöd till regionen gällande uppbyggnad av deras krigsorganisation. Regionen deltar i det gemensamma arbetet med kommunerna men arbetets fokus har riktats mot kommunerna. Det är en oklar ansvarsfördelning mellan Socialstyrelsen och länsstyrelserna gällande stöd till regionernas arbete med civilt försvar.

Utbildnings- och övningsinsatserna bedöms haft ett gott resultat. Vi har genom utbildning och övningar stärkt förmågan att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter och därigenom bidragit till ett starkare totalförsvar.

Förmågan att hantera ett radioaktivt utsläpp från en kärnteknisk anläggning bedöms vara gott med vissa utvecklingsbehov. Västernorrland är ett av de län som inte ligger inom någon planeringszon, det finns därför inga utökade uppgifter i förhållande till kärnkraftsberedskapen. Det finns inte heller några speciellt utpekade medel för kärnkraftsberedskapen. Samtidigt så är riskerna och de bedömda konsekvenserna mindre än för de län som finns närmare ett kärnkraftverk. Arbetet inriktar sig därför på att upprätthålla en god nivå på grundberedskapen utifrån uppdragen i LSO och FSO.

Sett till den avslutade planeringsomgången för styrel har alla inblandade haft en god samsyn kring prioriteringar, hållit leveranstider och varit noggranna i sekretessbedömningar vilket i sin helhet resulterat i en utmärkt process och ett gott resultat.

Förmågan till världlandsstöd är förbättrad under 2023. Den genomförda rekognoseringen i länet har lett till förbättrat kunskapsläge och förhöjd förmåga att lämna militärt VLS i länet. Den totala förmågan bedöms emellertid alltjämt ha vissa utvecklingsbehov vilka kommer att arbetas vidare med under 2024.

Sevesotillsynen har genomförts med gott resultat eftersom vi har genomfört tillsyn på 80 procent av verksamheterna samt hanterat händelsestyrd tillsyn.

Naturvård och miljöskydd

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Länsstyrelseinstruktion
6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Länsstyrelseinstruktion
14§ Miljöprövningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
15§ Vattendelelegation	Länsstyrelseinstruktion
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Regleringsbrev
1A5 Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning med mera	Regleringsbrev
1A6 PFAS - övervakning, inventering och kartläggning med mera	Regleringsbrev
1A7 Förorenade områden	Regleringsbrev
1A8 Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet	Regleringsbrev
1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Regleringsbrev
1B1 Naturvård - regional samordning och ledning	Regleringsbrev
1B2 Restaurering ängs- och betesmarker - nationellt program	Regleringsbrev
1D3 Berörda län, en hållbar rennärning och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna det regionala miljömålsarbetet, utarbeta åtgärdsprogram samt följa upp och redovisa det regionala läget för miljömålen. De ska också utarbeta miljöövervakningsprogram och genomföra miljöövervakning.
- Samordna och stimulera arbetet med de nationella friluftslivsmålen samt samordna, stimulera och lämna bidrag till lokala naturvårdssatsningar och vattenvårdsprojekt.
- Skydda områden och arter genom bland annat beslut om områdesskydd samt utarbetande av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.
- Bevara och förvalta naturvärden i skyddade områden.
- Besluta om tillstånd och dispenser för naturskydd, skydd för djur och växtarter, terrängkörning och vilthägn samt ansvara för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.
- Ansvara för prövning och tillsyn av vattenverksamhet och markavvattning.
- Samordna vattenförvaltningsarbetet genom de fem vattenmyndigheterna.
- Ansvara för samråd, yttranden och tillstånd för mineralfyndigheter, miljöfarlig verksamhet, kemiska produkter och avfall.
- Planera och genomföra tillsyn och ansvara för regional samordning och tillsynsvägledning samt vidareförmedling av statliga bidrag.
- Samordna, följa upp och utvärdera kommunernas tillsynsverksamhet inom miljö- och hälsoskydd.

- Kartlägga, undersöka, utreda och riskklassa förorenade områden.
- Genomföra restaurering av försurade, näringsrika och värdefulla vatten.

Generationsmålet är det övergripande målet för *miljöpolitiken* och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Utöver *miljömålen* och dess preciseringar är nedanstående nationella mål av väsentlig betydelse för länsstyrelsernas miljöarbete:

- Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken.
- Tillsyn ska ske i sådan omfattning att den bidrar till att regelefterlevnaden överlag är god och att alla inkommande ärenden handläggs med tillfredsställande kvalitet.
- En effektiv och enhetlig miljö tillsyn är avgörande för att säkerställa att en hållbar utveckling främjas som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.
- Tillsynsvägledande myndigheter ska aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning. Länsstyrelserna ska ge tillsynsvägledning i länet.
- Det övergripande målet för friluftslivspolitiken är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.
- Samtliga omprövningar av vattenkraft ska genomföras under 2022–2042.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen Västernorrland är Vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt och ansvarar därmed för planering och beslut på vattenförvaltningens område i distriktet, enligt 2 kap. 2 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Det innefattar bland annat att kartlägga påverkan på och tillståndet i vattenmiljön i distriktet och besluta om förvaltningsplan, miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram för vattendistriktets drygt 11 000 vattenförekomster (grundvatten, sjöar, vattendrag och kustvatten). Vid länsstyrelsen finns också ett beredningssekretariat som har till uppgift att samordna länsstyrelsens interna arbete för att kunna bistå Vattenmyndigheten med underlag som rör vattenförekomster i Västernorrlands län.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Naturvård och miljöskydd (50–58)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	104,4	106,5	104,3
Antal årsarbetskrafter kvinnor	57,2	55,4	51,9
Antal årsarbetskrafter män	47,3	51,1	52,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 733	2 751	3 059
Antal beslutade ärenden	2 725	2 765	2 916
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	194	161	145
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	159 117	154 200	133 352
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	37 913	41 769	20 359

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal miljöfarliga verksamheter där ursprungstillståndet är från Miljöskyddslagen (st)	Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken	Miljöprövning	NikITA1)	0	16	65	74
Areal strikt skyddad natur (nationalparker (NP), naturreservat (NR), naturvårdsavtal (NVA), biotopskyddsområden (BSO)) (ha)	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6§ länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret)2)	48 940	56 003	45 884	45 239

- 1) Ärendesystem, Länsstyrelsen
- 2) Utdrag från Naturvårdsverkets system

Ärenden äldre än två år har ökat jämfört med föregående år. Ökningen återfinns inom prövning av vattenverksamhet och beror på vakanser inom denna verksamhet.

Att verksamhetskostnaderna har fortsatt att öka med cirka 5 mnkr beror på de investerings- och underhållsprojekt i våra skyddade områden som inleddes 2022 (motsvarade 9,2 mnkr) och avslutades 2023 (motsvarade 15,7 mnkr). Förutom dessa har det skett en viss minskning, framför allt inom skydd och skötsel, till följd av minskad tilldelning och uppdrag från Naturvårdsverket.

En viss minskning inom lämnade bidrag beror i huvudsak på en minskning inom områdena kalkning av försurade vatten samt dricksvattenförsörjning.

De miljöfarliga verksamheter som anges i tabellen avser både länsstyrelsens och kommunernas tillsynsobjekt. Antalet miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt miljöskyddslagen har minskat de senaste åren, vilket är

positivt. Det kan bero på att tillståndshavaren har ansökt och fått tillstånd enligt miljöbalken eller att tillstånd har upphävts. Upphävande av tillstånd kan meddelas av tillståndsmyndigheten om den tillståndsgivna verksamheten slutligt har upphört eller om verksamheten inte längre är tillståndspliktig.

Skyddad areal i Västernorrland ökade kraftigt under året då länets största reservat bildades i marin miljö, Ulvöhavets naturreservat. Länet har nått etappmålet för skydd av skog men har långt kvar i den marina miljön.

Resultatredovisning

Friluftsmål

Länsstyrelsen Västernorrland har under 2023 arbetat med genomförandet av friluftslivsuppdraget genom flertal insatser, däribland:

- Skapat intresse och inspirerat till besök i länets skyddade natur genom produktion av flertal filmer som spridits på sociala medier. Filmerna bidrar till god kunskap om friluftsliv och hur skyddad natur är en resurs för friluftslivet i Västernorrland.
- Samverkat inom nätverket European Network of Outdoor Sports (ENOS) samt medverkat i slutförandet av ett europeiskt finansierat projekt, SEE- Project Sustainability and Environmental Education in outdoor sports och medverkat i avslutningssymposium i München. SEE projektet syftade till att öka deltagandet i friluftslivsaktiviteter (Outdoor sports) och stärka ett hållbart friluftsliv genom utbildning om ansvarsfullt beteende och hållbara aktiviteter i naturen. Tanken var att detta skulle uppnås i projektet genom samarbete mellan yrkesverksamma inom friluftsliv och naturvård samt ideella organisationer i Europa.
- Påbörjat ett nytt treårigt europeiskt samarbetsprojekt vid namn Beyond Horizon. Syftet med projektet är att tillvarata och utveckla metoder och arbetssätt för ett mer inkluderande friluftsliv för unga i Europa.
- Samverkat med länsstyrelserna och berörda nationella myndigheter såsom Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten med flera.
- Bidragit till förbättrad folkhälsa med fortsatt arbete för fysisk aktivitet på recept (FaR) i samverkan med kommunerna och Region Västernorrland. Arbetet har utvecklat fysisk aktivitet på recept för att inkludera friluftsliv och naturupplevelser. Underlaget används av primärvården i Västernorrland.
- Stärkt arbetet med regionala vandringsleder och förutsättningarna för hållbar naturturism i samverkan med länets kommuner och region Västernorrland samt destinationsbolag. Genomfört regionala låglandsledsträffar och studiereseror för erfarenhetsutbyte till Immenstadt Tyskland och Vasa Finland.
- Medverkat i Svenska Turistföreningens klimattoppmöte vid Kebnekaise och genomfört flertal nationella föreläsningar om hållbart friluftsliv och friluftslivets betydelse för naturförståelse och klimatengagemang.
- Utvecklat och förstärkt besöksräkningen av friluftslivet i skyddad natur för att få god kunskap om friluftslivsutövandet i länet i enlighet med friluftslivsmålen.

Grön infrastruktur

Sedan den regionala handlingsplanen publicerades år 2020 arbetar länsstyrelsen för att grön infrastruktur ska vara en naturlig del av allt arbete som får en påverkan på länets naturmiljöer, för att naturvärden och resurshushållningen ska bli så effektiv som möjligt.

Inom den egna organisationen är begreppet relativt väl inarbetat och såväl landskapsperspektivet som ackumulerade effekter på naturmiljön lyfts allt oftare, exempelvis i den vägledning som tagits fram om jordbruksmark i fysisk planering. Inte minst inom den gröna omställningen är det väldigt viktigt att hänsyn tas för att säkra att den gröna omställningen blir hållbar på lång sikt och ur alla perspektiv.

Arbetet under 2023 har haft störst fokus på grön infrastruktur i skogen, framförallt inom områdesskydd och i dialog med länets skogsbolag och Skogsstyrelsen. Med hjälp av riktade medel från Naturvårdsverket har länsstyrelsen uppdragit till extern konsult att inventera skyddsvärda skogsbestånd i en skoglig värdestrakt i länet vilket har givit ytterligare underlag för planering av grön infrastruktur.

Under året har samverkan med storskogsbruket i länet inom ett urval utpekade värdestrakter fortsatt. Den gemensamma strävan är att de resurser som läggs ner på naturvårdsarbetet ska rendera så mycket naturvårdsnytta som möjligt. Hur enkelt det är att mötas i dessa diskussioner varierar mellan bolagen. Arbetet som påbörjades 2022 tillsammans med Skogsstyrelsen för att nå även de mindre markägarna i en värdestrakt med naturvärden kopplad till såväl lövskog som gräsmarker har fortsatt, men i lägre takt.

Allt fler, framför allt stora aktörer och myndigheter, ser nyttan av att arbeta med ett helhetsperspektiv. Grön infrastruktur som begrepp och arbetsmetod är dock inte fullständigt förankrat hos alla aktörer och tillämpas inte inom alla relevanta samhällsområden. Mycket återstår därför i detta långsiktiga arbete, som kommer att kräva både riktade uppdrag och medel för att kunna implementeras i tillräcklig utsträckning.

Under 2023 har det saknats resurser för att fortsätta det mer långsiktiga strategiska arbetet med grön infrastruktur inom samhällsplaneringen, klimatanpassningen och miljöprovningens verksamheten.

Miljöövervakning

Efter många år av utebliven medeluppskrivning och nu även på senare år reella nerdragningar av miljöövervakningsbudgeten, har länsstyrelsen under 2023 varit tvungna att pausa några delprogram i det beslutade länsprogrammet. Att följa provtagningsplaner ligger högt upp på prioriteringslistan och att inte genomföra en provtagning innebär ofta att en mångårig tidsserie riskerar att brytas. Detta kan i sin tur medföra svårigheter att uttala sig om utvecklingen i programmet och att med säkerhet säga vad som är naturliga förändringar och av människan skapade sådana.

Utöver programarbetet som omfattar totalt ca 30 delprogram, har tre utvecklingsprojekt genomförts fullt ut. Projekten finansieras med särskilda medel från HaV där fokus har varit att samla in ytterligare data kring vatten och vattenmiljöer. Samtliga projekt slutredovisas i samband med årsskiftet och har resulterat i att bland annat vattenförvaltningen har fått mer detaljerade underlag till sitt arbete som sen kan användas för att göra avvägningar i provning och tillsynsändamål som berör vattenmiljöer.

I det ena projektet, *Utveckling och implementering av regionalt övervakningsprogram för grundvatten*, har alla länets

grundvattenvattenförekomster sammanställts och sorterats utifrån risk. Vattenförekomsterna, grundvattenrör och källor, har också prioriterats utifrån möjligheterna att ingå i ett långsiktigt övervakningsprogram och provtagits på en rad olika kemiska parametrar, däribland PFAS. Resultatet kommer att ge en bild av hur och på vilket sätt som vi kan övervaka grundvatten i länet samt på bästa sätt komplettera den nationella miljöövervakningen som redan är etablerad.

I det fleråriga projektet *Övergödning inom Ljungans avrinningsområde*, som genomförts tillsammans med Länsstyrelsen i Jämtland, har ett urval de biflöden och sjöar inom Ljungan avrinningsområde undersökts, från källa till hav. Med en ökad kunskap om näringsämnestillförseln till ytvatten och dess påverkan har vattenförekomsterna klassats utifrån vattenförvaltningens riskklassning på säkert och adekvat sätt.

Behoven av miljödata från miljöövervakningen har ökat kraftigt under de senaste åren, både internt och externt. Även behoven för konsultation kring utvärdering och tolkning av miljödata från andra verksamheter har ökat markant. Detta arbete är tidskrävande och fordrar kunskap om hur datat skall tolkas. För att göra denna process snabbare så har vi tillsammans med SLU utvecklat ett nytt verktyg, GAMM-Vatten. Verktyget, som är fritt att användas av alla, kan skörda rådata av vattenkemi från den nationella datavärdens databas MVM och skapa figurer och tabeller samt också markera om signifikanta förändringar för de valda parametrarna finns i den valda tidsperioden. Verktyget möjliggör snabbare och enklare utvärdering och sammanställning av vattenkemiska analyser.

Restaurering av natur

Restaurering av ekosystem, livsmiljöer och arter bidrar till bevarande av biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan och är avgörande för att vi ska nå Sveriges miljömål och globala mål inom Agenda 2030. Under året har vi bland annat gjort insatser inom ramen för Regeringens våtmarkssatsning, och projekt med finansiering från EU's LIFE-fond.

Kalkning

Under år 2023 har länsstyrelsens arbete med åtgärden kalkning av sjöar och vattendrag handlat om att fortsätta genomförandet av den regionala kalkningsplanen. Det har bland annat inneburit genomförande av kvalitetshöjande åtgärder, anpassning av verksamheten till det rådande försurningsläget samt uppföljning och utvärdering av effekter av genomförda åtgärder. Resultatet av kalkningsinsatserna har succesivt förbättrats genom den nya kalkningsplanen. Åtgärderna har också blivit kostnadseffektivare genom vidtagna kvalitetshöjande åtgärder.

Uppföljningen av kalkningsåtgärderna visar på fortsatt positiva effekter för försurningskänsliga arter av fisk, musslor och bottenfauna. Till följd av kraftigt ökade kostnader för kalkspridning, ser länsstyrelsen att det för kommande år blir omöjligt att upprätthålla kalkningsåtgärdernas goda resultat om det inte skjuts till ytterligare statliga medel.

Kalkningsverksamheten redovisas i särskild ordning till Havs- och vattenmyndigheten.

Restaurering av sjöar och vattendrag

Inom det LIFE-finansierade projektet *Ecostreams (2021-2026)* pågår omfattande restaureringsåtgärder i vattendrag i Västernorrland, Västerbotten och Jämtland. Under 2023 har vi restaurerat drygt fyra kilometer vattendrag i Hemlingsån och Moälvens biflöden. Projektet strävar

efter att bland annat förbättra struktur och funktion av ekosystem i boreala vattendrag för att öka motståndskraften i ett klimatförändringsperspektiv. Projektet arbetar också för att förbättra populationer av flodpärlmussla.

Fokus 2023 har här varit att restaurera vattenmiljön efter flottningsepoken då sten och block flyttades från vattendragen. Dessutom har ett flertal fellagda vägtrummor bytts ut till antingen halvtrummor, så kallade valvbågar, eller broar. Vägtrumorna, som innan var vandringshinder medger nu fri vandring för alla vattenlevande djur.

Förutom restaurering av vattendrag och åtgärdande av vägtrummor ska projektet bland annat även skapa fri vandringsväg förbi dammar, återveta våtmarksområden och tillsammans med några av våra partners, förstärka flodpärlmusselpopulationerna.

Arbete pågår med ansökan om ytterligare ett LIFE-projekt med inriktning restaurering av vattendrag.

Statsbidrag till lokala vattenvårdsprojekt har beviljats till sju nya projekt under 2023:

- Två kommuner ska ta fram underlag inför tillståndsansökningar för genomförande av framtida fysiska åtgärder i vattendrag.
- Två ideella föreningar och en kommun har under året genomfört biotopkartering och projektering.
- Fram till och med 2025 ska ett projekt ta fram åtgärdsunderlag genom bland annat biotopkartering och elfiske, och medel har beviljats till ett annat projekt under samma tidsperiod för att genomföra restaureringsåtgärder i ett vattendrag.
- I övrigt fortgår ett projekt som beviljades bidrag 2021 för fysiska åtgärder i ett avrinningsområde, och ett annat flerårigt projekt har avslutats där kunskapsunderlag sammanställts och fysiska åtgärder genomförts i fyra vattendrag, inklusive skapande av en våtmark.
- Länsstyrelsen har i ett internt LOVA-projekt genomfört byte av två trummor i ett vattensystem, för att återskapa fria vandringsvägar och bidra till att förbättra ekologisk status.

För att samordna och utveckla arbetet med fysisk restaurering av sjöar och vattendrag, samt marina miljöer, har länsstyrelsen formerat en intern åtgärdsgrupp. Under 2023 har gruppen huvudsakligen inriktat sig på att förbereda, planera och utföra åtgärder inom tre restaureringsprojekt med finansiering från Havs- och vattenmyndigheten och i samverkan med kommuner och fiskevårdsområdesföreningar.

Under året har länsstyrelsen tecknat ett nytt samverkansavtal med Trafikverket för år 2023–2025, rörande inventeringar av Trafikverkets vägtrummor.

Restaurering av våtmarker

Genom våtmarkssatsningen har 25 ha kustnära myrmark i Brämön naturreservat, en relativt oexploaterad ö utanför Medelpads kust, fått bättre bevarandestatus efter att över 3,9 kilometer anlagda diken lagts igen med grävmaskin. En mindre utdikad tjärn har också återfått sin forna vattenspegel efter igenläggningen av det dike som avvattnade tjärnen. Det här är åtgärder som förbättrar livsmiljön för många arter på våra myrar, samtidigt som landskapets vattenhållande förmåga förstärks. Flera restaureringsprojekt är i olika genomförandefaser men förankrings- och tillståndsprocesser fördröjer planerna på fysiska åtgärder.

Med andra externa medel har även det påbörjats restaurering av flera betade havsstrandängar genom avverkning, grävning och fräsning av stubbar och vass. Totalt kommer cirka 12 hektar strandängar att kunna hävdas framöver i syfte att gynna biologisk mångfald.

Restaurering ängs- och betesmarker - nationellt program

Inom ersättning till restaurering och vissa skötselåtgärder i ängs- och betesmarker har arbete utförts. Medlen har använts till naturvårdsbränning av gräsmarker och restaurering av betesmarker och slåtterängar.

Under våren har en lyckad naturvårdsbränning av ett område inom det så kallade Fjärilslandskapet, i Ånge kommun, gjorts för att gynna hotade fjärilars värdväxter vilket bidragit till biologisk mångfald och gynnat vilda pollinatörer. Slåtter har utförts i andra delar av samma område. En betesmark har blivit röjd för att bland annat förenkla stängseluppsättning inför kommande bete av en lokal för den starkt hotade mnemosynefjärilen.

Markerna som valts, gynnas av en ettårig insats och har förutsättningar för att stärka höga hävdgynnade naturvärden.

Restaurering marina miljöer

Under året har länsstyrelsen genomfört flera naturvårdsåtgärder för att gynna Östersjön inom ramen för projektet "Återskapa Östersjöns livskraft", som samordnas av Världsnaturfonden, och finansieras av Postkodlotteriet. Projektet pågår parallellt i tre geografier; Höga Kusten, Stockholms skärgård och Kristianstads vattenrike.

I Höga Kusten har tre lekomyråden för gädda anlagts, så kallade gäddfabriker. Det är områden som ligger kustnära och dit gäddan, men även andra arter så som abborre, id och mört med flera, kan simma på våren för att fortplanta sig.

Projektet har även gjort åtgärder för igenväxande strandängar, en miljö som ofta är förknippad med höga ekologiska värden men som är alltmer ovanlig i länet. Många strandängar växer igen i brist på betande djur. Vi har nu restaurerat fem strandängar, varav tre områden betas av kor och får. Åtgärderna kommer resultera i en markant ökad biologisk mångfald för såväl vegetation, som fågel och andra djur.

Genom projektet har länsstyrelsen även gjort insatser för ett ökat intresse och kunskap om havet. Detta genom en nyproducerad utställning på Naturum Höga Kusten, temadagar vid havet för ett trettiotal skolklasser och över 500 elever, samt en heldag med en så kallad BioBlitz för allmänheten, det vill säga en dag där vi tillsammans med experter ser hur många arter vi kan hitta inom ett visst område.

Restaurering i skogsmark

Genom EU-projektet Life2Taiga har länsstyrelsen i egen regi genomfört två naturvårdsbränningar, en i Jämtgavelns naturreservat på 28 ha och en i Vändåtbergets naturreservat på 16 ha. Syfte med projektet och naturvårdsbränningarna är att återskapa brandpräglade miljöer och gynna brandberoende arter. Mycket förberedande arbete sker inledningsvis i projektet som planering, utbildning, materialinköp och förberedande uppföljning

Under 2022 har Länsstyrelsen påbörjat restaurering av skogsbeten i Gudmundstjärns naturreservat, ett välbevarat självhushållsbruk. En företeelse som var väldigt vanligt förr men som numera är ovanligt. Genom

avverkningar, röjning, stängsling och återupptagen hävd på 10 ha kommer skogen att succesivt återskapas till betespräglade biologiskt rika miljöer. Restaurering av skogsbeten har även skett inom Granbodåsens naturreservat där vindfällan arbetats upp för att ge betesdjur bättre framkomlighet.

Ingen övergödning – miljö kvalitetsmålet

I projektet "Återskapa Östersjöns livskraft" har länsstyrelsen Västernorrland under året arbetat aktivt med olika naturvårdsåtgärder. Några av åtgärderna omfattar att anlägga så kallade gäddfabriker, det vill säga områden som är perfekta som föryngringsområden för kustlevande fisk så som abborre och gädda. Dessa kustnära grunda områden fungerar även som näringsfällor, dvs de kan fånga upp näringsämnen innan vattnet fortsätter ut i havet. På så sätt kan gäddfabriker även bidra till att en minskad mängd näringsämnen når havet.

Inom projekt Greppa Näringen med finansiering från Landsbygdsprogrammet har det i Västernorrland under det senaste året genomförts 60 enskilda rådgivningar till jordbruksföretag, varav 20 rör utsläpp av kväve och fosfor. Syftet med rådgivningarna har varit att föreslå åtgärder som är till nytta för både lantbruksföretagen och miljön. Nationella utvärderingar har bland annat visat att överskotten av kväve och fosfor minskat på de gårdar som fått rådgivning inom Greppa näringen.

I det ordinarie tillsyns- och prövningsarbetet granskar Länsstyrelsen Västernorrland hur de miljöfarliga verksamheterna minskar sina utsläpp av näringsämnen till luft och vatten. Länsstyrelsen vägleder också kommunerna i deras tillsynsarbete med att ställa krav på verksamheter som påverkar omgivningen med näringsämnen.

Naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv med mera

Länsstyrelsen är en självklar samordnad kraft för naturvården. Inte bara genom sina många uppdrag utan också för att media, organisationer, enskilda och andra myndigheter har förväntningar på länsstyrelsens expertis och kontakter myndigheten i många olika ärenden och för deltagande i olika sammanhang.

Under året har länsstyrelsen i sin samordnande roll ordnat en dag där vi informerade och förde dialog med kommunernas kommunbiologer och politiker inom miljö, bygg- och planering. Vi hade en motsvarande halvdag med ideella naturvården och en utvecklingsdag med forskarna på Mittuniversitetet.

Länsstyrelsen tog ett initiativ och bjöd in Skogsstyrelsen till en våtmarksträff med syfte att informera och söka samverkan. Länsstyrelsen bjöd också in Skogsstyrelsen för att diskutera tillsynsfrågor och särskilt hanteringen av artskyddet och prövningar inom Natura2000-områden.

De stora skogsägarna i länet hade länsstyrelsen möten med löpande under året. Ämnet "grön infrastruktur" lämpar sig särskilt väl för samverkan med skogsbruket liksom åtgärdsprogrammen för hotade arter som också har möten med skogsnäringen löpande, till exempel gällande fjärilslandskapet i Ånge.

Skydd av värdefull natur

Vid ingången av år 2023 hade länsstyrelsen 26 öppna statliga reservatbildningsärenden och vid utgången 24. Därtill kommer bland annat

att en kommunal reservatsbildning och ett mindre antal inkomna intresseanmälningar från markägare där myndigheten i skrivande stund inte tagit ställning.

Under 2023 har länsstyrelsen fattat beslut om inrättande av tre nya naturreservat, samt om utvidgning av ytterligare två reservat. Totalt omfattar de beslutade ytorna lite drygt 7 500 hektar, varav cirka 642 hektar produktiv skogsmark. Ett av de nya reservaten är länets numera till ytan största, Ulvöhavet, ett delvis marint naturreservat beläget i världsarvet Höga kusten.

Länsstyrelsen har upphävt ett äldre naturreservat, Gräfte, som på bildats på grunder som inte är förenliga med miljöbalkens intentioner. En bieffekt av upphävandet är att resurser för naturvårdande skötsel kan riktas till andra skyddade områden. Vidare har ett reservatsbeslut, Långbroberget, reviderats med avseende på områdets naturvårdande förvaltning, och motsvarande revidering pågår för ytterligare ett område.

Totalt har tolv avtal om ersättning tecknats med markägare omfattande ett värde av drygt 37 miljoner kr. Ett av dessa avser ett nekat tillstånd till anläggande av skogsbilväg i ett område ingående i Natura 2000-nätverket, Pingsjö Järvberget. Genom reservatsbildning ersätts berörd markägare som i och med ej beviljat tillstånd blivit ersättningsberättigad.

I augusti arrangerade Länsstyrelsen Västernorrland den årliga träffen kring områdesskydd med norrlandslänen, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket som deltagare med temat äganderättspropositionens tillämpning. Det finns fortsatt ett tydligt behov av mer konkret och ensad vägledning kring propositionens tillämpning och ansvaret för detta vilar inte minst på centrala myndigheter.

Arbetet med skogliga värdeetrakter går trögt, och därmed även möjligheterna att nå miljömålet Levande skogar. De ekonomiska resurserna minskar, oklarhet råder som nämnts ovan kring tillämpningen av äganderättspropositionen och inte minst skogsbolag är inte villiga att anvisa ytterligare mark för områdesskydd så länge inte ersättningstakten ökar från statens sida. Länsstyrelsen försöker fortsatt föra diskussioner med inte minst de två stora skogsbolagen kring hur skogliga värdeetrakter kan bevaras så gott möjligt under nämnda förutsättningar.

Oklarheterna kring äganderättspropositionen får följdverkningar inte bara för skogliga naturvärden. Länsstyrelsen har intensifierat arbetet med områdesskydd av havsområden senaste 1,5 åren genom att anställa en marin områdesskyddshandläggare. För närvarande pågår en marin reservatsbildning och en central fråga är hur avgränsning av området bör göras på land, dels på fastlandet, dels på öar, då kantzoner i form av skogsmark är grundläggande element vid akvatiskt områdesskydd. Ytterligare två planerade marina områdesskydd utreds, och nämnda reservatet Ulvöhavet, med 5800 hektar havsyta har bildats.

Länsstyrelsen har uppdragit till extern konsult att inventera skyddsvärda skogsbestånd i en skoglig värdeetrakt i länet vilket har givit bra underlag för planering av grön infrastruktur och inrättande av eventuella framtida områdesskydd.

Bevarandeplaner Natura 2000-områden, omprövning vattenkraft

Under våren 2021 kom vägledning från HaV för Länsstyrelsens översyn av bevarandeplaner för Natura 2000-områden som berörs av den nationella planen för omprövning av vattenkraft.

Vi påbörjade därefter översynen av bevarandeplaner och förtydligande av bevarandemål för nio Natura 2000-områden som direkt berörs av omprövningen. Under arbetets gång har ytterligare tre Natura 2000-områden inkluderats i uppdateringen. Arbetet fortsätter nu med att justera bevarandemålen och skrivningar i bevarandeplanerna efter synpunkter i internremissen. Vid årsskiftet skickades bevarandeplanerna på extern remiss för att därefter fastställas. Länsstyrelsen har haft regelbundna möten med de nordliga länen för att stämma av hur bevarandemålen uttrycks i bevarandeplanerna och dialogen med vattenförvaltningen om miljö kvalitetsnormerna fortsätter. Arbetet med bevarandeplanerna kommer att fortsätta under 2024.

Insatser för friluftsliv i skyddad natur

Antalet besökare till Skuleskogen har under det senaste decenniet flerdubblats och nationalparken har blivit en viktig dragare för en växande naturturism. Utvecklingen är i grunden positiv, fler hittar ut i naturen och naturskyddet bidrar till hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling. Det ökade besöksstrycket har även inneburit kraftig belastning på omgivande infrastruktur och olägenheter för kringboende med en på vissa ställen ohållbar trafiksituation. För att öka kapaciteten och minska denna störning har vi vidtagit flera åtgärder – införande av busstrafik, ökad bemanning och tätare samverkan med destinationsbolag kring bland annat kommunikation. I september gick vi i mål med bygget tre kilometer ny väg in mot den mest populära entrén. En stor satsning, finansierad av Naturvårdsverket, som inneburit en kraftigt förbättrad boendemiljö, samt ökad trafiksäkerhet.

I det nya naturreservatet Mjällån har en ny parkering och entré byggts under året för att möjliggöra besök till reservatet. I samma reservat har även en informationsstig iordningställs med ett 15-tal vippskyltar som har en barnanpassad text och illustrationer för att åskådliggöra syftet med reservatet på ett enkelt sätt.

Även Kärmsjöbackens och Röåns naturreservat har fått varsin parkering för att underlätta för besökare att på ett trafiksäkert sätt besöka reservaten.

Skötsel för biologisk mångfald i skyddad natur

Bland insatser under året kan nämnas skötsel av ett 40-tal artrika ängar med traditionell slåtter och hävd med betande djur på 15 naturbetesmarker. Detta är en årligt återkommande skötsel som är avgörande för att bibehålla både natur- och kulturmiljövärden.

Länsstyrelsen har ambition att bränna en till två gräsmarker varje vår för att gynna biologisk mångfald och detta skedde även under 2023 då två gräsmarker brändes.

Uppföljning av skyddad natur är viktig för att erhålla en adaptiv förvaltning och adekvat skötsel av natur. Under året har uppföljning skett av myrmiljöer efter restaurering och då både vad gäller fågel och vegetation.

Åtgärdsprogram för hotade arter – landmiljö

Inom Åtgärdsprogram för hotade arter har arbete kring kunskapsläge, hotbild och åtgärder som ska förbättra arternas populationsstatus fortsatt. Under året har bland annat den biogeografiska uppföljningen av mnemosynefjäril och violett guldvinge utförts på uppdrag av Lunds universitet. Det har även gjorts eftersök av nya lokaler för trolldrummetare och flera lokaler har hittats. Artvisa uppföljningar har även gjorts för nipsippa och jättepraktbagge.

Samtliga resultat från inventeringar och uppföljningar finns inlagda på Artportalen.

Ett försök till återetablering av finnögontröst samt en populationsstärkande åtgärd för mosippa har gjorts. Fortsatta restaureringsarbeten av rikkärr med höga naturvärden i form av kärllväxter och mossor samt fjärilen violett guldvinge har genomförts. Biologisk mångfald samt viktiga funktioner kommer på så sätt förhoppningsvis att återställas.

Slåtter av värdefull ängsmark med hotade arter utfördes inom tio områden vilket bidrar till biologisk mångfald och gynnar vilda pollinatörer. Insatser för att ta bort invasiva lupiner på två ängar har utförts för att undvika att lupinerna tränger bort hotade arter såsom låsbräknar och fältgentiana. En igenväxande betesmark har restaurerats och dessa åtgärder har förbättrat levnadsvillkoren för mnemosynefjäril på en viktig fjärilslokal.

Inom projekt Jämtkrogens fjärilslandskap som är ett område vilket är mycket intressant när det gäller artrikedom och förekomst av sällsynta och hotade arter har samarbete skett med SCA. Restaureringsåtgärder har utförts för bland annat rikkärrsarter och olika fjärilsarter bland annat violett guldvinge vilket bidrar till ökad biologisk mångfald.

En viktig och värdefull del inom arbetet med åtgärdsprogrammen är att etablera goda kontakter med andra som påverkar eller kan påverka arternas status. Samarbeten och kontakter har skett med bland annat Medelpads botaniska förening, Naturskyddsföreningen och Floraväktarna vilka på ideell basis tagit fram data och underlag för myndigheten. Samarbeten och kontakter har även skett med Svensk fjärilsövervakning och SCA.

Åtgärdsprogram för hotade arter – vattenmiljö

Flodkräfta

Den svenska flodkräftan har minskat dramatiskt i takt med att signalkräftan har ökat. Flodkräftan är rödlistad som akut hotad och sammanfattningsvis ser flodkräftans framtid väldigt mörk ut i länet. I de stora älvarna har flodkräftan slagits ut i Ljungan, Indalsälven, Ångermanälven samt Moälven. Flodkräfta finns kvar i övre delarna av faxälven som är ett biflöde till Ångermanälven, Nätraälven samt Gideälven. I Övriga sjöar och mindre vattendrag finns sporadiska förekomster.

Flodkräfta i Ångermanälven försvann år 2022 och fiskevårdsområdena har gjort insatser för att undersöka vilka områden som är drabbade under 2023 och resultatet visar att flodkräftan är borta från havet upp till länsgränsen mot Västerbotten. I Indalsälven finns ett bestånd av signalkräftor och i ett biflöde till Ljungan hittades under år 2023 en signalkräfta. I övriga vattendrag där flodkräftorna har dött ut de senaste åren har det inte bekräftats att det finns signalkräftor men arbete med eDNA pågår.

Flodnejonöga

Under 2023 har fortsatta programpresentationer hållits både internt, nationellt, bland annat vid ÅGP-möte i Bommersvik samt vid Fiskeutredningsgruppens VP-dagar i Uppsala. Arbetet med flodnejonögats genetik har fortsatt. Internationella kontakter har knutits och mötesseminarier har hållits dels för att utbyta kunskap inom artens utbredningsområde och för att erhålla hjälp med insamling av vävnadsprover. Nationellt har prover insamlats från nio län omfattande tolv avrinningsområden från Torneälven i norr till Lagan på västkusten, samt Vättern och Väner/Skagern. Internationellt har prover samlats in i Lettland

och Polen samt planeras för Nederländerna, Finland och ev. Litauen. Samarbeten med forskare för det fortsatta analysarbetet eftersöks och möte med SLU och Stockholms universitet har genomförts.

Ett samarbete har påbörjats mellan norrlandslänen för gemensamma diskussioner och möjliga upplägg av inventeringar för förbättrad beståndsovervakning. Även ett studiebesök hos en norrländsk nettingfiskare har genomförts under 2023.

Flodpärlmussla

Flodpärlmusslan är en långlivad art och för att kunna se förändringar i bestånden så krävs långa tidsserier. I år har vi börjat titta närmare på resultat av våra uppföljningar. Några av länets vattendrag med flodpärlmussla har ett långsiktigt skydd i form av naturreservat. I åtta av dessa har vi följt musselpopulationerna med standardiserade metoder ända sedan 1990-talet. Sammantaget har antalet musslor ökat med ca 50 % från 1990-talet till 2010-talet. Med tanke på att flodpärlmusslan är starkt hotad, indikerar ett ekologiskt fungerande vatten, är en paraplyart eftersom den visar att andra arter kan finnas samt en nyckelart eftersom den har viktiga funktioner såsom exempelvis filtrering av vattnet så är utvecklingen mycket positiv i de undersökta reservaten.

Men i ett av de åtta reservaten har antalet musslor minskat dramatiskt under perioden. Orsaken kan till största delen förklaras av påverkan från markanvändning uppströms. Bland annat har lerpartiklar sedimenterat och orsakat syrebrist och en kompakt och ogästvänlig botten för unga musslor. I ett försök att utveckla en skonsam metod för att restaurera botten har Länsstyrelsen tillsammans med Tekniska Universitetet i München testat ett skonsamt sätt att med en grep luckra upp botten och därmed låta syrerikt vattnet tränga ned i botten. Resultatet blev lyckat och publicerades under året i tidskriften Diversity som har open access (verifierat finns bilagt i mail).

I slutet av oktober arrangerade Länsstyrelsen i Västernorrland, Södermanland, samt Karlstad Universitet gemensamt en nationell konferens om flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla i Karlstad. Konferensen samlade cirka 60 personer från både Länsstyrelser, universitet, museer och konsulter. Även musselexperter från Finland och Norge deltog. Dagarna var fyllda av presentationer vilka mestadels handlade om hot och åtgärder. Men det fanns även tid till en workshop om vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra i åtgärdsarbetet samt ett besök i universitetets vattenlaboratorium. Länsstyrelsen i Västernorrland fungerade som moderator under ett pass samt framförde fyra presentationer

Invasiva främmande arter

Länsstyrelsen har genom olika informationsinsatser ökat kunskapen hos allmänheten om invasiva främmande arter

Kontakten med kommunerna har förbättrats. Tillsammans med Jämtland, Västerbotten och Norrbotten har ett webinarium för länens alla kommuner anordnats. Länets kommuner har bjudits in till månadsvisa möten för att möjliggöra samverkan och kunskapsdelning och även erbjudits utbildning om invasiva främmande arter. En kommun har fått bidrag för Naturnära jobb i syfte att bekämpa invasiva främmande arter.

Med åtgärdsmedel har länsstyrelsen bekämpat jättebalsamin i ett skyddat område, vresros i tre skyddade kustreservat och blomsterlupin i ett antal värdefulla gräsmarker. Även inventering av jättebalsamin har skett, detta i samarbete med två kanotklubbar längs delar av två älvar och av Länsstyrelsen

på platser längs med ytterligare ett vattendrag. Länets enda förekomst av gul skunkalla övervakas och bekämpning fortsätter av berörda fastighetsägare.

Arbetet med tillsyn av EU-listade har fortsatt men skulle behöva utvecklas under kommande år för att effektivisera och bättre prioritera rätt områden. Invasiva främmande arter i jordmassor har uppmärksammats i större utsträckning och en samordning internt behövs framgent för ett bättre arbete kring tillsyn av verksamhetsutövare där jordmassor hanteras.

Inventeringsfiske har genomförts på länets enda kända lokal med svartmunnad smörbult, vid Husum. Endast en svartmunnad smörbult fångades, men för att säga något om populationen krävs förbättrade inventeringsmetoder. Åtgärden kombinerades med annan typ av inventering och resultatet kan användas även i fiskeförvaltningen. Reduktionsfiske av bäckroding har genomförts i skravelbäcken i Skuleskogens nationalpark.

Genom ett projekt finansierat av Havs- och vattenmyndighet har vattenpest och smal vattenpest inventerats på utvalda platser runt om i länets sjöar och vattendrag. En metodutvecklande bekämpningsinsats har genomfördes i Selångersfjädersn, Sundsvall, för att utveckla och testa metoder för utrotning och begräsning av vattenpest. Vattenpest har hittats på 38 nya lokaler och smal vattenpest på sju nya lokaler och en rapport tas fram med beskrivning av bekämpningsmetoden.

Lokala naturvårdssatsningen

Under 2023 har det i länet bedrivits totalt 23 projekt inom den Lokala naturvårdssatsningen - LONA. Samtliga kommuner har haft ett eller flera projekt i gång. Totalt har lokalt naturvårdsbidrag på drygt 1,4 miljoner kronor betalats ut av länsstyrelsen till projekt under året. Inga nya ordinarie LONA-projekt har kunnat beviljas då Naturvårdsverket inte tilldelade några medel för detta i år. Ett nytt LONA-våtmarksprojekt beviljades och två befintliga fick utökat bidrag.

LONA-projekt under 2023:

- Åtta projekt har legat inom våtmarkssatsningen.
- Fyra projekt har gällt naturvårdsåtgärder (inklusive pollinering).
- Nio projekt har handlat om anordningar för eller information om friluftsliv.
- Två projekt har rört framtagande av planer för friluftsliv/natur.

Vilt- och rovdjursförvaltning

(Observera att Viltförvaltningsdelegationen redovisas i kapitlet Övrig förvaltning och trafikföreskrifter)

Länsstyrelsen Västernorrland har genomfört inventering av lo, järv, kungsörn och varg enligt NFS 2007:10 med medel från 1:3 anslaget. Under året medarbetare utfört uppdraget både genom egen inventering och med hjälp av allmänhetens och renskötarens inkomna rapporter av stora rovdjur. Alla observationer som ligger till grund för inventeringsresultatet ska kvalitetssäkras av länsstyrelsen förordnad personal.

Marknadsföring och modern teknik för att rapportera observationer av stora rovdjur har medfört att allmänhetens rapporter av rovdjur har fortsatt öka. Länsstyrelsen har anpassat arbetssätt för hanteringen av allmänhetens rapporter samt planerar framåt för ett bibehållt intresse hos allmänheten att rapportera. Det är främst rapportverktyget skandobs.se som nyttjas. Rapporter från allmänheten är en förutsättning för att arbetet med rovdjursinventeringen ska kunna genomföras och ge ett rättvisande och heltäckande resultat. Genom Rovbase.se ges allmänheten en möjlighet att följa länsstyrelsen arbete med kvalitetssäkringar av rovdjur i realtid.

Vid delar av inventeringen, främst vad gäller kungsörn, har arbetet med att nyttja drönare fortsatt att utvecklas. Tekniken ger en högre kvalitet i observationer, mindre störning och större flexibilitet i arbetet. Genom att använda drönare i stället för helikopter har länsstyrelsen minskat miljöpåverkan.

Inventeringsresultaten och dess mångåriga tidsserie är de viktigaste underlagen för förvaltningsåtgärder såsom licensjakt och skyddsjakt vidare ger det kunskap om viktiga fortplantningsområden och är underlag för rovdjursersättningarna till samebyarna. Ett rättvisande resultat är därför mycket viktigt för förvaltningen.

Förutom arbetet med inventering av rovdjuren kan länsstyrelsens närvaro i fält även ha syftet att förebygga faunakriminalitet. Länsstyrelsen arbetar även med information till allmänheten om rovdjur.

En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur

Verksamhetens huvudsakliga inriktning omfattar samverkan, samordning och kunskapsfrämjande för utveckling och tillämpning av förvaltningsverktyget. Syftet är att öka förståelse och intresset för användning av verktyget, vilket kan hjälpa Länsstyrelsen att skapa en bild av rennäringens faktiska förluster av renar till rovdjur och identifiera åtgärder för att minska dessa förluster där de är höga.

Under 2023 har arbetet med förvaltningsverktyget fortskridit. Den nystart som initierades 2022 har fortsatt givit effekter 2023. Arbetsgruppen, bestående av handläggare från länsstyrelserna inom renskötsellänen har fortsatt samverkat under året. Bland annat har samråd med ett antal samebyar hållits och möten med Sametinget och Naturvårdsverket har utförts både på handläggarnivå och chefsnivå. Myndigheterna har tillsammans arbetat för att tydliggöra sina respektive roller i arbetet med förvaltningsverktyget. Västernorrlands län är inte ett åretruntområde för renskötelsen utan utgör endast ett vinterbetesområde. För närvarande berörs länet av två samebyar från Västerbottens län samt sex samebyar från Jämtlands län. I Västernorrlands län har arbete lagts ned på att delta på

enskilda möten med berörda samebyar respektive länsstyrelserna i Jämtlands och Västerbottens län.

Arbetet med förvaltningsverktyget för rovdjur inom renskötselområdet ska underlätta för samebyar i länet att bedriva sin verksamhet vilket bidrar till mål 12 i Agenda 2030, hållbar konsumtion och produktion. Tillämpning av förvaltningsverktyget bidrar även till genomförande av mål 15 i Agenda 2030, Ekosystem och biologisk mångfald. Under året har underlag i form av förlustsiffror från förvaltningsverktyget använts för bedömning av skydds- och licensjakt. Tidigare skadenivåer liksom färsk skador och inverteringar har också varit underlag för dessa bedömningar. I samband med ansökningar om skyddsjakt sker alltid ett samråd med samebyarna avseende skadenivåer. Under 2023 har 12 ansökningar om skyddsjakt hanterats av Länsstyrelsen varav 11 av dessa har bifallits i syfte att minska de skador som rovdjur orsakar för länets rennäring. I länets förvaltningsplan för stora rovdjur tydliggörs att rovdjursförvaltningen bland annat syftar till att hantera rennäringens skador kopplade till rovdjur. Länsstyrelsen bedömer att ett fungerande arbete med förvaltningsverktyget kommer ha en positiv effekt avseende förvaltningens transparens och förutsägbarhet.

Vattenskyddsområden och vattenhushållning

Arbetet med att revidera eller inrätta vattenskyddsområden har pågått under året. Dialog och samverkan har skett med huvudmännen för de fem ansökningar som länsstyrelsen har under handläggning. Processen att revidera äldre vattenskyddsområden, eller inrätta nya, kan pågå under flera år. Fler av de ärenden som nu handläggs hos länsstyrelsen kommer att kunna slutföras under kommande år. Att slutföra en sådan lång och komplicerad process kommer att bidra till en säkrad dricksvattenförsörjning för fler av länets innevånare och även underlätta det kommande tillsynsarbetet, då de föreskrifter som följer med de nya besluten är lättare att tolka, och följer den nuvarande lagstiftningen.

Länsstyrelsen har under de senaste åren fördelat ett statligt stöd från Havs- och Vattenmyndigheten vars syfte har varit att förbättra vattenhushållningen och tillgången till dricksvatten. Under detta år har inga nya beslut fattats men arbete har gjorts med att utbetala de slutgiltiga beloppen till de beviljade bidragen, samt att påbörja en slutlig rapportering till Havs- och Vattenmyndigheten.

Då en av tjänsterna inom vattenskydd har varit vakant en stor del av året, har möjligheten till ett aktivt tillsynsarbete inte varit möjligt. Däremot har länets dricksvattenförsörjning bevakats i många av de ärenden som myndigheten hanterat under åren, såsom nya översiktsplaner, detaljplaner och de nya vattentjänstplaner som några av länets kommuner arbetat fram under året.

Dricksvatten enligt EU-direktiv

Uppdraget har påbörjats under 2023 och har genomförts så långt det är möjligt med befintliga resurser och med beaktande av att det ännu saknas genomförandelagstiftning och föreskrifter och vägledning för uppdraget. De fem länsstyrelser som är vattenmyndigheter har samarbetat i genomförandet av uppdraget under året, för att underlätta samverkan med nationella myndigheter, utnyttja resurserna effektivt och säkerställa att metoder och arbetssätt tas fram och genomförs på likartat sätt i hela landet.

Vattenmyndigheterna har under 2023 planerat genomförandet av ett flertal pilotprojekt och screeningar i samtliga vattendistrikt, där

Vattenmyndigheterna även utgör projektledning. Vattenmyndigheterna har även samverkat med de centrala myndigheter som berörs av dricksvattendirektivet, bland annat HaV, SGU, Livsmedelsverket, SMHI samt samverkat med branschorganisationen Svenskt Vatten. Samverkan har även skett med Regeringskansliet och samtliga länsstyrelser. Detta för att förbereda och få en samsyn på de frågor som behöver hanteras i och med införlivandet av det nya dricksvattendirektivet, till exempel avgränsning av tillrinningsområden, riskbedömningar, dataförsörjning och vattentäktarkivet. Vattenmyndigheterna och Livsmedelsverket planerade och genomförde en workshop om infiltrerat grundvatten den 22 november, med deltagare från Regeringskansliet, Svenskt Vatten, SGU, SMHI, HaV och tre vattenproducenter. Syftet var att diskutera frågor kring avgränsning av tillrinningsområde för uttagpunkt för dricksvatten vid konstgjord infiltration.

I Västernorrlands län har screening av fyra dricksvattenförekomster genomförts och ett pilotprojekt för riskbedömning av tillrinningsområde till uttagpunkt har påbörjats. Utgångspunkten för urval av parametrar för screeningen är Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25), Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten (SGU-FS 2023:1) samt Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (LIVSFS 2022:12). Därmed omfattar screeningen parametrar både enligt ordinarie vattenförvaltning samt krav från kommande implementering av dricksvattendirektivet. Provtagningar har gjorts i samarbete med dricksvattenproducenterna och Vattenmyndigheten har bekostat analyserna. Syftet med pilotprojektet är att utreda möjliga vägval inför den kommande implementeringen av dricksvattendirektivet. Pilotprojekt är avgränsat till att ta fram underlag avseende följande delar; avgränsning av tillrinningsområde, identifiering av föroreningskällor och faror, riskbedömning och riskhanteringsåtgärder. Pilotprojektet fortsätter under 2024 och resultatet ska sammanställas i en slutrapport under 2024.

Prövning och tillsyn för skydd av naturen

Länsstyrelsen har i viss utsträckning fortsatt arbetet med rutiner och processer för att förbättra kvalitet, service och handläggningstider, till exempel handlade länsstyrelsen 100 % av inkommande 12:6-samråd inom det länsstyrelsegemensamma målet 6 veckor. Länsstyrelsen har också granskat kommunala strandskyddsdispenser och tillsynsväglett kommunerna avseende strandskydd.

Länsstyrelsen har prioriterat informationsutbyte och dialog med verksamhetsutövare och andra myndigheter i samband med de stora industrietableringar som initierats i länet, vilket underlättat verksamhetsutövarnas etableringsbeslut och deras ingång i miljöprövningsprocesserna. Flera etableringar har kopplingar till den gröna omställningen.

Även frågor om artskydd i skogen har prioriterats. För artskyddsdispenser, och för frågor som rör artskyddet i övrigt, har ärendemängden och informationsbehovet ökat. Detta som en följd av industrietableringarna men även med anledning av ett ökat behov inom skogsbruket på grund av förändringar i lagstiftning, praxis och Skogsstyrelsens förändrade rutiner.

Resurssättningen till följd av ovanstående prioriteringar bidrog till att de målsatta handläggningstiderna för ärenden om tillstånd och dispenser inom naturmiljöområdet inte uppnåddes.

Planerad tillsyn har bedrivits genom en särskild insats med uppföljning av ett urval givna dispenser avseende strandskydd och biotopskydd, vilket gav intressant information om hur våra beslut följs och hur beslut och tillsyn kan utformas för att ge bättre genomslag.

I övrigt har arbetet framför allt bestått av handläggning av ärenden och händelsestyrd tillsyn efter tips och efterkontroll. I detta ingår också genomförandet av länsstyrelsens roll i Elmarknadsinspektionens prövning av ledningskoncessioner (VÅS 407).

Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning

Arbete med att granska och överpröva kommunala dispenser

Myndigheten hade under 2023 totalt 228 ärenden som omfattade granskning av kommunala strandskyddsdispenser. Under året överprövade länsstyrelsen tio beslut och har upphävt fyra beslut. Tre beslut har överklagats till mark och miljödomstol i väntan på prövning. Sammantaget innebar detta en kraftig nedgång av strandskyddsärenden jämfört med de senaste fem åren då ärendemängden normalt varit mellan 320–340 ärenden.

Genom utvecklade interna arbetssätt samt förbättrad dialog med kommunerna har samverkan stärkts.

Arbete med strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning om strandskyddet

En strandskyddsdag med länets kommuner har genomförts i tillsynsvägledande syfte. Detta gav kommunerna en uppdaterad och gemensam bild av aktuella strandskyddsfrågor, regeltolkningar med mera. Gemensamma träffar underlättar de löpande kontakterna mellan kommunerna och länsstyrelsen i strandskyddsfrågorna samt upprätthåller också förutsättningarna för likabehandling över länet i tillsynen.

Vad gäller strandskyddstillsynen har en uppföljning av ett urval givna strandskyddsdispenser i grunda havsvikar genomförts. Detta i linje med en aktivitet under fokusområde naturtillsyn i Naturvårdverkets nationella strategi för tillsyn enligt miljöbalken. Uppföljningen gav intressant information om hur våra beslut följs och hur beslut och tillsyn kan utformas för att ge bättre genomslag. Insatser har också gjorts inom tillsyn för att minska de negativa ärendebalanserna med äldre tillsyns- och upphävandeärenden.

I övrigt har arbetet med inkomna ansökningar om dispenser och upphävanden prioriterats framför ytterligare planerad tillsyn.

Det har utifrån länets behov gjorts avvägningar avseende fördelningen av tillgängliga resurser för prövning och tillsyn av verksamheter som påverkar naturmiljön (se avsnitt 20.12 ovan). Länsstyrelsen har i högre grad prioriterat de akuta och för samhälle och företag viktiga frågorna om nyetablering och hållbar industriutveckling (bland annat kopplade till den gröna omställningen) samt artskydd i skogen än det mindre akuta behovet av ökad strandskyddstillsyn i länet. Den ökning av antalet artskyddsärenden som skett till följd av Skogsstyrelsens ändrade rutiner har också varit resurskrävande, liksom den tillhörande kommunikationen med skogsbolag, myndigheter och organisationer.

Länsstyrelsen vill trots ovan nämnda prioritering av mer akuta resursbehov framhålla att det finns ett behov av ökad strandskyddstillsyn inom de

skyddade områden länsstyrelsen har tillsynsansvar för. Detta eftersom länet har relativt stora havsanknutna skyddade områden med bitvis en hög exploateringsgrad bland annat vad gäller enskilda vattenanläggningar som till exempel bryggor och pirar. Länet förhållandevis få ekologiskt och fiskproduktionsmässigt viktiga grunda havsvikar är i särskilt behov av tillsyn, skydd och andra åtgärder. Länsstyrelsen har dock fortsatt gjort bedömningen att behovet av ökad och/eller effektivare strandskyddstillsyn kan hanteras kommande år utan någon avgörande negativ påverkan på strandskyddets syften.

Prövning och tillsyn av vattenverksamheter

Vattenverksamhet, förutom vattenkraft och dammar

Länsstyrelsen har avseende prövningsärenden deltagit i flera samråd med verksamhetsutövare och i ansökningsmål fört talan i mark- och miljödomstolen genom yttranden och deltagande vid huvudförhandlingar.

Tillsyn över efterlevnad av tillstånd (domar) har bedrivits i form av granskning av nya kontrollprogram och granskning av redovisningar av kontrollprogram när projekt varit slutförda.

För ärenden om anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. 9a § miljöbalken har under 2023 de målsatta handläggningstiderna hållits i 87 % av ärendena (totalt 124 beslut), vilket är en tydlig förbättring jämfört med 2022 (54 %, 136 beslut). Dessutom har ärendebalanserna under året arbetats ner till en hanterbar nivå för anmälan om vattenverksamhet samt minskats för övriga tillsynsärenden inom vattenverksamhet.

Vattenkraft och dammar

Länsstyrelsens tillsyn har inkluderat uppföljning av ett antal vattenkraftverksamheter där skyldigheter redan finns att upprätthålla konnektivitet för fisk. Arbetet har innefattat utvärdering av verksamhetsutövarnas egenkontroll och kontrollprogram, syn i fält samt fysiska möten med verksamhetsutövarna.

Prioriterade insatser har initierats för anläggningar och vattenförekomster i Husån och Moälven med koppling till kommande omprövningar enligt den nationella planen för vattenkraft. Som underlag för kommande prövningar, tillsynsinsatser och för vattenförvaltningen har för dessa vattendrag, förutom platsbesök vid kraftverk och anläggningar, också utredningar om hydrologi (SMHI), fiskbestånd (egna) och möjliga åtgärder (konsult) genomförts.

Händelsestyrd tillsyn har genomförts vid flera vattenkraftanläggningar och dammar, till exempel Öjesjödammen i Gådeåns avrinningsområde, Viforsens kraftverk i Ljungan och Mörtsjödammen i Utansjöån. Öjesjödammen, Mörtsjödammen, Offersjödammen, Husumdammen, Viforsens kraftverk och Sörfors kraftverk.

Dammsäkerhetstillsyn

Länsstyrelsen har bedrivit en väl fungerande dammsäkerhetstillsyn som inneburit kontakt med flertalet av dammägarna. Under året har tillsynsbesök på plats kunnat genomföras i nödvändig utsträckning. Planerade tillsynsbesök har genomförts i första hand vid anläggningar som innehar en dammsäkerhetsklass. Av dessa har tre genomförts med anledning av dammsäkerhetshöjande åtgärder och två vid planerad fördjupad inspektion.

Dammsäkerhetstillsyn har även genomförts vid 15 anläggningar som inte innehar någon dammsäkerhetsklass, vissa insatser har gjorts till följd av någon form av avvikelse eller påpekande från allmänhet.

I övrigt har årsrapporterna från dammägarna genomgått och bedömts utifrån Svenska Kraftnäts vägledning.

Nationella planen för moderna miljövillkor

Länsstyrelsen Västernorrland har under året bedrivit samverkansprocesser i sex prövningsgrupper med verksamheter som omfattas av den nationella planen för moderna miljövillkor (NAP). Samverkan har hittills lett till att flera verksamhetsutövare har meddelat att de avser att avveckla sin verksamhet. Dessa kraftverk har ingen betydande påverkan på vare sig elproduktion eller reglerkraft för landet. Utrivning leder ofta till fullskaliga miljöåtgärder på berörda platser.

I och med den ettåriga pausen som Regeringen införde i schemat för den nationella planen har arbetet med samverkansprocesserna gått ner takt och vi har i stället fokuserat på olika utredningar för aktuella avrinningsområden. Till exempel har en förstudie omfattande konnektivitetlösningar utförts av konsult för sex dammar i Husån. Dessa dammar ingår inte i NAP men har en koppling till effekten av möjliga miljöåtgärder som kan bli aktuella för anläggningar som omfattas av NAP. Vidare har SMHI på länsstyrelsens uppdrag genomfört en påverkansanalys och statusklassning av hydrologiska parametrar i samma vattendrag (Husån). Ett liknande uppdrag har SMHI utfört på även gällande Moälven.

Det har även genomförts ett visst arbete med prövningsgrupper för vilka den formella samverkansprocessen avslutats. Bland annat har en rapport om möjliga miljöanpassningsåtgärder i Ljungan och Gimån tagits fram av en extern konsult.

Länsstyrelsen har under året yttrat sig sex mål i mark- och miljödomstolen om omprövning för moderna miljövillkor vid mindre anläggningar för vilka prövningarna inletts innan pausen med NAP-prövningar. Länsstyrelsen har inriktat sina yrkanden på att åstadkomma funktionella miljövillkor med särskilt syfte att miljö kvalitetsnormerna för de aktuella vattenförekomsterna ska kunna uppnås.

Vidare har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att se över resurssättning och samarbetet med andra län gällande samverkansprocessen. Länsstyrelsen Västernorrland har ett väl utvecklat samarbete med Länsstyrelsen Jämtland men samverkar även med länsstyrelserna i Västerbottens och Gävleborgs län. Att samverka länsöverskridande ger betydande samordningsvinster då huvudavrinningsområdena ofta sträcker sig från fjäll till hav. Ett förberedande arbete har också genomförts med Länsstyrelsen Jämtland i syfte att bestämma formerna för ett gott samarbete vid miljöprocesserna kring det stora antalet omprövningar i mark- och miljödomstolen som förväntas inkomma för vattenkraftsanläggningarna i Ljungans huvudfåra 2024.

Länsstyrelsen har under 2023 fortsatt arbetet med översynen av de bevarandeplaner för de Natura 2000-områden som berörs av NAP.

Vattenförvaltning

Länsstyrelsen Västernorrland är vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt och ansvarar därmed för ledning och samordning av arbetet med vattenförvaltning enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) i Bottenhavets vattendistrikt. Verksamheten leds av Vattendelegationen för Bottenhavets vattendistrikt, men det löpande arbetet genomförs vid enheten

Vattenmyndighetens kansli med stöd av beslut om överlåtelse av arbetsuppgifter från Vattendelegationen till länsstyrelsen.

Vid länsstyrelsen finns också ett beredningssekretariat som har till uppgift att samordna länsstyrelsen uppdrag att biträda Vattenmyndigheten i genomförandet av vattenförvaltningsuppdraget.

Länsstyrelsen

Västernorrland/beredningssekretariatet

På uppdrag av vattenmyndigheten har Länsstyrelsen Västernorrland, genom beredningssekretariatet, under 2023 bidragit i utvecklingen av nya metoder inför cykel 4 (vattenförvaltningen bedrivs i sexårscykler).

Beredningssekretariatet har även bidragit till revidering av vattenförekomstindelningen inför kommande vattenförvaltningscykel.

Beredningssekretariatet har bidragit till vattenmyndigheternas projekt "Full koll på våra vatten" som handlar om miljöövervakning.

Beredningssekretariatet har i samverkan med andra delar av länsstyrelsen också bidragit i vattenförvaltningsfrågor inom arbetet med genomförandet av den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP).

Utifrån de bedömningar som gjorts inom vattenförvaltningsarbetet har beredningssekretariatet tagit fram provtagningsplaner i syfte att fylla luckor i kunskapsunderlagen. Detta är särskilt viktigt eftersom miljö kvalitetsnormer får en allt större betydelse i förvaltningen av vattenmiljön. Genom nya regler, högre precision i statusklassificeringar och en ökad kunskap kring tolkning och tillämpning av miljö kvalitetsnormerna blir det i många avseenden allt svårare att bedriva verksamheter som väsentligt försämrar kvaliteten på vattenmiljön.

Kvaliteten på och tillgängligheten till underlagsdata och de bedömningar som Vattenmyndigheten med bistånd från länsstyrelsen ansvarar för att arbeta fram får därmed en allt större betydelse och tyngd vid till exempel provning och tillsyn av verksamheter samt i kommunernas planering.

Beredningssekretariatet har under året drivit frågor och tagit fram underlag i sådana ärenden, samt givit internt stöd.

Beredningssekretariatet har också bidragit med relativt omfattande insatser inom uppdraget om Sveriges implementering av EU:s dricksvattendirektiv, vilket redovisas ovan under rubrik "20.11 Dricksvatten enligt EU-direktiv".

Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt

För att säkerställa ett enhetligt och likvärdigt genomförande av vattenförvaltningen i hela landet har de fem länsstyrelser som är vattenmyndigheter ett nära och omfattande samarbete i fråga om framtagande av metoder, underlag och verktyg för vårt arbete. Samarbetet medför också att vi kan dela resurser och effektivisera verksamheten i flera avseenden. Det innebär att verksamheten bedrivs med delvis olika fokus och innehåll på distriktsnivå respektive i det gemensamma arbetet på nationell nivå, varför redovisningen nedan delas upp i dessa två delar.

Insatser i Bottenhavets vattendistrikt

Under året har huvudfokus för verksamheten i distriktet legat på samverkan med länsstyrelser och kommuner avseende genomförandet av åtgärder enligt Åtgärdsprogrammet för vatten 2022–2027 samt frågor om tillämpning av

miljökvalitetsnormer. Vi har genomfört ett stort antal samverkansinsatser i distriktet, med särskilt fokus på Västernorrlands län. Insatserna har inneburit en tydlig utveckling av kunskaper och kompetens för att hantera de aktuella frågorna hos de berörda länsstyrelserna och kommunerna och vi har fått mycket bra återkoppling på de insatser vi har genomfört. De insatser som har genomförts i samverkan med övriga enheter vid Länsstyrelsen Västernorrland bedöms ha medfört en väsentligt ökad förmåga att hantera och genomföra åtgärder för en förbättrad vattenförvaltning hos länets kommuner och i länsstyrelsens egen verksamhet.

Vidare har vi fortsatt utveckla samverkan i vattenförvaltningsfrågor över gränsen mot Norge, tillsammans med Länsstyrelsen Jämtland och berörda myndigheter i Trøndelag i Norge. Den gemensamma samverkansstrategi med tillhörande samverkansplan som myndigheterna arbetar enligt redovisades vid ett nationellt samverkansmöte mellan svenska och norska myndigheter i april, och de berörda myndigheterna har genomfört ett flertal möten under året för att samordna vattenförvaltningsarbetet över gränsen. Arbetet har främst inriktats på att samordna bedömningar och underlag inför kommande påverkansanalys, statusklassificeringar och normsättning av vattenförekomster som korsar gränsen.

Vattenmyndigheten har hanterat ett ökande antal remisser och ärenden kopplat till tillämpning av miljökvalitetsnormer för vatten och vattenförvaltning i övrigt.

Vi har dessutom startat upp arbetet med förberedelser för genomförandet av nya bestämmelser och uppdrag till följd av det svenska genomförandet av EU:s nya, reviderade dricksvattendirektiv. Detta har bland annat resulterat i relativt omfattande provtagningsinsatser och uppstart av ett pilotprojekt i varje län i distriktet för att utveckla en metod för riskbedömning av tillrinningsområden för dricksvattenuttag (se även redovisningen under avsnitt 20.11).

Vattenmyndigheten har under året också fortsatt medverka i två större EU-projekt på vattenmiljöområdet – LIFE IP Rich Waters och LIFE IP Grip on Life.

Insatser i vattenmyndigheternas gemensamma arbete

Under året har fokus i det vattenmyndighetsgemensamma arbetet huvudsakligen legat på följande insatser.

Fortsatt utveckling av riktlinjer för beredningssekretariatens kommande arbete med påverkansanalys, riskbedömning och statusklassificering av yt- och grundvattenförekomster. Arbetet har i stort sett löpt på bra, men med förseningar i flera delar på grund av resursbrist i kombination med konkurrerande, tillkommande uppdrag, komplexiteten i arbetet och till viss del förseningar i leveranser av underlag från andra aktörer. Fortsatt arbete med fördjupad översyn av normsättning för vattenkraftspåverkade vattenförekomster enligt tidplanen för NAP (Nationell plan för omprövning av vattenkraftsverksamheter). Under året har huvudfokus legat på genomförande av två parallella utvecklingsinsatser i samverkan med Svenska kraftnät och Energimyndigheten. Dels deltagande i myndigheternas regeringsuppdrag att bedöma omprövningarnas konsekvenser för energisystemet, där vattenmyndigheterna har bidragit aktivt i framtagande av projektplan, utarbetande av underlag för genomförandet och utformning av projektrapport. Dels genomförande av ett pilotprojekt i Gullspångsälven för att utveckla en metod för analys och bedömning av miljöanpassningsåtgärders potentiella påverkan på vattenkraftens olika förmågor, med utgångspunkt bland annat från miljökvalitetsnormer för vatten. Utöver dessa två utvecklingsaktiviteter har vattenmyndigheterna

gemensamt fortsatt ta fram underlag för och genomföra en fördjupad analys av normsättningen i Gullspångsälven och Nedre Dalälven, samt påbörjat motsvarande arbete för provningsgrupper som ska omprövas under 2026 och 2027.

Påbörjat gemensamma insatser för genomförandet av nya bestämmelser och uppdrag till följd av det svenska genomförandet av EU:s nya reviderade dricksvattendirektiv (jfr ovan, se mer utförlig redovisning under avsnitt 20.11).

Kravställning och omfattande dialog med projektutvecklare för att ange behov och förutsättningar för utformning av databasen VISS 2.0. Denna del av verksamheten har tagit väsentligt mycket mer tid och resurser än planerat och har bidragit till förseningar inom andra aktiviteter och höjd arbetsbelastning för många medarbetare. De omfattande resurser som har lagts ned på detta förväntas dock leda till att den nya databasen blir väsentligt bättre och mer användarvänlig än nuvarande VISS. Det kommer att leda till effektivitetsvinster för både vattenmyndigheterna och beredningssekretariaten, och kommer dessutom att göra det väsentligt mycket lättare för externa aktörer att använda VISS i samband med genomförande och tillämpning av vattenförvaltningens åtgärder och miljökvalitetsnormer.

Genomförande och implementering av ny vattenförekomstindelning. Denna aktivitet har blivit försenad framför allt på grund av sen och delvis bristfällig leverans från SMHI som utförare, men är fullt genomförd sedan augusti 2023. Vattenförekomstindelningen följer nu de bestämmelser som finns i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och de principer som har beskrivits i vattenmyndigheternas tidigare redovisade regeringsuppdrag om vattenförekomstindelningen (redovisat till Regeringen den 1 december 2020). Den nya indelningen innebär bland annat att det nu inte finns omotiverade skillnader i vattenförekomstindelningen mellan vattendistriktet, att det finns bättre förutsättningar för att förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade enligt de kriterier som följer av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter, och att bedömningar av om det finns skäl till undantag inom ramen för normsättningen underlättas.

Rapportering till EU av beslutade förvaltningsplaner och åtgärdsprogram. Aktiviteten har försenats mycket, till följd av en kombination av brister i tekniskt utförande av extern konsult, omfattande och komplicerat rapporteringsförfarande och bristande resurser för genomförandet. Rapporteringen förväntas bli färdigställd tidigt under 2024.

Framtagande och publicering av åtgärdsunderlag för länsstyrelsernas och kommunernas genomförande av åtgärdsprogram för vatten. Åtgärdsunderlagen förväntas bli värdefulla verktyg för länsstyrelser och kommuners åtgärdsarbete och underlätta planeringen av åtgärder på lokal och regional nivå.

Utarbetande av frågor till centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner inför åiterrapporteringen 2024 av genomförda åtgärder enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten. Med en ny utformning av frågorna förväntar sig vattenmyndigheterna ett bättre underlag för analys och utvärdering av åtgärdsprogrammet hos berörda myndigheter och kommuner.

Utredningar om det allmänna fiskeintresset

Fiskeutredningsgruppen (FUG) vid länsstyrelserna i Norrbottens, Västernorrlands och Västra Götalands län, genomför utredningar om allmänt fiskeintresse och kan ses som en nationell resurs inom miljöprövningsområdet. Samverkan mellan FUG-länsstyrelserna sker främst genom gemensamma projekt och möten.

Länsstyrelsen Västernorrland har under året på begäran av mark- och miljödomstolen och andra länsstyrelser genomfört utredningar i olika län om hur vattenverksamheter påverkar allmänt fiskeintresse och gett förslag till skydds- och kompensationsåtgärder.

Av uppdrag som följer av villkor i vattendomar kan nämnas uppföljnings- och kvalitetssäkringsarbetet i samband med de årliga kompensationsutsättningarna av sik, lax och öring. Vid totalt 10 odlingsanläggningar i Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gävleborgs och Uppsala län har fisk kontrollerats avseende fensskador och smoltifieringsstatus med mera inför utsättning. Deltagande har även skett vid utplanteringstillfällen.

Vidare har sakkunniguppdrag efter förordnande av mark- och miljödomstol inom ett antal ansökningsmål genomförts, bland annat vid Eldforsen i Dalarnas län, avseende Slussen i Stockholms län, samt vid Strömsborgs, Bosågens och Forsbacka vattenkraftsanläggningar i Gävleborgs län samt Tännfallets vattenkraftverk och Bergögrenens regleringsdamm i Jämtlands län. Insatserna handlar i huvudsak om förslag på lösningar och/eller optimeringar av utformning och flöden för att åstadkomma fungerande fiskvandring förbi olika dammar.

På begäran från bland annat Halland, Stockholms, Uppsalas och Västernorrlands länsstyrelser har genomförts utredningar avseende inverkan på allmänt fiskeintresse i vattenverksamhetsärenden. Utredningarna har omfattat synpunkter på skydds- och kompensationsåtgärder, utvärdering av provfiskedata, synpunkter på åtgärder för minskad åldödlighet vid kylvattenintag vid kärnkraftverk och förslag på fiskeavgifter. Bidragit med synpunkter på miljöanpassningar vid kraftverk och bidragit i samverkansarbetet inom NAP. Utredningsresultaten har redovisats skriftligt och eller har diskuterats vid digitala möten samt redogjorts för i huvudförhandlingar.

De tre FUG-länsstyrelserna har på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten genomfört ett arbete som stödjer Havs- och vattenmyndighetens vägledning inom miljöbalkens område. Bland annat har följande aktiviteter genomförts.

- En nationell insats med samordning av kontrollen av den odling och utsättning av sik, lax och öring som vattenkraftbolagen är ålagda att utföra som kompensation för deras verksamheters negativa inverkan på den naturliga fiskproduktionen. I detta ingick bland annat att arrangera en nationell konferens med representanter från berörda kraftbolag och deras fiskodlingar, myndigheter och inbjudna föredragshållare.
- Ett nationellt seminarium om uppföljning och kontroll av miljöåtgärder kopplat till det kommande genomförandet av NAP.

Fiskeutredningsgruppen har under året även deltagit i nationella arbetsgrupper och referensgrupper till forskningsprojekt. Dessutom har riktade fältundersökningar för att förbättra underlagen för de kommande

omprövningarna genomförts. Detta bland annat i form av elfisken i Dammån, Ljungan och Gideälven. Vidare har kunskapsutbyte kring miljöåtgärder vid storskalig vattenkraft skett genom studiebesök i Norge och USA samt genom digitala seminarier.

Prövning av miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsen Västernorrland är en av tolv länsstyrelser med en miljöprövningsdelegation. Vi prövar miljötillstånd för miljöfarliga verksamheter i Västernorrlands och Jämtlands län. Västernorrland har en lång industrihistorik och Jämtland har goda förutsättningar för vindkraft och dylik verksamhet, vilket innebär att vi är en av de miljöprövningsdelegationer som har flest tillståndsärenden och beslut trots att vi är en relativt liten länsstyrelse.

Vi hanterar flera olika typer av ärenden med tyngdpunkt på industri, vindkraft och materialtäkt. Fortsatta insatser har under året gjorts gällande tillgänglighet, svarstid, bemötande och handläggningstider vid handläggning av ärenden vid miljöprövningsdelegationen. Under året har vi infört ett tvåhandläggarsystem med syfte att ge ett mindre sårbart handläggningssystem, ökad flexibilitet, kompetensöverföring, avlastning och roligare på arbetet. Vi har även tagit fram ett arbetssätt för hur vi löpande genomför omvärldsbevakning för att vara uppdaterade med rätt information i rätt tid samt hur vi delar med oss av informationen till varandra inom gruppen.

Den gröna omställningen är i full gång, vilket innebär att vi haft fler och mer komplexa typer av verksamheter, fler samråd och prövningar kopplade till denna omställning, mycket snäva tidsramar med krav på delvis ändrade arbetssätt. Länsstyrelsen har infört ett antal möjliga större nyetableringar inom näringslivet i länet aktivt deltagit i en tidigare dialog än vad som normalt genomförs. d.v.s. före samrådsfasen, för att möta upp behovet av information om bland annat prövningsprocessen, handläggningstider för samråd och tillståndsärenden, resurser och bemanning, samt vad vi vet om lokaliseringens utmaningar och vad man kan tänka på för att processen ska bli så bra och smidig som möjligt. I slutet av 2023 fastställdes en enhetsövergripande rutin för vår länsstyrelse avseende tidig information och rådgivning till berörda parter, till exempel kommunala tjänstepersoner såsom fysiska planerare och näringslivsutvecklare, samt företagsrepresentanter. Beskrivningen av det nya arbetssättet ger en tydlighet i när vi "växlar upp" och på vilket sätt, samt ökar förutsättningar för en bättre förutsebarhet i processen, bättre ansökningar och utredningar, snabbare och effektivare prövningsprocess, bättre beslut och bättre resultat ur alla hållbarhetsaspekter. Arbetssättet ska användas i de etableringar som har särskilt stor potential att ur miljö-, sociala och ekonomiska perspektiv bidra till en stor samhällsutveckling. En tidig samlad insats från länsstyrelsen vid stora och komplexa etableringar kan leda till högre kvalitet och effektivare arbetssätt internt hos länsstyrelsen – förutom att hela processen kan gå snabbare och kan leda till bättre resultat ur alla hållbarhetsaspekter. Detta ger oss också bättre förutsättningar att planera vår verksamhet framåt vad gäller resursbehov och varit betydelsefullt för beslut om etablering av berörda kommuner och verksamhetsutövare.

Bland de större nyetableringarna som initierats som samråd under året, med koppling till den gröna omställningar hos flertalet, kan nämnas bland annat anläggning för tillverkning av flygbränsle i Hamre, tillverkning av anodmaterial av grafit i Torsboda, produktion och lagring av vätgas vid två anläggningar i Ljungaverk respektive Alby samt en omfattande solcellspark i

Edsele. I dessa ärenden har vi sett ett stort allmänt intresse kopplat till etableringarna. Vi har därför tagit fram en kommunikationsplan med fokus både på intern och extern kommunikation för att föregå diverse frågor som kan uppstå i samband med dessa större etableringar. Som ett resultat av planen lägger vi ut information om etableringarna på vår externa webbsida med bland annat FAQ.

Antalet samråd inför prövningar av A- och B-verksamheter inom Västernorrlands län har under året uppgått till 26 stycken, vi har noterat ett ökat antal samråd inför prövningar av A-verksamheter, det vill säga sådana verksamheter som mark- och miljödomstolen är prövningsmyndighet för. Vi har fortsatt vårt interna utvecklingsarbete med att lägga större vikt vid samråden. Som ett led i detta har vi påbörjat en uppdatering av våra samrådsrutiner. Syftet är dels att effektivisera samråden, dels att få bättre underlag i prövningarna för att minska behovet av kompletteringar när ansökan kommer in, vilket också kommer att ge positiva effekter för handläggningstiden för själva tillståndsprövningen.

Under året har ett flertal tillståndsansökningar avseende A-verksamheter inom vårt län lämnats in till mark- och miljödomstolarna. Länsstyrelsen företräder de allmänna intressena i målen och vi har yttrat oss i flera mål. Eftersom A-prövningarna är omfattande och kräver expertis inom flera olika sakområden, behöver dessa prövningar samordnas med flera andra enheter internt, inte minst med de enheter som arbetar med miljötillsyn och vattenfrågor. Dessa ärenden tar mycket resurser i anspråk. Under 2022 togs det fram en rutin för att arbetet ska vara effektivt och få ett bättre slutresultat. För att ytterligare främja helhetsperspektivet och ge bättre underlag för mer väl avvägda bedömningar från länsstyrelsen i våra yttranden i exempelvis samråd och tillståndsprövningar har det under året tagits fram en internremissrutin som tillämpas inom A- och B-prövningar. Detta arbete har implementerats i det framtagna länsstyrelsegemensamma digitala ärendehanteringssystemet 2c8. Ett tydligt och strukturerat arbetssätt är avgörande för att resultatet ska bli så bra som möjligt.

Det uppföljningssystem samt de nya rutiner Länsstyrelsen Västernorrland infört för att öka effektiviteten har resulterat i en fortsatt minskad ärendebalans och fortsatt goda handläggningstider. Vi har under året uppfyllt uppsatta nationella mål vad gäller handläggningstid om högst 180 dagar från komplettdatum till dess att beslut meddelas för 95 procent av fullständiga prövningar och ändringstillstånd. I de 5 procent där handläggningstiden inte har kunnat hållas har det berott på omständigheter som länsstyrelsen inte haft rådighet över. Den totala handläggningstiden har dock ökat något, vilket beror på personalfrånvaro (sjukskrivning, tjänst- och föräldraledighet). För de ärenden som har målsatta handläggningstider har miljöprövningsdelegationen i Västernorrland fattat beslut i 22 ärenden, varav 19 ärenden är fullständiga prövningar och tre ärenden är ändringstillstånd. Totala inflödet av prövningsärenden inklusive samråd under 2023 är 173 ärenden, varav 163 ärenden är beslutade under året. Beslutstakten är således 94 procent.

Miljöprövningsdelegationen har genomfört två träffar med Länsstyrelsen i Jämtlands län för att berätta om miljöprövningsläget i våra län, handläggningstider, bemanning samt ha en gemensam dialog om aktuella frågor som till exempel ny tyngd i samråden, återkoppling om deras genomförda samråd, gemensamma sakfrågor som t.ex. invasiva arter och återkoppling på deras yttranden till miljöprövningsdelegationen. Vi har i dagsläget information om att det genomförts 13 samråd inom Jämtlands län där den kommande miljöprövningen kommer att hanteras av miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Västernorrland.

I övrigt har länsstyrelsen arbetat i samverkan med övriga MPD-län gällande gemensamma frågor om handläggning och en effektivare miljöprövning. Vi har varit med och arrangerat två fysiska nationella MPD-nätverksträffar. Bland annat har frågor om processen kring tillstånd till solcellsparker diskuterats. Arbetet med framtagande av gemensamma beslutsstöd har fortsatt exempelvis vad gäller djurhållning, förbränningsanläggningar och ekonomiska säkerheter. Mark- och miljööverdomstolen deltog också på höstmötet och informerade om deras avgöranden under det gångna året.

Länsstyrelsen har också ingått i Miljösamverkan Sveriges projektgrupp som arbetat fram ett nytt verktyg till stöd vid bedömningen av betydande miljöpåverkan (BMP). Det nya verktyget gör en sammanvägning av bedömningsgrunderna och genererar stöd till motivering av beslut. Vår förhoppning är att verktyget ska leda till ett kvalitetssäkrat och likriktat arbetssätt för beslut om BMP i hela landet och även öka rättssäkerheten.

Länsstyrelsen prövar även tillstånd till kemiska produkter och biotekniska organismer (561-ärenden), vilket bland annat omfattar tillstånd till yrkesmässig överlåtelse av s.k. e-cigarett. Detta var en nyhet som trädde i kraft sommaren 2022. Dock ser vi ett fortsatt inflöde av dessa ansökningar. Vi har under året haft 24 ärenden, varav 19 är beslutade.

Vad gäller 562-ärenden (tillstånd till transport av avfall) har dessa ökat under 2023. Länsstyrelsen har haft 64 ärenden och klarat uppsatta måltider (40 dagar) i 98,2 procent. Mediantiden har varit 16 dagar per ärende.

Övrigt miljö- och hälsoskydd (563-ärenden), vilket bland annat omfattar tillstånd till utsläpp av koldioxid och regeringens tillåtlighetsprövning. Vi har inte haft några sådana ärenden under året.

Därutöver svarar vi på remisser från Bergsstaten i deras prövningar av undersökningstillstånd enligt minerallagen. Det har det kommit in 22 ärenden under 2023. Samtliga ärenden är beslutade under året.

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

I Västernorrland finns ca 160 miljöfarliga verksamheter som länsstyrelsen har tillsyn över. Ca 140 av dem är i drift. Tillsynen har i stort sett utförts i enlighet med myndighetens Tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken. Prioriteringar har delvis genomförts i enlighet med den nationella tillsynsstrategin.

Den egeninitierade tillsynen har utvecklats så att en stor del av den har skett digitalt. Platsbesök ska enligt plan göras en gång per år på de A-verksamheter som också är IED-verksamheter med publicerade BAT-slutsatser. Under året uppfylldes detta med något undantag. För övriga miljöfarliga verksamheter planeras tillsynsbesök göras vart tredje år. Till denna grupp hör de ca 90 tåktar som länsstyrelsen har tillsyn över i länet. För dessa har den planerade tillsynen inte utförts i full utsträckning enligt plan på grund av resursbrist.

Under året har Länsstyrelsen Västernorrland haft ett samordningsuppdrag kring kemikalier för vattenrening. För tillsynen har detta inneburit ett flertal kontakter med kommunernas miljöinspektörer där information om mindre avloppsreningsverk togs emot samt en ökad kontakt med VA-huvudmän utöver den löpande tillsynen.

Under året har den gröna omställningen av samhället märkts i tillsynsarbetet genom att nya tillsynsobjekt i nya branscher uppkommer. I Västernorrland märks det till exempel genom att en tillståndsgiven fabrik för produktion av dissolvingmassa från textilavfall startade i slutet av 2022 och gick över i driftskede under 2023, med de igångkörningsproblem som följer. Ett tillståndsgivet bioraffinaderi har varit i projekteringskede med ärenden

bland annat om ändringar av den tillståndsgivna verksamheten. En anläggning för eMetanolframställning via infångning av koldioxid och vätgasproduktion har tagit ett nytt tillstånd i anspråk, påbörjat byggnationer och genererat ärenden och diskussioner med oss som tillsynsmyndighet.

Vindkraftsbranschen, som också knyter an till den gröna omställningen, medför fortsatt relativt stora tillsynsinsatser i Västernorrland. En vindkraftpark i bygg- och anläggningsskede innebär både många ärenden initierade av verksamhetsutövare, många klagomål från boende omkring parkerna samt av länsstyrelsen egeninitierade kontroller. Ärendena rör till exempel naturskydd och övrig hänsyn i samband med fastställande av placeringar av verk och andra anläggningsdelar, ärenden rörande masshantering, klagomål på buller, hantering vid sprängning, oljespill i olika omfattning samt otaliga frågor av allehanda karaktär från närboende. Sex större vindkraftparker som ligger under länsstyrelsens tillsyn var under intensivt anläggningsskede under 2023.

Utöver den tillsyn som planerades, har länsstyrelsen också lagt en betydande mängd av tillsynsresurserna på att som tillsynsmyndighet delta i tillståndsprövningar vid mark- och miljödomstolen av miljöfarliga verksamheter. Bland annat har prövning av två av länets fem befintliga pappers-/kartong- och massabruk pågått, liksom prövning av en befintlig avfallsförbränningsanläggning och nytt biobränslebaserat kraftvärmeverk samt ny lagring av koldioxid invid denna. Därtill har prövning av en ny fabrik för eMetanolproduktion pågått liksom även prövning av utökning av dissolvingmassaproduktion genom återvinning av textilier.

Målsatta handläggningstider för anmälan om transport av avfall uppnåddes i 100 % av ärendena. Målsatta handläggningstider för anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet uppnåddes i 79 % av ärendena.

Ungefär 35 % av utförd tillsyn har varit egeninitierad och resterande del händelsestyrd. Det finns behov av mer egeninitierad tillsyn vid länets miljöfarliga verksamheter. Vid uppstarts av nya miljöfarliga verksamheter krävs ofta stora tillsynsinsatser. Tillgängliga resurser är inte tillräckliga i förhållande till den behovsutredning som genomförts.

PFAS - övervakning, inventering och kartläggning mm

Länsstyrelsen har under 2023 haft ett fortsatt fokus på potentiellt förorenade objekt avseende PFAS. I vår interna miljögiftsnätverksgrupp som består av handläggare från arbetsområdena för efterbehandling av förorenade områden, miljöövervakning, beredningssektariatet och miljöfarlig verksamhet delger vi varandra bland annat information om inventering och provtagning avseende PFAS samt planerar för kommande arbete.

Miljöövervakning har fortsatt att undersöka potentiellt förorenade sjöar och vattendrag i länet. Länsstyrelsen har samarbetat och bidragit med underlag från tidigare års undersökningar till examensarbetet: "PFAS i ytvatten – påverkan och utsläppskällor En analys av PFAS26 i Västernorrlands ytvatten och jämförelse mellan utsläpp från deponier och brandövningsplatser" – M. Alexi (2023). Inom miljöövervakning har arbete med att analysera för PFAS vid råvattenintag genomförts utöver den vanliga miljöövervakningen samt säkrat medel och förberett för analyser av PFAS i lodjur och björn under 2024.

Inom efterbehandlingsarbetet har arbetet med att inventera potentiellt förorenade PFAS-områden påbörjats enligt Naturvårdsverkets branschlista och utifrån de riktlinjer som nationella samordningen gått ut med. Länsstyrelsen har börjat med branscher som använt släckskum samt

deponier. Länsstyrelsen har även initierat ett PFAS-nätverk med kommunerna i länet där regelbunden kommunikation sker för att stärka arbetet med PFAS i länet och informera om kommunernas deltagande i inventeringsarbetet.

I september beslutade Naturvårdsverket att tilldela bidrag till verifierande fältprovtagning för PFAS efter att länsstyrelsen ansökt om bidrag till sju objekt. Tyvärr fick vi inga anbud då certifierade provtagare/konsulter redan var uppbokade på andra uppdrag resterande del av året. För kommande år har länsstyrelsen ansökt om och beviljats bidrag till provtagning vid 30 stycken potentiellt förorenade PFAS-områden.

Genom tillsynsarbetet har förberedelser för åtgärder initierats vid Midlanda flygplats. Objektet är ett av objekten på länets topp 10 och där styrande förorening är PFAS. Parallellt med förberedande arbeten driver SGI ett forskningsprojekt inom RUPFO för åtgärdsmetoder för PFAS-förorenad jord/grundvatten där länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Tillsynsvägledning

Tillsynsvägledning gällande miljöfarlig verksamhet har i stort sett genomförts enligt myndighetens tillsynsvägledningsplan. Länsstyrelsens samarbetsyta för tillsynsvägledning inom miljö- och hälsoskyddsfrågor har under året fått fler medlemmar och används för utbyte av information och erfarenheter. I september ordnade länsstyrelsen en uppskattad tillsynsvägledningsdag där deltagarna från länets kommuner fick tillsynsvägledning inom flera områden inom miljö- och hälsoskydd.

Inom förorenade områden är tillsynsvägledning gentemot kommunerna viktig för att öka efterbehandlingstakten. Länet arbetar för att uppnå den rekommenderade miniminivån för tillsynsvägledning av förorenade områden tillsammans med övriga norrlandslän. Samarbete mellan länen är en betydande faktor för att lyckas med tillsynsvägledningen. Under året har två tillsynsvägledningsinsatser genomförts tillsammans med övriga norrlandslän (totalt 54 inbjudna kommuner). Länsstyrelsen har även medverkat i årets tillsynsvägledningsträff med kommunerna i länet. Vid träffen anordnades ett vägledningsspass med SGI om ansvar enligt 10 kap miljöbalken.

Länsstyrelsen har under året genomfört uppföljning av kommunernas tillsyn hos Sollefteå kommun samt hos Ånge och Bräcke kommuner. Den sistnämnda uppföljningen gjordes tillsammans med Länsstyrelsen i Jämtlands län eftersom de båda kommunerna ligger på varsin sida om länsgränsen men har en gemensam Bygg- och miljönämnd.

I samband med respektive uppföljning har Länsstyrelsen inlett en dialog med kommunerna om att se över den överlåtna tillsynen och de gällande överlåtelsebesluten.

Förorenade områden

Den övergripande strategin för bidragsarbetet är att undersöka och åtgärda prioriterade förorenade områden. I länet finns cirka 200 prioriterade objekt och av dem är 24 fiberhaltiga sediment. Länsstyrelsen för en dialog med kommunen så att de mest prioriterade områdena ska få ta del av de statliga bidragen. Länsstyrelsen har tillsyn över ca 25 % av de prioriterade objekten. En stor del av de förorenade områdena härrör från skogsindustrin och kemisk industri. Områdena är ofta stora till ytan, har lång verksamhetstid med flera verksamhetsutövare. Den gröna omställningen innebär ett förnyat intresse för dessa områden och detta kräver stora insatser inom tillsyn, prövning, tillsynsvägledning och kring allmänna frågor.

Länsstyrelsen har under året besökt resterande kommuner i den informationsinsats som genomförts de två senaste åren för att informera om huvudmannaskap samt den nya stödförordningen. Besöken har upplevts som givande och positiva för både kommunerna och länsstyrelsen. Vår förhoppning är att ökad kontakt och vägledning till huvudmännen ska leda till att fler förorenade områden undersöks och åtgärdas. Länsstyrelsen har även deltagit i en huvudstudie som är ett bra exempel på hur en erfaren huvudman gått in och stöttat en mindre erfaren huvudman. Samma samarbetspartner har under året inlämnat en ansökan om komplettering av en huvudstudie för ett av länets många fibersedimentområden.

Utredningar finansierade med bidrag har skett vid tre områden. Åtgärdsförberedelser har pågått vid tre objekt som finansieras med statligt bidrag varav ett även bekostas med viss del privata medel. Ett av objekten utreds inför bostadsbyggande. Åtgärder har bedrivits vid ett objekt och bekostats helt med statligt bidrag.

Västernorrland har arbetat ihop med Västra Götaland och Östergötland i ett projekt där SGU tar på sig huvudmannaskap för att utreda åtgärdsmetoder och samordningsvinster för objekt med förorening från impregneringsverk med kopparvitriol. SGU har åtagit sig huvudmannaskap och lämnat in en ansökan för objektet i Västernorrland. Tanken med denna fas är att även de andra objekten har nytta av det som framkommer i projektet.

Länsstyrelsen har arbetat med en strategi/rutin för hur en stödansökan ska hanteras internt på länsstyrelsen för att undvika jävssituationer.

Framåt kommer många av länets förorenade områden att innebära delat ansvar. Vid dessa objekt krävs en tillsynsinsats i utredningsskedet innan bidrag eller stöd kan sökas för åtgärder.

Under 2023 har ansvarskoll genomförts för länets fiberhaltiga sediment. Ett antal fiberområden har delat ansvar där krav på utredningar behöver ställas tillsynsvägen för i senare skede eventuellt ansöka om statliga medel i åtgärdsskedet. Under året har även en ansvarsutredning tagits fram för ett objekt där länsstyrelsen har ställt krav på verksamhetsutövaren att komma in med en provtagningsplan/genomföra undersökningar motsvarande en huvudstudie. I åtgärdsskedet kommer en stor del av projektet bekostas med statliga medel. Ytterligare en ansvarsutredning har tagits fram för ett av länets mer prioriterade förorenade områden inför åtgärder där en del av kostnaden kan komma att utgöra statsstöd.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens sammanfattande bedömning

Friluftsmål

Resultatet bedöms som utmärkt. Länsstyrelsen Västernorrland befinner sig i framkant i Sverige inom friluftsområdet med att driva projekt och utveckla friluftslivet i enlighet med riksdagens friluftsmål. Länsstyrelsen samverkar med lokala och regionala parter samt deltar i en mängd olika nätverk och internationella projekt med inriktning inkludering, hållbarhet och folkhälsa.

Grön infrastruktur

Resultatet bedöms som gott utifrån förutsättningarna Länsstyrelsen arbetar lågintensivt trots avsaknad av riktade sakslag. Implementeringen av Grön infrastruktur som begrepp och arbetsmetod kommer vara avgörande för bevarande av biologisk mångfald. De skogliga värdeutrakterna har stor betydelse i arbetet med skydd av skog och i samarbetet med skogsnäringen.

Miljöövervakning

Den regionala miljöövervakningen har, på grund av brist på resurser, under flera år fått prioritera hårt och kan inte arbeta helt i enlighet med det beslutade länsprogrammet. På lång sikt kan detta få stora konsekvenser. De delar som har genomförts har gjorts så med ett gott resultat.

Restaurering av natur

Arbetet inom ramen för våra stora restaureringsprojekt i sjöar och vattendrag, samt i marina miljöer, har varit omfattande och nått utmärkta resultat.

Uppföljningen av 2023 års kalkningsåtgärder i sjöar och vattendrag visar på fortsatt goda resultat för återetablering av känsliga arter i försurade vatten.

Restaurering av skogsmark handlar i norra Sverige i stor utsträckning om naturvårdsbränning. Länsstyrelsen har byggt upp en hög kapacitet inom området och genomförde årets bränningar med ett gott resultat.

I arbetet med våtmarkssatsningen har resultatet varit otillfredsställande. Anledningen är delvis att vi vid det här laget redan har restaurerat många av de "enkla" statligt ägda objekten. Det handlar även om personalomsättning i vad som är ett kompetenskrävande arbetsområde. Ytterligare en anledning till låg takt är svårigheten att få godkännande från markägare. Positivt är att SCA är aktiva att söka och genomföra våtmarks-LONA projekt på egen mark.

Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet

Resultatet av arbetet bedöms efter förutsättningarna vara gott. Länsstyrelsen har genomfört åtgärder inom ett par större projekt och arbetar aktivt med frågorna inom prövning och tillsyn.

Skydd av värdefull natur

Länsstyrelsen har säkerställt skogsmark genom markägarersättningar över förväntan och tilldelad länsram. Arbetet sker i god dialog med skogsbruket och konfliktnivån är låg. Beslutstakten har trots en mycket erfaren och driftig personal varit lite lägre än vanligt, delvis beroende på sjukskrivningar och att personal fått ägna mycket tid åt tillkommande arbetsuppgifter som Natura2000 inom NAP-processen, samt prövning och tillsyn vid olika typer av etableringar. Sammantaget bedöms arbetet ha utförts med gott resultat.

Bevarandeplaner Natura 2000-områden, omprövning vattenkraft

Arbetet med att uppdatera bevarandeplaner för Natura 2000-områden, som berörs av den nationella planen för omprövning av vattenkraft, fortskrider i enlighet med plan. Gott resultat.

Insatser för friluftsliv i skyddad natur

Slutförande av satsningen på friluftslivsåtgärder i Mjällådalens naturreservat, bygget av en ny infartsväg till Skuleskogens nationalpark, utbyte och upprustning av vandringsleder, med mera, har lett till ett gott resultat med ökad tillgänglighet till länets skyddade natur.

Skötsel för biologisk mångfald och artbevarande

Länsstyrelsen sköter de flesta hävdade gräsmarkerna inom reservatsförvaltningen med gott resultat, men bedömer samtidigt att vi skulle kunna göra mer åtgärder i andra naturtyper och ser ett utvecklingsbehov. Resursbrist och behov inom friluftslivet och fastighetsförvaltningen begränsar skötsel av till exempel rikkärr och skog.

Åtgärdsprogram för hotade arter

För Åtgärdsprogram för hotade arter på land och i vatten bedöms insatserna av länsstyrelsen vara goda, dock har en minskad budget påverkat antalet möjliga åtgärder som kan minska förlust eller bidra till stabilare populationer av arterna negativt. Under året har några insatser för bland annat hotade fjärilar, ängsskötsel och flodpärlmusslor ändå kunnat genomföras. Det är svårt att bedöma resultaten av åtgärder eller uteblivna insatser för arterna i sin helhet på bara ett års sikt då arbetet ofta kräver flera års, och som regel återkommande, insatser för att kunna ge och visa på effekt.

Invasiva främmande arter

Den samordning och samverkan som bedrivs på myndigheten, och mellan de fyra nordligaste länen, inom området invasiva främmande arter fungerar mycket väl och ett flertal gemensamma insatser har genomförts.

Lokala naturvårdssatsningen

Gott resultat. Inga nya beslut har blivit fattat för ordinarie LONA, men länsstyrelsen har administrerat de ordinarie projekten i god ordning. När det gäller Våtmarks-LONA har stor del av anslagna medel nyttjats och gått ut som bidrag till utförande aktörer.

Vilt- och rovdjursförvaltning

Obs att Viltförvaltningsdelegationen redovisas i kap 13.

Resultatet av länets rovdjursinventering bedöms som gott utifrån förutsättningarna. Vi har genomfört vissa utvecklingsinsatser för att effektivisera arbetet, men verksamheten är känslig för händelsestyrda förändringar. Den tilldelade budgeten innebär svårigheter att klara uppdraget på förväntat sätt.

En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur

Resultatet av arbetet med förvaltningsverktyget bedöms som gott. Dock finns delar som inte fungerar, exempelvis verktyget som sametinget ansvarar för. Främst behövs vidareutveckling av tekniska lösningar och tydliggörande avseende framförallt myndigheternas olika roller och ansvar.

Vattenskyddsområden och vattenhushållning

Tillsyn och tillsynsvägledning inte har genomförts enligt plan med anledning av att verksamheten inte har varit resurssatt. Verksamheten bedöms därför ha utvecklingsbehov.

Dricksvatten enligt EU-direktiv

Resultatet av årets arbete i denna del bedöms som mycket gott, särskilt utifrån förutsättningarna. Trots att det saknas lagstiftning, föreskrifter och vägledning för genomförande av direktivet har stora insatser gjorts i form av samverkan med övriga vattenmyndigheter, länsstyrelser och berörda nationella myndigheter, framtagande av principer och metoder för kommande arbete, start av pilotprojekt samt flera screeninginsatser i vattendistriktet.

Prövning och tillsyn för skydd av naturen

Arbetet har i huvudsak utförts enligt plan och gjorda prioriteringar med gott resultat.

Länsstyrelsens prioriteringar av övergripande samhällsviktiga verksamheter med omfattande informationsutbyten och dialoger med verksamhetsutövare, organisationer och andra myndigheter bedöms ha gett gott resultat men har också påverkat resursfördelningen. Detta har bidragit till längre handläggningstider för vissa ärendetyper samt begränsningar i den planerade tillsynen.

Länsstyrelsen har på ett bra sätt granskat de kommunala strandskyddsdispenserna och tillsynsväglett kommunerna avseende strandskydd. Planerad tillsyn har bedrivits genom en särskild insats med uppföljning av ett urval givna dispenser avseende strandskydd och biotopskydd.

Prövning och tillsyn av vattenverksamheter

Sammantaget har arbetet bedrivits planenligt med gott resultat.

De målsatta handläggningstiderna avseende anmälan om vattenverksamhet har under året hållits i högre grad (87 %) än 2022 (54 %). Dessutom har ärendebalanserna minskats inom tillsyn vattenverksamhet.

Inom dammsäkerhetstillsynen har arbetet följt tillsynsplanen och bedrivits i god samverkan med dammägarna.

Länsstyrelsen har på ett bra sätt medverkat i ett antal miljöprövningsprocesser och genomfört samråd, alternativt samverkansprocesser inom NAP, med verksamhetsutövare och fört talan i mark- och miljödomstolen. Genomförandet av NAP har stärkts genom samarbete med flera länsstyrelser.

Länsstyrelsen har också bidragit på nationell nivå med samordning och expertkunskap om vattenkraftens miljöeffekter med fokus på fisk.

Vattenförvaltning

Länsstyrelsen Västernorrland/beredningssekretariatet

Länsstyrelsen har sammantaget uppnått goda resultat inom vattenförvaltningsarbetet.

Beredningssekretariatets samordning och genomförande av uppdragen från vattenmyndigheten har bedrivits på ett bra sätt med goda resultat under de givna förutsättningarna. Under året har prioriteringen av internt stöd inom vattenförvaltningsområdet dock bidragit till att genomförandet av vissa av vattenmyndighetens uppdrag har fått prioriteras ned.

Goda resultat har uppnåtts genom att bidra i projekt om datainsamling/underlagsinhämtande samt i andra interna aktiviteter som också drivs som samarbeten mellan olika delar av länsstyrelsen.

Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt

Inom uppdraget som vattenmyndighet har vi som helhet uppnått goda resultat i verksamheten. Följande områden kan särskilt lyftas fram.

På distriktsnivå har vi nått mycket goda resultat i arbetet med samverkan med länsstyrelser och kommuner i distriktet om genomförande av Åtgärdsprogram 2022–2027, med mycket god återkoppling på genomförande av seminarier och workshoppar samt deltagande på vägledningsträffar och möten i samtliga län i distriktet. Behov och förväntningar på samverkan är dock väsentligt större än tillgängliga resurser och förstärkningar behövs.

I det vattenmyndighetsgemensamma arbetet har särskilt goda resultat uppnåtts i samarbetet med Svenska kraftnät och Energimyndigheten gällande metoder och underlag för att bedöma miljöåtgärders påverkan på vattenkraftens förmågor. Goda resultat har också uppnåtts i framtagande av digitala åtgärdsunderlag för länsstyrelser och kommuner, utveckling av den nya databasen VISS 2.0 samt genomförande och implementering av ny vattenförekomstindelning. Arbetet med utveckling av riktlinjer för kommande påverkansanalys, riskbedömning och statusklassning löper på bra men dras med förseningar främst på grund av resursbrist, komplexiteten i arbetet samt beroenden av och resurskonkurrens med andra insatser (exempelvis vattenförekomstindelningen och utvecklingen av VISS 2.0).

Utredningar om det allmänna fiskeintresset

Resultaten av utredningarna bedöms bidra till mer miljöeffektiva tillståndsdomar i mål om vattenverksamhet och därmed bidra till miljömålets uppfyllande. Den projektbaserade delen av verksamheten har bidragit med nya bedömningsunderlag för vägledning inom prövning och tillsyn av verksamheter kopplade till vattenkraft. Genomförande av nationella seminarier, särskilt kopplat till genomförandet av NAP, har bidragit till en kompetenshöjning hos länsstyrelserna. Sammantaget bedöms verksamheten ha uppnått goda resultat.

Prövning av miljöfarlig verksamhet

Intensivt arbete med nya samråd och prövningar av tillstånd enligt miljöbalken, ett flertal kopplade till den gröna omställningen. Stora komplexa nya typer av verksamheter med snäva tidsramar har ställt höga krav på bland annat tidig information/rådgivning, utmanande helhetsbedömningar samt en effektiv ärendehandläggning. Resultaten är goda, nationellt uppsatta handläggningstider hölls i 95 procent av fallen.

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet

Trots att omfattande tillsynsinsatser har genomförts har en del av den planerade egeniniterade tillsynen inte kunnat genomföras. Resultaten av utförd tillsyn är goda för de delar som har genomförts. Det finns ett tydligt glapp mellan tillgängliga resurser och det faktiska behovet för tillsyn kopplat till befintlig miljöfarlig verksamhet och den gröna omställningen.

Arbete med tillsyn kopplat till kontinuitetsplanering avseende kemikalier för drickvattenrening och avloppsreningsverk har genomförts med gott resultat.

PFAS - övervakning, inventering och kartläggning mm

Länsstyrelsen har under året kommit i gång med arbetet att inventera och kartlägga potentiellt PFAS-förorenade områden. Länet har kommit en bit på väg men ett omfattande arbete kvarstår. Utifrån att nationell vägledning tagits fram under året och att länets arbete startades upp under hösten bedöms resultatet vara gott.

Tillsynsvägledning

Tillsynsvägledningen inom miljöbalkens område har i stora delar genomförts enligt beslutad tillsynsvägledningsplan varför resultatet bedöms vara gott.

Förorenade områden

Sammantaget har arbetet med förorenade områden genomförts med gott resultat. Länsstyrelsen ser ett oförändrat stort behov av att arbeta med förorenade områden. Ett kommande stort behov är arbete med förorenade och fiberhaltiga sediment.

Areella näringar

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p10 Lantbruk och landsbygd	Länsstyrelseinstruktion
3§ p11 Fiske	Länsstyrelseinstruktion
4§ p1 Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Länsstyrelseinstruktion
4§ p3 I utpekade län göra utredningar om allmänna fiskeintresset enligt 22 kap. miljöbalken	Länsstyrelseinstruktion
1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion	Regleringsbrev
1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 med mera	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Besluta om och kontrollera jordbrukarstöd till jordbruksföretagare inom strategisk plan för ny jordbrukspolitik.
- Kontrollera vissa andra stödformer till jordbrukare som Jordbruksverket handlägger, till exempel stöd för djuromsorg.
- Besluta olika projekt- och investeringsstöd inom strategisk plan för nya jordbrukspolitik.
- Inom ramen för landsbygdsprogrammet besluta olika landsbygdsstöd som företagsstöd, miljöinvesteringar och projektstöd och arbeta med samarbetsprojekt kopplat till livsmedelsstrategin.
- Erbjuder kompetensutveckling, information och rådgivning till lantbrukare och företagare på landsbygden.
- Ansvara för ängs- och betesmarksinventering.
- Ansvara för behörighetsutbildningar för att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus.
- Ansvara för tillsyn av flyghavre och vissa skadegörare.
- Ansvara för regionalt genomförande av de fiskeripolitiska målen för yrkesfiske och vattenbruk samt hållbar förvaltning och skydd av fiskbestånd.
- Ansvara handläggning av jordförvärsärenden vid köp av jord- och skogsbruksfastigheter.
- Förordna fisketillsynspersoner och ansvara för olika fiskevårdsåtgärder.
- Handlägga stöd inom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF).

Målet för areella näringar, landsbygd och livsmedel är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen har även beslutat om ett övergripande mål för *livsmedelskedjan*:

- En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Det övergripande målet för *fiskepolitiken* är att bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem samt att stärka måluppfyllnaden i Maritima strategin och Livsmedelsstrategin.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen Västernorrland ansvarar för bitillsyn i Västernorrland och Jämtlands län.

Stöd inom europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF) handläggs av länsstyrelsen Gävleborgs län.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Areella näringar (60–62)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	20,8	21,6	21,2
Antal årsarbetskrafter kvinnor	13,4	14,2	13,8
Antal årsarbetskrafter män	7,4	7,3	7,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	6 095	6 497	6 503
Antal beslutade ärenden	3 296	7 362	6 492
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	114	165	1 026
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	24 204	22 847	21 613
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	3 987	6 142	6 138

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel ekologisk brukad jordbruksmark (%)	En konkurrenskraftig livsmedelskedja	Jordbrukarstöd Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ¹⁾		*	**21,7	23,1
Areal betesmarker och slåtterängar (ha)	Miljömål Ett rikt odlingslandskap	Jordbrukarstöd Miljöersättningar Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ¹⁾		****1960	1953	1949
Sammanlagda antalet renar i vinterjord i förhållande till högsta tillåtna antalet (%)***	En hållbar rennäring i balans med betesmarkernas produktionsförmåga	Rennäring	Samebyarnas årliga renlängder och fastställda högsta renantal ²⁾		-	-	-

* Det saknas färdig statistik för 2023 när det gäller ekologiskt brukad mark.

** I föregående årsredovisning saknades färdig statistik för år 2022. Siffrorna i årsredovisning 2022 skiljer sig därför åt jämfört med årsredovisning 2023.

*** Redovisas endast av Norrbotten, Västerbotten och Jämtland. Uppgiften om antalet renar i vinterjord avser resultatet från den senaste renräkningen. Renräkningen sker årligen under perioden oktober – februari och redovisas till länsstyrelsen senast 1 juli innevarande år.

**** Arealen betesmark och slåtterängar för 2023 är en preliminär uppgift från Jordbruksverket.

- 1) Jordbruksverkets statistikdatabas
- 2) Länsstyrelsens register

Länsstyrelsen i Västernorrlands län tog 2023 emot 5089 SAM-ansökningar. En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar flera beslut.

I och med införandet av strategisk plan 2023–2027 förändras utbetalningsplanen för jordbrukarstöden. Slututbetalning av kompensationsstödet och miljöersättningarna till betesmarker och slåtterängar, skydds-zoner och anlagda skydds-zoner samt vallstöd sker i januari året efter ansökan. För de ettåriga miljö- och klimatstöden, ekologisk produktion, kolinlagring och minskat kväveläckage samt precisionsjordbruk sker utbetalningarna i april 2024. Dessa tre stöd kommer enligt utbetalningsplanen betalas ut i december kommande stödår. Det gör att utgående balans är högre än tidigare år och kommer vara så under programperioden.

En del av de kvarvarande ärendena från programperioden 2015–2022 går inte att avsluta i handläggningssystemet. Om möjlighet till hantering i systemet kommer, blir de hanterade löpande.

Resultatredovisning

Strategisk plan och effektivisering av jordbrukspolitiken 2023–2027

Effektiv och ändamålsenlig handläggning

Under året har länsstyrelsernas samarbetsstruktur för effektivt genomförande av strategisk plan inom CAP 2023–2027, SamS, startat. Två nationella samordnare har tillsatts, en för jordbrukarstöden och en för projekt- och investeringsstöden för att leda arbetet. Det officiella startskottet skedde i september med en kickoff där länsrepresentanterna och landsbygdsdirektörerna tillsammans lade grunden för utvecklingen av det nya arbetssättet som SamS medför.

Det övergripande målet för SamS är att länsstyrelsens administration ska vara ändamålsenlig, effektiv och likvärdig samt möjliggöra uppfyllandet av både EU-gemensamma och nationella mål för jordbrukspolitiken.

Länsstyrelserna har organiserat och utvecklat sitt arbetssätt för målstyrning inom strategisk plan genom att tydliggöra roller och förväntningar hos respektive länsstyrelse. Arbetet är integrerat i SamS för framtagande av gemensam lägesbild och närmare samverkan mellan länsstyrelserna. Länsstyrelserna är en aktiv part i Jordbruksverkets arbete i målstyrningen.

Länsstyrelserna har aktivt medverkat i Jordbruksverkets effektiviseringsuppdrag genom de tvärfunktionella grupperna, strategisk beredning och andra gemensamma forum. Grupperna har bemannats med medarbetare från enskilda län, men arbetet sker genom nationell samverkan.

Projekt- och investeringsstöd inom landsbygdsprogrammet och strategisk plan

Arbetet med projekt- och investeringsstöd har under 2023 fokuserat på att avsluta landsbygdsprogrammet och starta upp handläggningen av stöd inom Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

För de flesta stöd inom landsbygdsprogrammet stängde möjligheten för ansökan inför 2023. För ett fåtal stöd utan motsvarighet i Strategisk plan har det dock funnits möjlighet att ansöka om stöd även under 2023. Trots att det tidigare varit en betydligt större efterfrågan på investeringsstöd för ökad konkurrenskraft än vad det funnits budget har länsstyrelsen haft möjlighet att bevilja de ansökningar som hade kommit in före stödet stängde i slutet av 2022. Anledningen är att flera återtagit sina ansökningar till följd av sämre ekonomiska förutsättningar. Den ansträngda ekonomin i branschen har även avspeglat sig på söktrycket inom strategisk plan. Vid de beslutsomgångar som genomförts för investeringsstöden under 2023 har söktrycket varit lägre än förväntat och den avsatta budgeten har varit högre än efterfrågan. Startstöd för unga jordbrukare har dock skiljt sig från övriga stöd inom strategisk plan då efterfrågan varit betydligt högre än budget för året.

För att sprida information om den strategiska planen och de mål vi ska uppnå och vilka stöd och ersättningar som finns har länsstyrelsen under året deltagit på flera möten och informationsträffar. Vid tio olika tillfällen har länsstyrelsen deltagit i träffar och informerat om stödmöjligheterna inom den strategiska planen. Det har varit rena informationsträffar för jordbrukare och livsmedelsförädlare men också på mer strategisk nivå i samband med

länsstyrelsens insynsråd och Region Västernorrlands regionala samverkansråd.

I oktober deltog länsstyrelsens handläggare inom projekt- och investeringsstöd på en träff med medarbetare från de fyra nordligaste länen. Målet med träffen var att utveckla och effektivisera arbetet inom landsbygdsprogrammet och strategisk plan till nytta för både handläggande myndighet och stödsökanden.

Under året har länsstyrelsens handläggare av projekt- och investeringsstöd även deltagit på samverkansträffar med Region Västernorrland och länets två Leader-områden. Dessa träffar har bidragit med kunskap om vilka möjligheter till hållbar utveckling som finns inom de olika organisationerna. Det har varit värdefull kunskap för att kunna hänvisa stödsökande till andra aktörer i de fall länsstyrelsen inom ramen för landsbygdsprogrammet, eller andra stöd som Länsstyrelsen hanterar, inte kunnat möta efterfrågan.

Hantering av jordbrukarstöd

Arbetet med hanteringen av jordbrukarstöden har i stort sett fullföljts enligt plan. Under året har arealkontroller genomförts hos 37 jordbrukare, 65 registerkontroller och 17 grundvillkorskontroller. I början av året genomfördes informationsträffar till jordbrukarna på fyra orter i länet och fyra gånger under året har informationsbladet Landsbygden skickats ut till de lantbrukare i Västernorrland som har ett kundnummer i Jordbruksverkets system.

Den nya programperioden har skapat en högre flexibilitet för jordbrukarna i form av möjlighet till digital uppföljning av marker, mer utrymme till ändringar i ansökningar om stöd och en större möjlighet till att åtgärda brister som uppmärksammas vid kontroller. En konsekvens av den utökade flexibiliteten är mer administrativa moment inom jordbrukarstödens handläggning.

Länsstyrelseprojekt finansierade genom Landsbygdsprogrammet

Regionalt arbete för att bidra till nationella livsmedelsstrategin

Länsstyrelsen driver sedan några år projektet "Samordning och genomförande av regional livsmedelsstrategi". I projektet genomförs aktiviteter som bidrar till den regionala och nationella livsmedelsstrategin. Under våren 2023 träffade Länsstyrelsen kommunernas upphandlare, kostchefer och miljöhandläggare vid ett flertal tillfällen. Syftet var att undersöka hur kommunerna arbetar med att öka andelen lokalproducerat på offentlig tallrik. Parallellt uppvaktades primärproducenter vid ett antal möten vid LRF:s kommungrupper och en enkät skickades ut bland producenter där syftet var att undersöka viljan att leverera till kommunen samt introduceras i dynamiskt inköpssystem, DIS. DIS är en form av upphandling som underlättar för mindre producenter att leverera till offentliga kök och ett sätt för offentliga kök att upphandla lokalproducerat. I mars hölls en digital informationsträff om offentlig upphandling där DIS presenterades. Länsstyrelsen besökte också politikens samverkansråd för att informera kring resultaten av möten med tjänstemän och producenter samt söka politiskt stöd för mer lokalproducerat på offentlig tallrik. På hösten genomfördes en konferens på ämnet där representanter för samtliga tre grupper (tjänstemän, politiker och producenter) närvarade, träffen samlade ett femtiotal personer.

En hemsida har tagits fram inom ramen för projektet och ett digitalt nyhetsbrev har knutits till den med syfte att sprida strategins och övriga Länsstyrelseaktiviteter till främst primärproducenter.

En vägledning för jordbruksmark i den fysiska planeringen gick ut på remiss i december. Vägledningen har som syfte att ge länets kommuner stöd kring hur jordbruksmark kan hanteras i den fysiska planeringen i enlighet med miljöbalkens 3 kapitel 4§.

Länsstyrelsen har genomfört tre fysiska träffar riktade till primärproducenter, en inspirationsdag, en dag med fokus på ägarskifte och en om proteinfoder. Utöver detta har ett tillfälle genomförts digitalt med information om nya regler kring förpackningar.

Länsstyrelsen kan konstatera att de regler och villkor som finns fyller viktiga funktioner och generellt skyddar företagaren, ekonomin, djuren, naturen, människor och samhället. Komplexiteten i reglerna samt att flera olika myndigheter ansvarar för olika kontroller och tillsyn gör det dock svårt för företagen att följa och efterleva dem samt få överblick.

Utöver den samverkan som sker inom partnerskapet för livsmedelsstrategin har länsstyrelsen under året samverkat på olika vis med näringen och andra myndigheter. Samverkansaktiviteter sker kontinuerligt med ansvariga för strategin i norrlänen, med Region Västernorrland, länets kommuner och Tillväxtverket. Länsstyrelsen ingår i en referensgrupp till en förstudie som drivs av Hushållningssällskapet och i ledningsgruppen för YH utbildningen Stadsodlare som bedrivs i Härnösand. I takt med att beredskapsperspektivet blir allt viktigare har samverkan initierats internt med enheten för samhällsskydd och beredskap.

Kompetensutveckling

Inom rådgivnings- och kompetensprojekten för miljö och klimat har det under 2023 genomförts 9 kurser/fältvandringar med totalt 173 deltagare, varav 90 kvinnor och 83 män, samt 11 rådgivningsbesök med 6 deltagande kvinnor och 9 män. 60 rådgivningar är upphandlade inom olika områden genom *Greppa näringen* och upphandlingen sträcker sig från maj 2023 till och med maj 2024. Av olika anledningar har endast 7 av dessa rådgivningar redovisats under 2023. Två rådgivningar vardera har genomförts inom ekologisk produktion respektive ett rikt odlingslandskap. Utöver detta har 120 personer fått information om möjligheterna till rådgivning och kompetensutveckling inom de tre områdena som presenterats i samband med LRF:s regionstämma, årsmötet för Västernorrlands Köttföretagare samt vid Fäbodriksdagen som gick av stapeln i Västernorrland denna gång.

Gruppaktiviteterna har bestått av en populär flerdagarskurs för nya fårägare och en kursdag om egenproducerat foder inom ekologisk produktion. Inom ett rikt odlingslandskap ordnades tre slätterkurser och två fältvandringar medan en växtodlingsdag på både sal och i fält samt en vattendragsvandring ordnades inom *Greppa näringen*. Deltagandet har under 2023 fördelat sig med 52 respektive 55 deltagare inom ett rikt odlingslandskap och *Greppa näringen* medan intresset för aktiviteterna inom ekologisk produktion samlat 80 deltagare under året.

Det nyckfulla vädret med torka under försommaren och därefter mycket regn har medfört att flera aktiviteter ställts in och andra har genomförts med ett fåtal deltagare.

Besöksnäring

Inom länsstyrelsen Västernorrlands besöksnäringssprojekt, *För en hållbar besöksnäring i Västernorrland*, som finansierats genom landsbygdsprogrammet har kompetensutvecklande insatser riktade till landsbygdsföretag genomförts. Av 37 deltagare som genomfört någon av utbildningarna har 80 % varit kvinnor. Projektet avslutades den 31 mars 2023.

Projektets mål har varit att besöksnäringssprojekt och andra företag på landsbygden som diversifierar sin verksamhet ska erbjudas kurser, rådgivning och inspiration i syfte att utveckla sin verksamhet och på det sättet kunna nå nya kundgrupper. Exempel på utbildningar som genomförts har varit synlighet på sociala medier, filma med mobilen, praktisk och teoretisk ullkunskap samt inspiration kring utvecklande av cykelturism. Effekterna på lång sikt gällande exempelvis enskild, affärsmässig företagsutveckling och diversifiering är idag svåra att utläsa. Då det kommer till effekter på kort sikt vittnar dock den feedback som såväl upphandlad utbildningsansvarig inom sociala medier som ullinspiratörer och cykelturisminspiratörer fått från deltagarna att projektets mål om att inspirera och vidga företagets vyer uppnåtts. Totalt 41 unika företag har deltagit på någon av aktiviteterna inom projektet.

Fiskerinäringen och fiskevårdsåtgärder

Länsstyrelsen har under året arbetat tillsammans med fiskerinäringen med frågor kopplat till bristen på strömming för konsumtion och surströmmingstillverkning. Förutom strömming var även fångster av lax mycket dåliga år 2023. Förutom brist på fisk upplever fiskerinäringen ökade problem med säl vilket ytterligare försämrar lönsamheten för företagen. Under året har även flertalet fiskevårdsområden som förvaltar bland annat laxfisket i älvarna haft problem med säl som uppehåller sig långt upp i älvarna.

Länsstyrelsen har även haft kontakt med kommuner och fiskevårdsområden med syfte att genomföra fiskevårdsåtgärder. Under året har länsstyrelsen beviljat fyra ansökningar om fiskevårdsbidrag. Totalt betalades 663 000 kr ut till tre kommuner och tre fiskevårdsområden för bland annat restaurering, övervakning av fiskbestånd samt utökad fisketillsyn. Länsstyrelsen har även administrerat Havs- och vattenmyndighetens extra satsning "projektlistan" som syftar till att förbättra statusen på sjöar och vattendrag. Totalt har Länsstyrelsen betalat ut 448 000 kr i fiskevårdsbidrag för restaurering av vattendrag till en kommun och ett fiskevårdsområde.

Länsstyrelsen tilldelades 900 000 kr i bidrag av Havs- och vattenmyndigheten för att ersätta fiskelicensinnehavare som varit utsatta för sälskador under fiskeåret 2022. Hela bidraget betalades ut till 16 fiskelicensinnehavare som ansökt om ersättning och fördelades enligt en modell som tagits fram av företrädare för fiskerinäring och beslutats av viltförvaltningsdelegationen. Vad gäller hanteringskostnader för destruktion av skjutna sälar så inkom inga ansökningar till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ansökte och beviljades ett bidrag på 30 000 kr för ett projekt med syfte att skydda kustnära fiskbestånd. Länets producentorganisation Kustfiskarna Bottenhavet genomförde projekt som kortfattat innebar oljering av skarvägg på skarvkoloni i norra delen av länet.

Länsstyrelsen administrerar även Program sälar och fiske vilket har till huvudsakliga syfte att utveckla skonsamma och selektiva nya eller befintliga fångstmetoder för att undvika eller minska sälskador på fångst och redskap. Arbetet ska genomföras i brett samarbete med berörda nationella och

internationella myndigheter, högskolor och andra organisationer. Länsstyrelsen fick inför år 2023 en neddragning av budgeten från 3 000 000 kr till 2 000 000 kr av Havs- och vattenmyndighet för verksamheten. Totalt har Länsstyrelsen beviljat ett bidrag till Sveriges lantbruksuniversitet på 1 950 000 kr för utveckling av sälsäkra redskap.

Nationellt program för restaurering av ängs- och betesmarker

Under 2023 har länsstyrelserna samverkat med Naturvårdsverket genom sin förvaltningsorganisation Landsbygd och djur. Arbetet har fokuserat på att identifiera behov av lösning samt ta fram underlag och krav på tekniskt stöd för hantering av det nationella programmet. Arbetet tillsammans med Naturvårdsverket var som störst fram till halvårsskiftet för att därefter pausas. Anledningen till pausen är att det inte har beslutats om någon förordning för programmet. Det gör att arbetet med införandet inte kunnat slutföras under 2023.

Tillsyn och övrig handläggning

Arbetet med dödsbon i jordbruksfastigheter handläggs enligt rutin. Den största delen av dessa ärenden är avslutade inom tidsgränsen fyra år och i de enstaka fall dödsboet kvarstår som delägare efter fyra skapas föreläggande. De fall som inte är avklarade efter fyra år består ofta av komplexa ägandesituationer där det är svårt för övriga delägare att nå en lösning.

Handläggningen av jordförvärvstillstånd har hanterats enligt plan och inför kommande år ska handläggningen stärkas i form av publicering av ansökta förvärv på Länsstyrelsen Västernorrlands hemsida. Syftet är att öka allmänhetens insyn och möjlighet till påverkan. Under 2023 har 132 ansökningar om jordförvärvstillstånd inkommit till länsstyrelsen varav 28 av dessa är juridiska personer.

Inom uppdraget om bitillsyn har en digital samverkanträff inom området genomförts i slutet av året. Varken i Västernorrland eller Jämtlands län har något fall av Amerikansk yngelröta konstaterats. Större delen av Västernorrland är smittat av Varroakvalster medan smittan endast återfinns i Jämtlands östra delar, med en förväntad utökning mot ost och nordost.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att verksamheten inom areella näringar genomförts med gott resultat under året. Motiveringar till bedömningen följer nedan.

Handläggningstiden för ansökningar om projekt- och investeringsstöd inom landsbygdsprogrammet har ökat markant under 2023. En anledning är att personalomsättningen i arbetsgruppen varit hög då det under året varit pensionsavgång, medarbetare som bytt arbete, föräldraledighet samt en längre sjukskrivning. Det beror också på att det i arbetet med att avsluta landsbygdsprogrammet beslutats äldre ärenden som av olika anledningar tidigare prioriterats ned. Sammantaget har ärendebalansen inom landsbygdsprogrammet och Strategisk plan ändå minskat under året och förutsättningarna att avsluta landsbygdsprogrammet i tid, samt att ligga i fas med den strategiska planen bedöms som goda framåt. Effektiviseringsarbetet genom SamS samt det utvecklade samarbetet mellan de fyra länen i norr bedöms också bidra till positiv utveckling kommande år.

Jordbrukarstöden har handlagts enligt plan och kontrollbetingen är uppnådda. Uppdragen inom jordförvärvstillstånd, dödsbon inom jordbruksfastigheter och bitillsyn är även genomförda med ett gott resultat och inom utsatta handläggningstider.

Genom arbetet med den regionala livsmedelsstrategin har länsstyrelsen bidragit till genomförande av den nationella strategin. Under året har det varit särskilt stort fokus på områdena Konsument och marknad samt Kunskap och innovation. Arbetet har fått ökat intresse i och med större fokus på livsmedelsberedskap, ett arbete som blir angeläget framöver.

Under 2023 har Länsstyrelsen erbjudit en bredd av kompetensutveckling, rådgivning och informationsträffar inom både miljö- och klimatområdet.

Vad gäller fiskeärenden har Länsstyrelsen handlagt dessa enligt fiskerilagstiftningen inom målsatta tider samt administrerat bidrag från europeiska havs- och fiskerifonden till fiskenäringen effektivt och med utmärkt kontakt med brukare och centrala myndigheter. Information, rådgivning och stöd i form av fiskevårdsbidrag, till kommuner och organisationer för genomförandet av fiskevårdsåtgärder, har fungerat väl med en inriktning på restaurering av vattendrag och förbättrad vattenstatus samt åtgärder för att främja hotade arter.

Folkhälsa, jämställdhet, integration med mera

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p12 Folkhälsa	Länsstyrelseinstruktion
3§ p13 Jämställdhet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p14 Integration	Länsstyrelseinstruktion
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Regleringsbrev
3B16 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet omfattar områdena folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter och integration. Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) i länet. Länsstyrelserna har även ett regionalt tillsynsansvar inom alkohol och tobak.
- Samordna och ge stöd inom jämställdhetsområdet genom att kartlägga och följa utvecklingen av jämställdhet i länet.
- Ansvara för att den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor får genomslag i länen.
- Samverka och samordna arbetet med mänskliga rättigheter inklusive stöd till andra aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter inom områdena barnets rättigheter och barnkonventionen, funktionshinder, nationella minoriteter och minoritetsspråk samt rasism i arbetslivet.
- Samordna och samverka när det gäller att driva och delta i planering, organisering, genomförande och uppföljning av integrationsinsatser.
- Bevilja statsbidrag till kommuner för personligt ombud.
- Ansvara för att utveckla det brottsförebyggande arbetet på regional nivå.

Följande punkter sammanfattar målen inom verksamhetsområdet.

- Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.
- Målet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.
- Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det finns också sex jämställdhetspolitiska delmål.
- Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.
- Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som

utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

- Målet för politik mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering.
- Det övergripande målet för integrationspolitiken är lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.
- Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.
- Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet och verksamheten omfattar även brottsförebyggande arbete.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Folkhälsa, Jämställdhet, integration med mera (70, 80–85)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	13,1	12,4	11,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	10,8	9,9	8,5
Antal årsarbetskrafter män	2,3	2,5	3,2
Antal ärenden, inkomna och upprättade	106	90	100
Antal beslutade ärenden	91	102	84
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	8	7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	24 136	16 210	15 717
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	6 286	6 491	4 533

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Antal årsarbetskrafter på området har ökat något de senaste åren genom nytt folkhälsouppdrag och tillfällig ökning på integrationsuppdragen på grund av invasionen av Ukraina. Uppdraget om mänskliga rättigheter har utökats med en tjänst då tidigare utvecklare sedan hösten 2022 arbetar som nationell samordnare, men är anställd på Länsstyrelsen Västernorrland. Ökningen av verksamhetskostnaderna beror också på att Västernorrland övertagit budgetansvaret för det länsstyrelsegemensamma samordningsarbetet inom Integrationsområdet.

Resultatredovisning

Folkhälsa

Det övergripande nationella folkhälsomålet om att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlikt fördelad hälsa i befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation, genomsyrar flera av länsstyrelsens uppdrag. Exempel är ANDTS (alkohol, narkotika, dopning,

tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar), brottsförebyggande, jämställdhet och friluftsliv, men även samhällsplanering och miljömålssamordning.

2022 fick länsstyrelsen även ett särskilt uppdrag om implementering av den nationella folkhälsopolitiken. Inom ramen för det uppdraget har samverkan och samarbete med regionens folkhälsoenhet och andra regionala aktörer såsom Rf-sisu och God och nära vård-samordningen utvecklats. Två nätverksträffar för kommunernas folkhälsosamordnare har genomförts och en tredje görs i januari 2024. Träffarna har varit viktiga för erfarenhetsutbyte och lärande liksom för att identifiera områden för samverkan och samarbete. Relationsskapande har varit en central del av länsstyrelsens uppdrag.

Länsstyrelsens utvecklare folkhälsa har i syfte att öka kunskapen om folkhälsopolitiken medverkat på träffar med samhällsbyggnadsenheterna i länets kommuner, kommunalt forum för fysisk aktivitet och politikerråd inom integration. Därutöver har medverkan skett på en träff för de fyra norrlänsregionernas folkhälsoenheter för att berätta om folkhälsopolitiken och resultaten av de fyra norrlänens kartläggningen av struktur för folkhälsoarbete i kommunerna, träff för länsstyrelsernas nätverk av friluftssamordnare för att berätta om kopplingen mellan den nationella friluftspolitiken och folkhälsopolitiken samt länsstyrelseinterna insatser. Föreläsning för folkhälsostudenter om länsstyrelsens uppdrag och folkhälsopolitiken har också genomförts under året.

Under 2023 har länsstyrelsens friluftslivssamordnare och utvecklare folkhälsa haft ett nära samarbete som del av ett Erasmus+ projekt som syftar till att öka faktiskt och upplevd tillgänglighet till friluftsliv för ungdomar. Inom ramen för projektet arrangerades i oktober ett första projektmöte i Västernorrland med 14 externa deltagare från flera länder i Europa.

Inom folkhälsouppdraget har en aktörskartläggning av aktörer centrala för folkhälsopolitikens genomförande har sammanställts liksom en länsdialog med fokus på förutsättningar att bedriva ett generellt folkhälsoarbete i Västernorrlands län. I dialogen framkom önskemål om regional samordning, långsiktighet och behov av kontinuerliga utbildningsinsatser för personer i ledande befattningar. Det framkom även önskemål om stöd i arbete med statistik som underlag för behovsbaserade insatser.

ANDTS och brottsförebyggande

Länsstyrelsen lämnar årligen en redovisning i särskild ordning till Folkhälsomyndigheten av det arbete som har bedrivits regionalt gällande ANDTS-samordningen. Regional redovisning av det arbete som har bedrivits gällande uppdraget om att utveckla det brottsförebyggande arbetet görs särskilt till Brottsförebyggande rådet. Nedan beskrivs arbetet med en ny postlag, ett gemensamt arbete mellan ANDTS och brottsförebyggande.

Den 2 januari 2023 trädde en ny formulering i postlagen i kraft, som möjliggör för personal i postflödet att bryta sekretessen och kontakta polisen vid misstanke om illegalt innehåll i en försändelse, exempelvis narkotika, dopningspreparat, vapen och explosiva varor. Länsstyrelsen Västernorrland har varit drivande i arbetet med postlagens ändring utifrån samordningsuppdragen inom ANDTS och brottsförebyggande då näthandeln med narkotika bidrar till god tillgänglighet även i mindre och glesare befolkade kommuner och upptäcktsrisken varit låg på grund av sekretessen. I maj 2023 lanserade länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen metoden *Tillsammans mot illegala försändelser* med tillhörande stödmaterial för att underlätta implementeringen av den nya lagstiftningen genom bättre

kunskap, samverkan och synlighet. En webbplats med information för olika aktörer har sjösatts, liksom metodhandbok, dekalering med mera.

Jämställdhet

Framtagande av Länsstrategi för jämställdhet

Under året har stort fokus legat på att ta fram en ny Länsstrategi för jämställdhet. Strategin ska visa riktningen på länets arbete och därmed bidra till de nationella jämställdhetspolitiska målen. Det arbete som påbörjades 2022 med en jämställdhetsanalys av de jämställdhetspolitiska delmålen har fortsatt under 2023. Utgångspunkten med att identifiera jämställdhetsproblem i vårt län har varit jämställdhetsanalysen men har under året kompletterats med att samla erfarenheter och kunskap från olika aktörer i länet. Intervjuer med ett tiotal nyckelfunktioner i länet har genomförts med syftet att lyssna in de jämställdhetsutmaningar som deras organisationer står inför, på vilket sätt en länsstrategi för jämställdhet ska utformas för att kunna göra framflyttningar samt länsstyrelsens roll i arbetet med jämställdhet. Workshops med strateger, chefer och politiker har genomförts med syfte att skapa ett drömscenario för ett jämställt Västernorrland 2027 och vilka steg vi behöver ta för att nå dit. Länsstrategins övergripande delar har även presenterats i olika forum bland annat i strukturen för länets Regionala utvecklingsstrategi.

Framtagande av modul för jämställdhetsintegrering i samverkan med Mittuniversitetet

En del av länsstyrelsens roll inom jämställdhetsområdet är att stödja myndigheter, kommuner och andra aktörer i arbetet med jämställdhetsintegrering. För att effektivisera arbetet med att ge myndigheter och kommuner en grundläggande kunskap och möjlighet att starta en diskussion och reflektion kring jämställdhet och jämställdhetsintegrering har länsstyrelsen tillsammans med Mittuniversitetet (MIUN) via Myndighetsnätverkets ledningsgrupp fått i uppdrag att ta fram utbildningsmoduler. En av modulerna hanterar grunderna i jämställdhetsintegrering. Modulerna ska redovisas för Myndighetsnätverket under våren 2024. Modulerna kommer leda till att länsstyrelsen kan arbeta fördjupat med olika myndigheter i deras arbete med att identifiera jämställdhetsproblem och metoder för att lösa dessa. Effekterna av arbetet är att jämställdhetsfrågan har hamnat på agendan i Myndighetsnätverket som samlar 19 aktörer i länets såväl myndigheter som kommuner. En annan effekt är att samverkan mellan Mittuniversitetet och länsstyrelsen i jämställdhetsfrågor har stärkts och ny kunskap utvecklats.

Våldsförebyggande arbete

Under ett antal år har länsstyrelsen arbetat för att öka medvetenheten och vikten av ett kunskapsbaserat och långsiktigt våldsförebyggande arbete i länets kommuner. Resultatet av arbetet är att tre kommuner påbörjat en processledarutbildning som länsstyrelsen bjudit in till. Utbildningen utgår ifrån ett genusvetenskapligt perspektiv på våld och ett folkhälsovetenskapligt perspektiv på prevention och bygger på Jämställdhetsmyndighetens handbok *Inget att vänta på*. Processledarutbildningen pågår under 1, 5 år med fysiska träffar samt handledning mellan träffarna tillsammans med länsstyrelsen.

Inom det våldsförebyggande arbetet pågår även ett arbete med att ta fram en vägledning till grundskolan i hur ett systematiskt och kunskapsbaserat arbete kan genomföras i en process med fem steg. Stödet har anpassats för att användas i skolmiljö och fokuserar på det praktiska arbetet i verksamheten genom att ge konkreta förslag för hur de olika stegen i processen kan skapa varaktig förändring. Vägledningen tar särskilt i beaktan vikten av ungas delaktighet och inflytande i det våldsförebyggande arbetet. Vägledningen tas fram i samverkan med personal (trygghetsgrupp) på en skola i länet som tillsammans med länsstyrelsen genomför de olika stegen i Vägledningen. Resultatet av arbetet med vägledningen är att länsstyrelsen har fått ökad förståelse för skolans förutsättningar att arbeta våldsförebyggande det i sin tur kommer att ge ett anpassat material som förhoppningsvis underlättar spridningen och kommande implementering i andra skolor runt om i länet.

Utbildning för förtroendevalda

En grundutbildning för förtroendevalda har under året tagits fram gemensamt av länsstyrelsen och fyra av länets kommuner. Syftet med utbildningen är att förtroendevalda genom kunskap om jämställdhetsintegrerad styrning och ledning ska bidra till att organisationen levererar jämställd service och bemötande. Arbetet har resulterat i en tät samverkan mellan länsstyrelsen och de medverkande kommunerna och att politiker i 6 nämnder och 5 nämndpresidier fått ökad kunskap om deras roll i ledning och styrning av arbetet med jämställdhetsintegrering. Under 2024 kommer ytterligare utbildningar att ske och materialet spridas till länets samtliga kommuner.

Ny kunskap om psykisk hälsa och utsatthet för våld och trakasserier

En ny forskningsrapport har tagits fram av forskare från Mittuniversitetet (MIUN) i samverkan med Länsstyrelsen Västernorrland och Region Västernorrland. Rapporten innehåller resultat från en enkätstudie som genomfördes under 2023 och riktade sig till elever i årskurs nio i samtliga sju kommuner i Västernorrland.

Resultaten visar att det finns stora skillnader mellan tjejers och killars livsvillkor, både i och utanför skolan. Det gäller särskilt tjejers höga utsatthet för sexualiserade former av trakasserier online, sexualiserade former IRL och olika former av kränkningar och våld från en pojkvän.

Studien visar att skolan är en viktig arena att fokusera på när det handlar om förebyggande arbete likväl som att utveckla aktiva åtgärder för det som inträffar. Det är också viktigt att uppmärksamma den särskilda utsatthet som tjejer har.

Studien har gett fördjupad kunskap om de livsvillkor som ungdomar i vårt län lever under och hur skillnaderna ser ut för flickor och pojkar. Resultatet av studien har bidragit till riktningen i länets strategi för jämställdhet, vilken tydligt adresserar ett våldsförebyggande arbete och att destruktiva maskulinitetsnormer motverkas.

Jämställdhet i skogsbranschen

Under våren 2023 avrundades ett fyra år långt arbete med att öka jämställdheten i skogsbranschen i Västernorrland. Detta genom en avslutningskonferens för projektet Jämställdhet i skogsbranschen där över 170 deltagare företrädevis från skogsbranschen deltog. Insatserna som genomförs inom ramen för projektet har nått 128 olika organisationer med

620 unika deltagare. Effekterna av projektet har även uppmärksammats internationellt då Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) nominerade projektet som ett gott exempel till EIGE (European Institute för Gender Equality). 10 exempel valdes sedan ut, varav projektet Jämställdhet i skogsbranschen var ett av dessa. Arbetet med att bidra till EU:s gemensamma jämställdhetsarbete fortsätter. Även arbetet med att omhänderta erfarenheterna och fortsätta arbeta med en jämställd skogsbransch regionalt har fortsatt. En dialog om plattform och utformning av arbetet pågår mellan branschen, länsstyrelsen, regionen och Skogsstyrelsen.

Länsöverskridande samverkan – Norrklustret

Det länsöverskridande arbetet inom jämställdhet har under året utvecklats och den första fysiska träffen genomfördes under våren i Umeå. Där samlades över 60 strategier eller motsvarande funktioner i de fyra länen från kommuner, myndigheter, regioner, civilsamhället och näringsliv som har i uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering och/eller med att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor. Medverkade gjorde bland annat Jämställdhetsmyndigheten och Malin Rönnblom, professor i statsvetenskap vid Karlstads universitet.

Integration

2023 har inom integrationsområdet präglats av omställning till ett allt lägre mottagande av nyanlända med bibehållen förmåga att ta emot vid ett ökat behov. Verksamheten har som alltid underlättats av att Länsstyrelsen Västernorrlands integrationsarbete sedan många år utgår från en strukturerad samverkan med nätverk av tjänstepersoner och politiker från kommunerna, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Regionen, RF-SISU Västernorrland och andra aktörer inom civilsamhället.

Myndigheten har stått som mottagare för flertalet remisser kopplat till integrationsområdet under året, vilket medfört viss omprioritering av arbetsuppgifter. Året har även präglats av informationsspridning och dialog kring aviseringar om förändringar i förutsättningar och regelverk för att öka kunskapen hos kommunerna och säkra beredskap och kapacitet.

Länsstyrelsens arbete har delvis förskjutning mot att hantera frågor som gäller den senare delen av människors etablering i samhället med målet att fler utrikesfödda stannar i länet, bland annat på grund av länets kommande industrietableringar och medföljande kompetensbehov.

Länsstyrelserna har, utifrån regleringsbrevsuppdrag 3B16, deltagit i genomförandet av Migrationsverkets uppdrag om anvisning av ensamkommande barn, nyanlända och personer med tillfälligt skydd till kommuner. Den nationella bosättningsgruppen inom länsstyrelsernas integrationsnätverk har representerat länsstyrelserna i Migrationsverkets samråd kring fördelningsmodellen av länstal och bidragit till utvecklingen av modellen. En särskild arbetsgrupp bestående av Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, SKR och länsstyrelserna har löpande under året haft dialog om länstal, kommunal och årsplaneringar. Länsstyrelserna har även medverkat i Migrationsverkets samrådsprocess gällande översyn av fördelningsmodellen avseende asylsökande ensamkommande barn samt personer med tillfälligt skydd. För mer information se särskild redovisning av uppdrag 3B18 Beredskap och kapacitet.

Ett resultat av den omfördelning som gjordes avseende fördelningstal 2022 är att uppfyllnadsgraden i samtliga länets kommuner varit bland de högsta i landet även under 2023. Den välutvecklade samverkan i länet har bidragit till en god kapacitet att ta emot personer med tillfälligt skydd. Länsstyrelsens

Samordnande arbete har till exempel möjliggjort att aktörer träffats och samverkat kring gemensamma insatser i länet. Ett resultat av detta är det Fast Care-projekt med verksamhet i länets alla kommuner som startat under året.

Integration har under året bidragit till delar i arbetet med framtagandet av en ny Jämställdhetsstrategi för länet.

Övriga aspekter av länsstyrelsens integrationsuppdrag redovisas i särskild ordning.

Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering

Länsstyrelsens externa arbete med mänskliga rättigheter och icke-diskriminering samordnas i Rättighetsnätverk Västernorrland. Nätverket, som bildades 2020 som en sammanslagning av flera olika nätverk, består av tjänstepersoner inom kommun, region, kommunförbund samt civilsamhällsaktörer som arbetar med mänskliga rättigheter, jämställdhet, nationella minoriteter, barnrätt, funktionsrätt och föräldraskapsstöd. Syftet med Rättighetsnätverk Västernorrland är att samla flera olika sakområden inom social hållbarhet för att skapa en helhetssyn kring jämlikhetsfrågor. Insatser under året har syftat till att utveckla syfte med nätverket och definiera hur arbetet framåt ska ske strukturerat. Det har också innehållit informationsinsatser kring bland annat funktionshinder med deltagande från Myndigheten för delaktighet samt fokuserat på händelserna med barn och unga i gängkriminalitet i Sundsvall i samverkan med kommunens föräldrastödssamordnare.

Externt utgörs arbetet av regional samverkan samt stöd i form av rådgivning, arbetsgrupper/nätverk och kompetenshöjande insatser. Genom Myndighetsnätverket, den regionala politikerplattformen, det regionala rättighetsnätverket samt fristående externa insatser har vi kunnat sprida kunskapen om det rättighetsbaserade arbetssättet. Nya kontakter med civilsamhället har knutits genom det våldspreventiva arbetet. Genom skolbesök och kontakt med rektorer har rättighetsbaserat arbetssätt och rättighetsanalyser spridits.

Under 2023 har samarbetet med Mittuniversitetet fördjupats genom arbetet med läroplattform till det regionala myndighetsnätverket. Målet är att skapa en grundutbildning om bland annat mänskliga rättigheter och jämställdhetsintegrering. När utbildningen är på plats kommer det att generera en möjlighet för länsstyrelsen att komplettera utbildningarna ute i länet med djupgående insatser som på ett tydligare sätt knyter an till verksamheten.

Som en del i uppdraget att ge stöd till kommuner och regioner i arbetet med att genomföra funktionshinderpolitiska planer och strategier, har det under året genomförts en kartläggning av länets kommuner och Region Västernorrlands arbete med den nationella funktionshinderspolitiken. Kartläggningen belyser fokusområdena nuläge, utmaningar, framgångar, samverkan samt stödbehov och visar att det fortfarande i många fall saknas ett strategiskt arbete med funktionshindersfrågor. Många olika aktiviteter genomförs ute i den dagliga verksamheten och tillgänglighetsråd bistår med kompetens i olika sammanhang, men få kommuner har ett systematiskt och kvalitetssäkrat arbete. Arbetet behöver därför fortsätta och utföras på ett sätt som gör det hanterbart och mottagligt även i mindre resursstarka kommuner. Kartläggningen har kommunicerats till berörda aktörer i länet och dialog kring resultatet har förts med regionen och länets kommuner.

Kartläggningen av länets arbete har varit en del i den nationella rapporten "Funktionshinderspolitiken, så arbetar kommuner och regioner 2023".

Utbildningsinsatser har genomförts gällande funktionshinderspolitiska områden. Konferensen "Nationell samling för delaktighet" genomfördes digitalt i november. Insatsen var ett samarbete mellan Myndigheten för delaktighet samt länsstyrelserna och riktade sig till anställda och politiker inom kommun och region samt civilsamhället. Konferensen bestod av fem teman, alla med koppling till funktionshinderspolitiken och med syfte att höja kompetensen och medvetenheten inom området.

Resultatbedömning

Resultatbedömning – Folkhälsa

Länsstyrelsen bedömer att resultatet av arbetet är gott. Den regionala samverkan har stärkts och gemensamma behov och inriktningar formulerats. Planerade insatser och åtgärder har genomförts.

Länsstyrelsens uppdrag att implementera den nationella folkhälsopolitiken avslutas 31 mars 2024, vilket medför nära dialoger med regionen för att ta det strukturerade folkhälsoarbetet vidare på bästa sätt. Det är tydligt att folkhälsopolitiken liksom det främjande och förebyggande arbete behöver lyftas kontinuerligt för att inte folkhälsoarbetet ska tappa prioritet och det långsiktiga arbetet för att skapa förutsättningar för hälsa ersättas av insatser av mer kortsiktig karaktär. För att nå målet om en god och jämlik hälsa behövs systematiskt och strukturerat arbete på alla nivåer och såväl långsiktiga som kortsiktiga insatser.

Det behövs regionalt stöd i att lyfta fram det långsiktiga övergripande folkhälsoarbetet på lokal nivå. Kunskap om folkhälsa och hälsans bestämningsfaktorer behöver finnas på ledningsnivå inom både politik och förvaltning för att folkhälsopolitiken ska genomsyra verksamheter och skapa förutsättningar att nå det nationella målet om en god och jämlik hälsa. Länsstyrelsen har en viktig roll i att vara en länk mellan den nationella och lokala nivån.

Metoden *tillsammans mot illegala försändelser* har haft god effekt. Ett knappt år efter postlagens ikraftträdande kan statistik från Polismyndigheten bekräfta att beslag görs via tips från postflödet, beslag som inte var möjliga att genomföra innan årsskiftet. Länsstyrelsen Västernorrland har också beviljats medel från Brottsförebyggande rådet för att i samverkan med forskare på Mittuniversitetet genomföra en utvärdering av metoden ur ett brottsförebyggande perspektiv.

Resultatbedömning - Jämställdhet

Arbetet i länet fortsätter att utvecklas och fler aktörer arbetar med jämställdhet och jämställdhetsintegrering. Det finns intresse för kvinnor och mäns, flickors och pojkars livsvillkor vilket gör att dessa frågor har tagit plats på nya arenor. Länsstyrelsen leder eller medverkar i flera satsningar i länet som pågår över tid, vilket skapar goda förutsättningar för ny kunskap och för verkliga förflyttningar i arbetet med att omfördela makten mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Resultatet av arbetet med att ta fram en länsstrategi för jämställdhet är bland annat att jämställdhetsfrågan har fått ta plats i forum som ansvarar för de regionala utvecklingsfrågorna, där tjänstepersoner och politiker på högsta nivå deltar. Jämställdhetsfrågor har

diskuterats och därigenom tagit plats som en viktig fråga för vårt läns utveckling.

Länsstyrelsen bedömer arbetet som gott med en positiv utveckling.

Resultatbedömning – Integration

Länsstyrelsen Västernorrland bedömer resultatet av det samlade integrationsarbetet i länet som gott. Kommuner, myndigheter och civilsamhällesaktörer är över lag mycket aktiva, samarbetsklimatet är gott och länsstyrelsen ses som en viktig aktör för att samla utvecklingsfrågor på området.

Fortsatt ser länsstyrelsen ett behov av att vidareutveckla samverkan och nätverksarbetet, framför allt med andra myndigheter med uppdrag på området, för att möta de förändringar som aviserats.

Resultatbedömning – mänskliga rättigheter och icke-diskriminering

Länsstyrelsens arbete har bidragit till en förflyttning i jämlikhetsfrågorna i positiv riktning. Behovet är fortsatt stort och levnadsvillkoren för rättighetsinnehavarna är fortfarande präglad av stor ojämlikhet. Genom länsstyrelsens samordning och kompetensförsörjning märker vi att efterfrågan kring rättighetsbaserat arbetssätt och rättighetsanalyser ökat. Länsstyrelsen bedömer sammantaget arbetet som gott, med vissa utvecklingsbehov.

Övrig redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och åiterrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt uppgifter enligt 3 kap. 1§ och 2§ i samma förordning.

Information av väsentlig betydelse

Försämringen av det säkerhetspolitiska läget och Sveriges ansökan om inträde i NATO har intensifierat länsstyrelsens insatser gällande länets och länsstyrelsens förmåga att hantera kriser och höjd beredskap. Arbetet med länsstyrelsens interna krigsorganisation har engagerat många medarbetare och inneburit en tydlig prioritering för hela myndigheten. En förmågehöjning har gjorts under 2023 och det finns en tydlig struktur och plan för arbetet under 2024. Parallellt med detta har länsstyrelsen hanterat flera andra, framför allt väderrelaterade, kriser under året med gott utfall. Samverkan mellan myndigheter och andra organisationer bedöms fungera väl men ytterligare insatser kan göras för att skapa en ännu mer flexibel hantering.

I övrigt har länsstyrelsen Västernorrland, i likhet med de flesta andra länsstyrelser, hanterat händelse med hot mot länsstyrelsen via en brevöversändelse som skickades synkront till länsstyrelserna. Händelsen har aktualiserat viktiga frågeställningar både internt och externt med flera förändringar som följt. Risker för hot och våld har ökat på länsstyrelsen och präglar flera av medarbetarnas vardag.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Sammanställningarna är gjorda enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr.

Sammanställning väsentliga övriga uppgifter	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Beviljad Låneram i Riksgälden	8 500	6 000	5 500	5 000	5 000
Utnyttjad Låneram i Riksgälden	4 023	4 550	4 888	4 310	2 744
Beviljad Räntekontokredit i Riksgälden	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Utnyttjad Räntekontokredit i Riksgälden	1 900	513	0	0	8
Ränteintäkter Räntekonto	0	0	0	0	0
Räntekostnader Räntekonto	1 900	513	0	0	8
Budget Avgiftsintäkter som disponeras	-158	-26	0	-1	-127
Utfall mot budget Avgiftsintäkter som disponeras	5 751	5 725	4 720	4 560	4 170
Utfall enligt resultaträkning Avgiftsintäkter som disponeras	5 248	5 047	6 182	6 123	5 084
Budget Avgiftsintäkter som inte disponeras	32 829	21 748	17 999	13 696	9 270
Utfall Avgiftsintäkter som inte disponeras	13 800	13 950	12 500	13 600	13 520
Antal årsarbetskrafter ¹⁾	14 234	13 871	13 742	15 053	12 302
Medeltal anställda ²⁾	221	228	239	221	208
Driftkostnad per årsarbetskraft	238	250	258	237	230
Årets kapitalförändring	1 215	1 129	1 025	995	999
Balanserad kapitalförändring	-1 543	3 307	-275	528	-3 076

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid på 1710 timmar.

²⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2023

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagskredit	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 018 Länsstyrelsen Västernorrlands län	3 828	3 636	3 828	3 502	3 509
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 018 Länsstyrelsen Västernorrlands län	0	0	0	0	0
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 13 Jämställdhets och nyanlända invandras etablering 13 01 001 008 Etableringsåtgärder Information medborgarskapsceremonier	0	-	-	-	-
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 13 Jämställdhets och nyanlända invandras etablering 13 01 001 008 Etableringsåtgärder Information medborgarskapsceremonier	0	-	-	-	-

Sammanställning väsentliga uppgifter anslagssparande	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Beviljad Anslagskredit: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 018	153	190	204	239	577
Utnyttjad Anslagskredit: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 018	0	0	0	0	0

Sammanställning väsentliga uppgifter tilldelade bemyndigande/åtaganden inom bemyndigande	År 2023	År 2022	År 2021	År 2020	År 2019
Tilldelade bemyndigande: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 018	0	2 000	3 700	8 000	10 000
Åtaganden inom bemyndigande: Utgiftsområde 19 Regional utveckling 19 01 001 018	0	1 739	4 581	6 718	9 683

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgiftsbelagd verksamhet redovisas i enlighet med 3 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Tabellerna i avsnittet visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för åiterrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet

Belopp angivna i tkr.

Avgifter – Offentligrättsliga avgifter

Verksamhet	År 2021: Ack. utfall	År 2022: Utfall intäkter	År 2022: Utfall kostnader	År 2022: Netto utfall	År 2023: Budget intäkter	År 2023: Utfall intäkter	År 2023: Budget kostnader	År 2023: Utfall kostnader	År 2023: Netto budget	År 2023: Netto utfall	År 2023: Ack. utfall
Registreringsavgift för jaktområden	0	28	28	0	1	28	1	28	0	0	0
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller med mera)	-3 538	378	327	52	325	488	400	491	-75	-2	-3 489
Delgivning	-175	42	21	20	25	41	25	42	0	-1	-156
Övrig offentligrättslig verksamhet	2 362	1 075	1 305	-230	1 000	1 075	1 000	1 758	-100	-683	1 450
Summa offentligrättsliga avgifter	-1 351	1 523	1 681	-158	1 351	1 632	1 426	2 318	-175	-686	-2 195

Avgifter – Uppdragsverksamhet

Verksamhet	År 2021: Ack. utfall	År 2022: Utfall intäkter	År 2022: Utfall kostnader	År 2022: Netto utfall	År 2023: Budget intäkter	År 2023: Utfall intäkter	År 2023: Budget kostnader	År 2023: Utfall kostnader	År 2023: Netto budget	År 2023: Netto utfall	År 2023: Ack. utfall
Resurssamordning	1 968	3 321	3 802	-480	4 000	3 384	4 200	3 495	-200	-111	1 376
Övrig uppdragsverksamhet	1 117	203	328	-125	400	232	500	320	-100	-88	904
Summa avgift uppdragsverksamhet	3 085	3 524	4 130	-606	4 400	3 616	4 700	3 815	-300	-200	2 280

Kommentar till tabellerna

Den avgiftsfinansierade verksamheten inom djurskyddsområdet klarar inte fullt ut att finansieras med de avgifter som tas ut av djurhållarna. Det är ett problem som behöver ses över. Arbetet med detta är resurskrävande, avgifterna relativt låga och betalningsförmågan är låg vilket leder till stor andel kundförluster. Om inget görs angående detta kommer länsstyrelsekollektivet troligtvis bygga upp ett stort ackumulerat underskott inom denna verksamhet. En lösning kan vara att ge länsstyrelserna tillskott inom förvaltningsanslaget och att avgifterna tas in mot inkomsttitel.

Övrig offentligrättslig verksamhet avser Tillsyn dammsäkerhet, en verksamhet som påbörjades i denna form för drygt 3 år sedan. Ett visst

överskott har arbetats upp hittills men det långsiktiga målet är balanserad kostnadstäckning.

Resurssamordningen avser myndighetsgemensam telefonväxelverksamhet, myndighetsgemensamma miljöövervakningsprojekt samt några länsstyrelsegemensamma projekt. Variationer i utfallet kan ske mellan åren men det långsiktiga målet för all resurssamordning är balanserad kostnadstäckning.

Övrig uppdragsverksamhet avser utrednings- och uppdragsverksamhet från den tidigare övertagna verksamheten från HaV:s utredningskontor. Även här sker variationer i utfallet mellan åren men det långsiktiga målet är balanserad kostnadstäckning.

Året i siffror

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 2§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2 kap. 4§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik med mera	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Tabell A – Verksamhetskostnader 2021–2023

Belopp angivna i tkr.

Verksamhetsområde	År 2023	År 2022	År 2021
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	6 181	7 028	10 270
201 Allmänna val	147	1 803	399
25 Trafikföreskrifter	350	282	189
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8 622	7 922	7 367
30 Regional tillväxt	1 696	2 166	5 378
34 Infrastrukturplanering	782	1 428	2 034
40 Hållbar samhällsplanering och boende	4 363	4 530	4 421
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 216	1 303	3 402
42 Energi och klimat	1 839	2 385	2 373
43 Kulturmiljö	5 745	6 644	6 266
45 Samhällsskydd och beredskap	13 186	10 093	10 507
46 Civilområde	0	3	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	9 326	10 435	9 600
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	59 964	60 558	49 258
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 938	2 848	2 342
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	23 377	21 042	20 475
54 Mineralfyndigheter	93	21	8
55 Miljöfarlig verksamhet	14 418	13 781	12 483
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	463	274	163
57 Förorenade områden, efterbehandling	3 642	3 645	4 099
58 Restaurering	11 332	9 228	5 779
60 Lantbruk och landsbygd	13 795	13 931	13 580
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	5	2
62 Fiske	3 998	2 508	2 321
70 Folkhälsa	4 051	3 124	2 966
80 Jämställdhet	4 787	4 416	4 989

Verksamhetsområde	År 2023	År 2022	År 2021
81 Nationella minoriteter	50	109	97
82 Mänskliga rättigheter	2 386	1 986	1 306
85 Integration	8 307	2 531	2 692
10 Myndighetsövergripande verksamhet	17 973	17 382	15 595
11 Administration och intern service	43 475	42 850	42 428
99 Resurssamverkan ²⁾	2 442	3 141	3 919
20–85 Summa produktion	207 054	196 029	184 765
10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	268 503	256 261	242 788
10–99 Total verksamhetskostnad ³⁾	270 944	259 402	246 707

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21) fr o m 2018.

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska stämma överens med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

Kommentar till Tabell A

Verksamhetskostnaderna har ökat något under 2023. Ökningar har skett inom samhällsskydd och beredskap, det breda natur- och miljöområdet samt inom integrationsområdet. Ökningen inom integration beror främst på att vi övertagit budgetansvaret för det länsstyrelsegemensamma samordningsarbetet inom integrationsområdet. Ökningen inom natur- och miljöområdet beror till stor del på genomförandet av ett större investeringsprojekt i Höga Kusten-området. Utan detta skulle i stället kostnaderna ha minskat något. Detta framför allt till följd av minskade uppdrag och tillförda medel inom skydd och skötsel, vilket även visat sig på antalet årsarbetskrafter.

Tabell B1, B2 – Verksamhetskostnader och myndighetsgemensam verksamhet

Belopp angivna i tkr.

Tabell B1 – Verksamhetskostnader 2023

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	6 181	2,30%	2 505	4,11%	8 686	3,24%
201 Allmänna val	147	0,05%	64	0,11%	211	0,08%
25 Trafikföreskrifter	350	0,13%	159	0,26%	509	0,19%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	8 622	3,21%	3 167	5,19%	11 790	4,40%
30 Regional tillväxt	1 696	0,63%	531	0,87%	2 227	0,83%
34 Infrastrukturplanering	782	0,29%	313	0,51%	1 095	0,41%
40 Hållbar samhällsplanering och boende	4 363	1,62%	1 869	3,06%	6 232	2,32%
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 216	0,45%	534	0,88%	1 750	0,65%
42 Energi och klimat	1 839	0,68%	663	1,09%	2 503	0,93%
43 Kulturmiljö	5 745	2,14%	1 900	3,11%	7 645	2,85%
45 Samhällsskydd och beredskap	13 186	4,91%	4 784	7,84%	17 970	6,70%
46 Civilområde	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	9 326	3,47%	3 233	5,30%	12 560	4,69%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	59 964	22,33%	9 919	16,26%	69 884	26,07%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 938	1,09%	1 316	2,16%	4 255	1,59%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	23 377	8,71%	8 710	14,27%	32 086	11,97%
54 Mineralfyndigheter	93	0,03%	43	0,07%	136	0,05%
55 Miljöfarlig verksamhet	14 418	5,37%	6 136	10,06%	20 554	7,67%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	463	0,17%	211	0,35%	674	0,25%
57 Förorenade områden, efterbehandling	3 642	1,36%	1 629	2,67%	5 271	1,97%
58 Restaurering	11 332	4,22%	2 366	3,88%	13 698	5,11%
60 Lantbruk och landsbygd	13 795	5,14%	5 444	8,92%	19 240	7,18%

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH-kostnad (tkr)	OH-kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
62 Fiske	3 998	1,49%	966	1,58%	4 964	1,85%
70 Folkhälsa	4 051	1,51%	1 337	2,19%	5 388	2,01%
80 Jämställdhet	4 787	1,78%	1 354	2,22%	6 141	2,29%
81 Nationella minoriteter	50	0,02%	23	0,04%	73	0,03%
82 Mänskliga rättigheter	2 386	0,89%	751	1,23%	3 136	1,17%
85 Integration	8 307	3,09%	1 091	1,79%	9 398	3,51%
10 Myndighetsövergripande verksamhet	17 973	6,69%				
11 Administration och intern service	43 475	16,19%				
99 Resurssamverkan ²⁾	2 442		429		2 871	
20–85 Summa produktion	207 054	77,11%	61 019	100,00 %	268 073	100,00 %
20–85 varav personalkostnad kontoklass 4	133 731					
10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	268 503	100,00 %			268 073	100,00 %
10–99 Total verksamhetskostnad³⁾	270 944				270 944	

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20–21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Tabell B2 – Myndighetsgemensam verksamhet 2023

Myndighetsgemensam verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)
113–115 Samkostnad nivå 1 - Utrustning och gem service, lokaler och IT-verksamhet ¹⁾	30 926	23,13%
110–112, 116–119 Samkostnad nivå 2 - Ekonomi- och personaladministration ¹⁾	12 550	9,38%
100–109 Samkostnad nivå 3 - Myndighetsövergripande verksamhet/ledningsfunktion ¹⁾	17 973	13,44%

¹⁾ Summan på nivå 1–3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2–8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell B1, B2

Se kommentarer från tabell A.

Tabell C – Årsarbetskrafter (ÅA) 2021–2023

Verksamhetsområde	2023 ÅA totalt	2023 ÅA kvinnor	2023 ÅA män	2022 ÅA totalt	2021 ÅA totalt
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	8,0	4,5	3,5	9,3	14,6
201 Allmänna val	0,2	0,1	0,1	2,5	0,5
25 Trafikföreskrifter	0,6	0,3	0,3	0,4	0,3
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9,5	9,5	0,0	9,2	9,7
30 Regional tillväxt	1,5	1,2	0,3	1,7	5,3
34 Infrastrukturplanering	0,9	0,3	0,6	1,6	2,5
40 Hållbar samhällsplanering och boende	6,1	4,2	1,9	6,1	6,0
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1,7	0,0	1,7	2,0	5,8
42 Energi och klimat	1,7	1,1	0,6	2,5	2,5
43 Kulturmiljö	6,3	2,9	3,4	6,2	6,7
45 Samhällsskydd och beredskap	13,2	4,9	8,3	10,6	11,8
46 Civilområde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	9,9	4,6	5,3	10,4	9,8
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	32,1	12,9	19,2	36,0	37,1
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	4,4	3,5	0,9	4,6	3,6
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	26,4	15,3	11,1	24,9	25,0
54 Mineralfyndigheter	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
55 Miljöfarlig verksamhet	17,6	13,8	3,9	17,1	17,0
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,6	0,6	0,0	0,4	0,2
57 Förorenade områden, efterbehandling	5,3	3,7	1,7	5,3	5,1
58 Restaurering	7,9	2,8	5,1	7,8	6,4
60 Lantbruk och landsbygd	17,5	13,2	4,3	18,3	18,1
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62 Fiske	3,3	0,2	3,2	3,3	3,1
70 Folkhälsa	3,9	3,7	0,1	3,0	2,8
80 Jämställdhet	3,9	3,3	0,6	3,8	3,8
81 Nationella minoriteter	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2
82 Mänskliga rättigheter	2,3	1,6	0,6	2,7	1,9
85 Integration	3,0	2,1	0,8	2,8	3,1
10 Myndighetsövergripande verksamhet	13,3	9,3	4,0	12,5	13,1
11 Administration och intern service	18,7	12,5	6,2	20,7	20,3
99 Resurssamverkan	1,3	0,9	0,4	2,3	2,8

Verksamhetsområde	2023 ÅA totalt	2023 ÅA kvinnor	2023 ÅA män	2022 ÅA totalt	2021 ÅA totalt
20–85 Summa årsarbetskrafter produktion	188,0	110,4	77,6	192,6	202,7
10–85 Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	220,1	132,3	87,8	225,8	236,1
10–99 Summa årsarbetskrafter totalt	221,3	133,2	88,2	228,1	238,9

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämsställs med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

Kommentar till Tabell C

Antalet årsarbetskrafter inom myndigheten fortsätter att minska. Totalt uppgår minskningen till 6,8 årsarbetskrafter. Den största förändringen är inom området skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden. Inom detta område består minskningen till största delen av ett minskat antal säsongsanställda. Det finns även en minskning inom övrig förvaltning, allmänna val samt administration och intern service. Inom området samhällsskydd och beredskap har i stället antalet årsarbetare ökat.

Tabell D - Representation

Nyckeltal	År 2023 totalt (tkr)	År 2023 per ÅA (kr)	År 2022 totalt (tkr)	År 2022 per ÅA (kr)	År 2021 totalt (tkr)	År 2021 per ÅA (kr)
Intern representation	211	952	405	1 775	113	471
Extern representation	646	2 919	363	1 591	225	942

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell D

Efter låga nivåer under pandemiåren så har mötes- och representationsverksamheten ökat igen. 333 tkr av den externa representationen avser länsledningen. Resterande avser i huvudsak mötes- och konferensverksamhet i projekt- och uppdragsverksamhet.

Tabell E - Lokaler

Nyckeltal ¹⁾	Lokal	År 2023	År 2022	År 2021
Lokalkostnader (tkr), VÅS 103 ²⁾	Residens	1 394	1 258	1 217
Lokalyta (m ²)	Residens	1 220	1 220	1 220
Lokalkostnad per m ² (kr)	Residens	1 143	1 031	998
Lokalkostnader (tkr), VÅS 113 ³⁾	Lokaler, övriga ³⁾	12 698	12 422	11 504
Lokalyta (m ²)	Lokaler, övriga	8 127	8 127	7 887
Lokalkostnad per m ² (kr)	Lokaler, övriga	1 562	1 528	1 459
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	Lokaler, övriga	57	54	48

Nyckeltal ¹⁾	Lokal	År 2023	År 2022	År 2021
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	Lokaler, övriga	37	36	33
Kontorslokalyta (m ²) ⁴⁾	Kontorslokaler	6 225	6 225	6 315
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	Kontorslokaler	28	27	26
Lokalkostnader (tkr)	Lokaler totalt	14 092	13 680	12 721

¹⁾ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

²⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÄS 103 Servicestöd till ledningen.

³⁾ Med lokaler, övriga avses samtliga utrymmen förutom residenset som kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader med mera Dessa kostnader redovisas under VÄS 113 Lokaler.

⁴⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark som kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etcetera

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kommentar till Tabell E

Inga förändringar i lokalerna har skett under året. Lokalkostnaderna har ökat till följd av hyresökningar. Inga större förändringar i lokalerna planeras för de närmaste åren.

Tabell F - Redovisning av ärenden 2023

(samtliga ärenden oavsett databas)

Verksamhetsområde	In- gående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upp- rättade ärenden	Antal be- slutade ärenden	Ut- gående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
10–11 Myndighetsövergripande , administration och intern service	99	132	393	530	94	5
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	437	2 406	240	2 799	284	43
201 Allmänna val	3	55	0	52	6	0
25 Trafikföreskrifter	104	119	2	128	97	10
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	120	626	845	1 482	109	1
30 Regional tillväxt	9	4	1	9	5	0
34 Infrastrukturplanering	11	26	3	34	6	1
40 Hållbar samhällsplanering och boende	25	697	19	672	69	0
41 Stöd till boende och energiåtgärder	34	433	0	126	341	1

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2023

Verksamhetsområde	In- gående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upp- rättade ärenden	Antal be- slutade ärenden	Ut- gående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
42 Energi och klimat	6	46	2	9	45	2
43 Kulturmiljö	96	501	18	492	123	2
45 Samhällsskydd och beredskap	44	85	70	139	60	0
46 Civilområde	0	0	0	0	0	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	97	245	30	262	110	11
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	234	76	117	254	173	54
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	93	650	42	632	153	5
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	270	291	41	388	214	101
54 Mineralfyndigheter	0	23	0	23	0	0
55 Miljöfarlig verksamhet	305	737	125	837	330	14
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	15	198	1	196	18	3
57 Förorenade områden, efterbehandling	54	62	42	95	63	4
58 Restaurering	15	23	30	38	30	2
60 Lantbruk och landsbygd ¹⁾	583	5 738	19	2 984	3 356	99
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0	0	0
62 Fiske	34	335	3	312	60	15
70 Folkhälsa	25	18	12	25	30	3
80 Jämställdhet	4	3	8	10	5	0
81 Nationella minoriteter	1	2	1	3	1	0
82 Mänskliga rättigheter	9	9	5	10	13	0
85 Integration	7	36	12	43	12	0
10–85 Totalt antal ärenden	2 734	13 576	2 081	12 584	5 807	376

¹⁾ Under 2023 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete hanterat stöd i den nya strategiska planen för ny jordbrukspolitik där jordbrukarstöd och projekt- och investeringsstöd hanteras i Jordbruksverkets it-system. I den ingående balansen ingår dock jordbrukarstöd och landsbygdsstöd från ÅR 2022 och tidigare. Helt rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) är inte möjliga att hämta ut i sin helhet. Statistik för ansökan om åtaganden och några få mindre stödformer ingår inte. För landsbygdsstöden (602) och projekt- och investeringsstöden (603) redovisas komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från Länsstyrelsens ärendehandläggningssystem Platina summerat med ärenden från Jordbruksverkets it-system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar till Tabell F

Antal ej beslutade ärenden äldre än två år har minskat jämfört med föregående år.

Värdet i utgående balans överstiger kraftigt den ingående balansen, vilket beror på förändrad utbetalningsplan för jordbrukarstöden i den nya strategiska planen 2023–2027. Slututbetalning av kompensationsstödet och miljöersättningarna till betesmarker och slätterängar, skydds-zoner och anlagda skydds-zoner samt vallstöd sker i januari året efter ansökan. För de ettåriga miljö- och klimatstöden, ekologisk produktion, kolinlagring och minskat kväveläckage samt precisionsjordbruk sker utbetalningarna i april 2024. Dessa tre stöd kommer enligt utbetalningsplanen betalas ut i december kommande stödår. Det gör att utgående balans är högre än tidigare år och kommer vara så under programperioden.

Tabell G – Överklagade beslut 2023

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut ¹⁾	Antal beslut ²⁾	Andel överklagade beslut ³⁾ (%)
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	1	530	0
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	17	2 799	1
201 Allmänna val	1	52	2
25 Trafikföreskrifter	7	128	5
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	22	1 482	1
30 Regional tillväxt	0	9	0
34 Infrastrukturplanering	0	34	0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	6	672	1
41 Stöd till boende och energiåtgärder	10	126	8
42 Energi och klimat	0	9	0
43 Kulturmiljö	0	492	0
45 Samhällsskydd och beredskap	0	139	0
46 Civilområde			
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	5	262	2
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	1	254	0
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	11	632	2
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	7	388	2
54 Mineralfyndigheter	0	23	0
55 Miljöfarlig verksamhet	3	837	0
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	196	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	95	0
58 Restaurering	0	38	0
60 Lantbruk och landsbygd	14	2 984	0

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut ¹⁾	Antal beslut ²⁾	Andel överklagade beslut ³⁾ (%)
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)			
62 Fiske	2	312	1
70 Folkhälsa	0	25	0
80 Jämställdhet	0	10	0
81 Nationella minoriteter	0	3	0
82 Mänskliga rättigheter	0	10	0
85 Integration	0	43	0
10–85 Totalt antal ärenden	107	12 584	1

¹⁾ Avser beslut som överklagats till högre instans 2023, oavsett vilket år som beslutet är fattat.

²⁾ Avser beslut som fattats av länsstyrelsen under 2023.

³⁾ Avser antalet överklagade beslut under 2023 dividerat med antalet beslut under 2023.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

Kommentar till Tabell G

Antalet överklagade beslut har minskat jämfört med föregående år.

Tabell H - Överklagade beslut som ändrats i högre instans 2023

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans ¹⁾	varav antal ändrade beslut i högre instans ²⁾	Andel ändrade beslut (%) ³⁾
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	1	0	0
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	13	3	23
201 Allmänna val	0	0	-
25 Trafikföreskrifter	3	0	0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	23	0	0
30 Regional tillväxt	0	0	-
34 Infrastrukturplanering	0	0	-
40 Hållbar samhällsplanering och boende	10	1	10
41 Stöd till boende och energiåtgärder	2	0	0
42 Energi och klimat	0	0	-
43 Kulturmiljö	0	0	-
45 Samhällsskydd och beredskap	1	0	0
46 Civilområde	0	0	-
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	13	2	15

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans ¹⁾	varav antal ändrade beslut i högre instans ²⁾	Andel ändrade beslut (%) ³⁾
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	1	0	0
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	8	1	13
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	8	3	38
54 Mineralfyndigheter	0	0	-
55 Miljöfarlig verksamhet	10	9	90
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	1	0	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	0	-
58 Restaurering	0	0	-
60 Lantbruk och landsbygd	14	0	0
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	-
62 Fiske	3	0	0
70 Folkhälsa	0	0	-
80 Jämställdhet	0	0	-
81 Nationella minoriteter	0	0	-
82 Mänskliga rättigheter	0	0	-
85 Integration	0	0	-
10–85 Totalt antal ärenden	111	19	17

¹⁾ Avser antalet beslut som överklagats i högre instans vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2023.

²⁾ Avser beslut som ändrats under 2023 på grund av domar/beslut i högre instans.

³⁾ Antal ändrade beslut i högre instans under 2023 dividerat med antal beslut som överklagats till högre instans med dom/beslut under 2023.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

Kommentar till Tabell H

Antalet domar samt ändrade beslut har minskat jämfört med föregående år, men andelen är densamma.

Tabell I – Handläggningstider

VÅS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2021–2023	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Utfall (%) 2021	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022	Medel-antal dagar 2021
202 Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45	92	95	96	21	23	18
204 Begravningsfrågor ¹⁾	45	95	98	97	14	13	12
212 Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-
282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen ²⁾	90	100	95	100	25	13	8
282 Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	94	100	100	35	10	5
282 Anmälningsärenden djurskydd	90	98	89	93	17	33	25
40321 Överklagande av lov, förhandsbesked	150	-	-	-	-	-	-
40322 Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder	120	71	100	100	105	38	64
4034 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	-	-	-	-	-	-
505 Överklagade kommunala beslut miljöbalken med flera författningar	180	53	77	61	162	134	173
525 Samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken	42	84	100	71	25	16	37
526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens ³⁾	21	91	83	88	10	14	11
551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 4)}	180	96	100	91	153	147	148
555 Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	79	75	83	70	74	31
562 Prövning av avfall och producentansvar	40	98	98	98	20	21	19
566 Tillsyn av avfall och producentansvar	30	100	88	96	8	14	10
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – företagsstöd ^{5, 6)}	180	7	23	16	686	478	487
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd ^{5, 6)}	180	12	41	30	627	228	467
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar ^{5, 6)}	180	-	-	-	-	-	-
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - företagsstöd ^{5, 6)}	180	-	-	-	-	-	-
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - projektstöd ^{5, 6)}	180	-	-	-	-	-	-

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2021–2023	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Utfall (%) 2021	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022	Medel-antal dagar 2021
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder-företagsstöd ^{6, 7)}	120	77	77	83	113	120	97
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd ^{6, 7)}	120	30	47	76	217	155	106
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar ^{6, 7)}	120	-	-	-	-	-	-
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – företagsstöd ^{6, 7)}	120	-	-	-	-	-	-
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – projektstöd ^{6, 7)}	120	-	-	-	-	-	-
623 Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	100	100	99	13	10	10
623 Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	100	100	100	26	20	25

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

³⁾ Enligt 19 kap 3 b § miljöbalken.

⁴⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁵⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁶⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

⁷⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar till Tabell I

Totalt sett har Länsstyrelsen Västernorrland fina resultat vad gäller handläggningstider i relation till gemensamma mål. Handläggningstiderna har en måluppfyllnad om 93 % vilket är nivå med tidigare år.

På grund av få antal ärenden har data för ärendeslag 212, 40321, samt 4034 tagits bort.

På grund av att medarbetare slutat samt introduktion av ny medarbetare under hösten har handläggningstiderna för 40321, 40322 samt 505 försämrats i jämförelse med tidigare år.

Finansiell redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Resultaträkning

Belopp i tkr.

Resultaträkning	2023	2022	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	128 000	122 243	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	32 829	21 748	2
Intäkter av bidrag	107 306	114 113	3
Finansiella intäkter	1 924	536	4
Summa	270 058	258 639	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-161 873	-160 983	5
Kostnader för lokaler	-15 478	-13 231	6
Övriga driftkostnader	-91 590	-83 422	7
Finansiella kostnader	-308	-92	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 695	-1 675	
Summa	-270 944	-259 402	
Verksamhetsutfall	-886	-763	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter med mera som inte disponeras	14 234	13 871	9
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-14 234	-13 871	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	1 612	1 872	
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	158 264	142 323	10
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	9 896	16 862	11
Finansiella intäkter	991	223	12
Avsättning till/upplösning av fonder med mera för transfereringsändamål	585	-1 524	13
Lämnade bidrag	-172 005	-155 686	14
Saldo	-657	4 070	
Årets kapitalförändring	-1 543	3 307	15

Balansräkning

Belopp i tkr.

Tillgångar	2023-12-31	2022-12-31	Not
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	69	115	
Maskiner, inventarier, installationer med mera	4 186	4 667	
Summa	4 255	4 782	16
Utlåning			
Utlåning	1 350	1 480	
Summa	1 350	1 480	17
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 211	879	
Fordringar hos andra myndigheter	13 867	28 968	18
Övriga kortfristiga fordringar	15 634	16 245	19
Summa	30 713	46 092	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	4 064	3 880	
Upplupna bidragsintäkter	6 446	8 231	
Övriga upplupna intäkter	502	434	
Summa	11 011	12 544	20
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	14 414	17 524	
Summa	14 414	17 524	21
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	47 288	66 754	
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	15 831	14 926	
Kassa och bank	31 237	31 255	
Summa	94 356	112 935	
Summa tillgångar	156 099	195 358	

Kapital och skulder	2023-12-31	2022-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	1 582	1 712	
Balanserad kapitalförändring	15 451	12 144	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-1 543	3 307	
Summa	15 489	17 163	22
Fonder			
Fonder	32 329	32 914	
Summa	32 329	32 914	13
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	628	578	23
Övriga avsättningar	1 590	1 266	24
Summa	2 218	1 844	
Skulder med mera			
Lån i Riksgäldskontoret	4 023	4 550	25
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	26
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	12 946	14 319	
Leverantörsskulder	9 300	18 245	
Övriga kortfristiga skulder	4 310	6 230	27
Depositioner	15 865	14 924	28
Summa	46 444	58 269	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	12 757	13 382	
Oförbrukade bidrag	46 862	71 787	
Summa	59 619	85 169	29
Summa kapital och skulder	156 099	195 358	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr.

Anslag	Ing. överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regl.brev	Om-disponerat belopp	Utnyttjad del av medgivet över-skridande	In-dragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Ut-gående över-förings-belopp	NOT
UO 1 Rikets styrelse: 01 05 001 018 Länsstyrelsen Västernorrlands län	3 402	127 559	0	0	0	130 961	-127 759	3 202	30
UO 13 Jämställdhet och nyanländas etablering: 13 01 001 008 Etableringsåtgärder Information medborgarskapsцерemonier	0	125	0	0	0	125	-125	0	31
UO 10 Regional tillväxt: 19 01 001 018 Regionala utvecklingsåtgärder	1 624	3 068	0	0	-1 624	3 068	-1 787	1 281	32
Summa	5 025	130 752	0	0	-1 624	134 154	-129 671	4 483	

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr.

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 400	1 240	
2537 Miljöskyddsavgift Tåktavgift	11 400	11 743	
2552 01 Stiftelser, tillsynsavgift	100	127	
2552 02 Stiftelser, registerhållningsavgift	200	206	
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	200	206	
2552 04 Övriga avgifter vid länsstyrelserna		7	
2714 01 Sanktionsavgifter	500	608	
2714 05 Brott mot utlänningslagen		97	
2811 9 Övriga inkomster		130	
SUMMA	13 800	14 364	9

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Belopp i tkr.

Anslag / Anslagsbenämning	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden 2023	Utestående åtaganden 2023	Utestående åtagandenas fördelning 2024	NOT
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	0	0	0	0	32

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat inte anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2024.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antalet anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Avvikelser från generella ekonomiadministrativa regler

I regleringsbrevet 2023 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska omfatta antalet och styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna.”
- ”Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur efter närmare anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

Redovisnings- och värderingsprinciper

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader som hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och värderas i samband med bokslut.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 100 tkr och markanläggningar som klassas som infrastrukturella tillgångar (naturmiljötillgång) på minst 250 tkr

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer eftersom de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis.

Tillgångstyp	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Markanläggningar	Respektive komponents nyttjande period
Förbättringsutgift på annans fastighet	5 år
Maskiner	5 år
It-teknisk utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
Pågående nyanläggningar	Avskrivning startas vid färdigställning och inplacering i anläggningsgrupp

Lånefordringar

Länsstyrelsen gör bedömning av nedskrivningsbehov inför årsbokslut.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Det finns inga direkta fordringar eller skulder i utländsk valuta vid bokslutstillfället. Däremot finns några relativt stora projekt vars huvudfinansiering kommer från EU-fonder och beräknas i euro, även om vår andel kommer från annan myndighet och i svenska kronor. Utifrån senaste tidens försvagning av den svenska kronan finns en risk att en valutakursförlust kan uppstå vid kommande redovisningar och rekvisitioner. Någon uppbokning av befarad valutakursförlust har dock inte skett i bokslutet. Risken är uppmärksammas och utvecklingen i dessa projekt följs löpande

Lönegarantifordran värderas kollektivt med 93 procent, vilket motsvarar det erfarenhetsmässiga sambandet mellan utbetalningar och utdelningar.

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Högman, Berit, tom 2023-07-31	1 019 960	Institutet för statliga studier IFFS
Jämtin, Carin, from 2023-09-01	481 365	Karolinska institutet, Konsistoriet
Länsråd/Länsöverdirektör		
Gustafsson, Daniel	1 126 357	Expert i utredningen om åtgärder mot otillåten påverkan och korruption till och med 2023-02-10
Insynsråd		
Kjellsson, Gunilla	6 281	Solänget Fastighet AB
Berglund, Marie		Sveaskog
Larsson, Malin		Riksdagsledamot, Gentekniknämnden, Livsmedelsverkets insynsråd, Naturvårdsverkets insynsråd
Kapica, Alicia		SKR, Torsboda Industrial Park AB
Nordlund, Glenn		Nya Ostkustbanan AB
Dogo, Oliver		Handelskammaren Mittsverige Service AB, Mittuniversitetets styrelse, Strukturfonds Partnerskapet Mellersta Norrland, Bizmaker AB, Midlanda Flygplats AB, Villa Marieberg
Fällström, Anders		Stiftelsen Zenit, Skytteanska samfundet, Selångers Bandy

Noter till resultaträkning

Not 1

Intäkter av anslag	2023	2022
01 05 001 000 Förvaltningsanslag	127 701	121 938
13 01 001 008 Etableringsåtgärder Information medborgarskapsceremonier	125	0
19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	174	304
Summa intäkter av anslag	128 000	122 243

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen. Årets avräkning motsvarar 58 tkr.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
Offentligrättsliga avgifter	2 536	1 085
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	29 261	19 364
Intäkter av andra ersättningar	1 032	1 298
Summa	32 829	21 748
Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av:		
Intäkter uthyrning	852	835
Intäkter utbildning/konferenser	403	745
Intäkter konsultuppdrag	27 795	17 450
Intäkter övriga 4 § avgifter	212	333
<i>Summa</i>	<i>29 261</i>	<i>19 364</i>

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bland annat i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.

Ökningen jämfört med 2022 beror i huvudsak på ersättning från Naturvårdsverket för några specifika investeringsprojekt i skyddade områden.

Not 3

Intäkter av bidrag	2023	2022
Bidrag från statliga myndigheter	103 916	114 534
varav		
Länsstyrelsen i Örebro län	40 934	44 124
Naturvårdsverket	22 833	38 226
Havs- och vattenmyndigheten	14 421	12 772
Statens jordbruksverk	6 758	3 165
Länsstyrelsen i Västerbottens län	5 453	2 208
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	3 817	3 141
Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 948	1
Riksantikvarieämbetet	1 864	2 282
Kammarkollegiet	1 486	942
Länsstyrelsen i Dalarnas län	1 312	707
Tillväxtverket	659	2 926
Övriga motparter	2 431	4 040
Bidrag från övriga	3 390	-421
Summa	107 306	114 113

Det har skett en minskning av bidragsintäkterna jämfört med föregående år. Det är framför allt Naturvårdsverkets bidrag för skötsel av skyddade områden som minskat. Det märks också en minskning av bidragen från Lst Örebro. Där är det framför allt de tidigare tillfälliga uppdragen kopplade till pandemin som minskat eller upphört.

Not 4

Finansiella intäkter	2023	2022
Räntekonto i Riksgälden	1 900	513
Övriga finansiella intäkter	23	22
Summa	1 924	536

Det höjda ränteläget ger en relativt stor ökning av ränteintäkterna jämfört med föregående år. Övriga finansiella intäkter avser i huvudsak ränteintäkter via Kammarkollegiet på obetalda fordringar.

Not 5

Kostnader för personal	2023	2022
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-108 074	-108 116
<i>varav Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)</i>	-271	-316
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier samt övriga kostnader för personal	-53 799	-52 867
Summa	-161 873	-160 983

Not 6

Kostnader för lokaler	2023	2022
Kostnader för lokaler	-15 478	-13 231

De ökade lokalkostnaderna är effekten av indexhöjningar av hyrorna. Lokalkostnaderna som redovisas i tabell F i resultatredovisningen överensstämmer inte med denna not bland annat p.g.a. att lokalvård bedrivs i egen regi och ligger därför delvis under personalkostnader i resultaträkningen.

Not 7

Övriga driftskostnader	2023	2022
Övriga driftskostnader	-91 590	-83 422

Ökningen är en effekt av ett större investeringsprojekt i nationalparken Skuleskogen, som finansierats med medel från Naturvårdsverket. I övrigt har driftskostnaderna minskat något till följd av mindre tilldelning/uppdragsmedel kopplat till vår skötselverksamhet av skyddade områden.

Not 8

Finansiella kostnader	2023	2022
Räntekostnader i Riksgälden	-158	-38
Övriga finansiella kostnader	-150	-53
Summa	-308	-92

Räntekostnaderna Riksgälden avser räntekostnaderna för lånen. Övriga finansiella kostnader avser främst bankkostnader. Dessa har ökat relativt mycket, bla. till följd av en ökning inom lönegarantiutbetalningar.

Not 9

Avgifter med mera som inte disponeras, inkomsttitel och verksamhet	Intäkter 2021	+/- 2022	Budget intäkter 2023	Intäkter 2023	Kostnader 2023	+/- 2023	Ackumulerat +/- utgående 2023
Avgifter med bestämt ekonomiskt mål¹⁾							
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 423	-399	1 400	1 240	-1 776	-535	-934
2537 Miljöskyddsavgifter	11 392	1 469	11 400	11 771	-11 529	241	1 711
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	413	-34	500	518	-444	74	40
- varav avgifter enligt stiftelseförordning	272	-57	300	333	-233	100	43
- varav avgifter enligt avfallsförordningen	141	23	200	178	-211	-33	-9
- varav övriga avgifter	0	0	0	7	0	7	7
Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål							
2714 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	513	-	-	608	-	-	-
2714 Särskild avgift enligt utlänningslagen	0	-	-	97	-	-	-
2811 Övriga inkomster	2	-	-	0	-	-	-
Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel	13 742	-	13 800	14 234	-	-	-

1) Tidigare har länsstyrelserna haft ett undantag i regleringsbrevet enligt 6 kap 1 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag från att redovisa kostnaderna för avgiftsbelagd verksamhet i vilken intäkterna inte får disponeras. Från och med regleringsbrevet 2022 är undantaget borttaget. Inga jämförelsetal avseende kostnader för året 2021 kan tas fram. Som en följd av det ändras notens uppställning till att omfatta intäkter för år 2021 samt nettoutfall år 2022. År 2023 redovisas både kostnader och intäkter. Ackumulerat utfall avser åren 2022 och 2023.

Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende länsstyrelserna. Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. Inga större avvikelser jämfört med tidigare år eller budget. Det ackumulerade resultatet bokförs inte upp separat utan är bara en teoretisk beräkning av bedömda kostnader för denna verksamhet med början år 2021, se kommentaren under tabellen. Skillnaden på 130 tkr mellan redovisat belopp i denna tabell och beloppet i redovisningen mot inkomsttitel och noten för avräkningen mot statsverket, beror på att återbetalningen av villkorslån på 130 tkr bokförs som inbetalning mot inkomsttitel.

Not 10

Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2023	2022
Från myndighet		
Kammarkollegiet	97 217	74 614
Naturvårdsverket	23 865	26 301
Havs- och vattenmyndigheten	16 247	20 472
Riksantikvarieämbetet	5 257	5 801
Socialstyrelsen	3 949	4 059
Länsstyrelsen i Jämtlands län	3 384	2 206
Länsstyrelsen i Västerbottens län	2 916	2 411
Tillväxtverket	2 517	2 281
Länsstyrelsen i Östergötlands län	1 778	1 568
Länsstyrelsen i Örebro län	1 285	1 619
Post- och telestyrelsen	137	821
Statens jordbruksverk	-55	0
Länsstyrelsen i Uppsala län	-82	317
Länsstyrelsen i Jönköpings län	-151	-147
Summa	158 264	142 323

Ökningen jämfört med föregående år beror i huvudsak på ökningen av lönegarantiutbetalningar, som finansieras med medel från Kammarkollegiet.

Not 11

Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2023	2022
Kommuner	0	47
Landsting eller regioner	0	821
Privata sektorn	462	186
Älgvårdsfonden	-77	79
Bygdemedel	7 900	6 693
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	1 209
Lönegaranti konkurser	2 512	3 866
Lönegaranti rekonstruktioner	-901	3 961
Summa	9 896	16 862

Not 12

Finansiella intäkter	2023	2022
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	991	223

Avser ränta på särskilda bankmedel, bygdemedel.

Not 13

Avsättning till/upplösning av fonder med mera för transfereringsändamål	2023	2022
Ingående balans	32 914	31 390
Årets förändring	-585	1 524
Utgående balans	32 329	32 914
Uppdelat på:		
Älgvårdsfonden ingående balans	1 489	1 813
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-77	79
Lämnade bidrag	-491	-403
Älgvårdsfonden utgående balans	922	1 489
Bygdemedel ingående balans	31 255	29 407
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	3 773	3 665
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	7 900	6 693
Finansiella intäkter	991	223
Lämnade bidrag	-12 682	-8 734
Bygdemedel utgående balans	31 237	31 255
Flottgoddsmedel ingående balans	169	169
Flottgoddsmedel utgående balans	169	169

Not 14

Lämnade bidrag	2023	2022
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-53 190	-60 464
Lämnade bidrag till internationella organisationer	-15	-585
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-118 800	-94 637
Summa Lämnade bidrag	-172 005	-155 686
Fördelat på verksamhetsområden:		
Lönegaranti	-99 485	-78 371
Efterbehandling av förorenade områden	-21 759	-22 161
Bygdemedel	-12 682	-8 734
Kalkning av försurade vatten	-9 729	-11 304
Kommunikationsplanering	-4 837	-3 850
Miljömål	-4 008	-5 775
Frågor inom mänskliga rättigheter	-3 737	-3 801
Byggnadsvård	-3 385	-4 690
Jämställdhetsfrågor	-2 488	-2 459
Övriga ärenden inom fiske	-1 978	-3 029
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-1 573	-498
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-1 380	-952

Lämnade bidrag	2023	2022
Fiskevård och fritidsfiske	-1 112	-1 950
Stöd till fisket	-897	-1 163
Jakt och viltvård	-787	-677
Regional projektverksamhet	-521	-1 872
Övrigt	-1 647	-4 398
Summa	-172 005	-155 686

En ökning har skett av utbetalade bidrag, i huvudsak till följd av ökningen inom lönegarantiutbetalningarna.

Not 15

Årets kapitalförändring	2023	2022
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-886	-763
Semesterlöne- och löneskuld	58	178
Minskning av äldre semesterlöneskuld finansierad med anslag	-58	-178
Summa verksamhetsutfall	-886	-763
Transfereringar		
Lönegaranti konkurser	281	578
Lönegaranti rekonstruktioner	-938	3 492
Summa transfereringar	-657	4 070
Summa årets kapitalförändring	-1 543	3 307

Noter till balansräkning

Not 16

Materiella anläggningstillgångar	2023	2022
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	2 528	2 528
Utgående anskaffningsvärde	2 528	2 528
Ingående avskrivningar	-2 413	-2 367
Årets avskrivningar	-46	-46
Utgående avskrivningar	-2 459	-2 413
Bokfört värde	69	115
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	21 991	25 244
Årets anskaffning	1 149	1 338
Årets försäljning, utrangering	-5 295	-4 591
Utgående anskaffningsvärde	17 845	21 991
Ingående avskrivningar	-17 324	-20 285
Årets avskrivningar	-1 591	-1 629
Årets försäljning, utrangering	5 257	4 591
Utgående avskrivningar	-13 659	-17 324
Bokfört värde	4 186	4 667
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	4 255	4 782

Not 17

Utlåning	Lånefordring IB	Amortering	Avskrivning	Lånefordring UB	Reservering lånefordring IB	Årets förändring	Reservering lånefordring UB	Lånefordring efter reservering UB
Särskilt skuldtyngda jordbrukare	1 480	-130	0	1 350	0	0	0	1 350

Under året har ett lån avbetalats. Vid årets slut kvarstår 5 st lån på totalt 1 350 tkr.

Not 18

Fordringar hos andra myndigheter	2023	2022
Diverse fordringar andra myndigheter	10 485	24 055
Mervärdesskatt	3 382	4 913
Summa	13 867	28 968

Diverse avser kundfordringar och fordringar för lönegarantiutbetalningar under december månad.

Not 19

Övriga kortfristiga fordringar	2023	2022
Lönegarantifordringar	13 822	14 480
Uppbördsfordringar	800	1 764
Övriga kortfristiga fordringar	1 013	2
Summa	15 634	16 245

Not 20

Periodavgränsningsposter	2023	2022
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	3 213	3 107
Övriga förutbetalda kostnader	850	773
Summa förutbetalda kostnader	4 064	3 880
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	6 049	6 068
<i>varav</i>		
<i>Statens jordbruksverk</i>	5 386	3 601
<i>Kammarkollegiet</i>	486	475
<i>Luleå tekniska universitet</i>	103	11
<i>Länsstyrelsen i Jönköpings län</i>	30	11
<i>Skogsstyrelsen</i>	27	0
<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	16	0
<i>Post- och telestyrelsen</i>	1	1
<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	0	783
<i>Naturvårdsverket</i>	0	1 034
<i>Länsstyrelsen i Jämtlands län</i>	0	3
<i>Länsstyrelsen i Dalarnas län</i>	-0	148
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga org. eller privatpersoner	396	2 163
Totala upplupna bidragsintäkter	6 446	8 231
Övriga upplupna intäkter	502	434
Summa periodavgränsningsposter	11 011	12 544

Not 21

Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
<u>Uppbörd</u>		
Ingående balans	-1 764	0
Redovisat mot inkomstitel (-)	-14 364	-13 871
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	15 225	12 107
Fordring/skuld avseende uppbörd	-903	-1 764
<u>Anslag i icke räntebärande flöde</u>		
Ingående balans	13	52
Redovisat mot anslag (+)	1 912	2 176
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-1 900	-2 215
Fordring/skuld avseende anslag i icke räntebärande flöde	25	13
<u>Anslag i räntebärande flöde</u>		
Ingående balans	-3 402	-3 423
Redovisat mot anslag (+)	127 759	122 116
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-127 559	-122 095
Fordring/skuld avseende anslag i räntebärande flöde	-3 202	-3 402
<u>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag</u>		
Ingående balans	58	235
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-58	-178
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag	0	58
<u>Övrig fordring/skuld på statens centralkonto</u>		
Ingående balans	22 619	29 114
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	240 682	239 848
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-231 482	-236 451
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	-13 325	-9 892
Övrig fordring/skuld på statens centralkonto	18 494	22 619
Summa utgående balans avräkning med statsverket	14 414	17 524

Not 22

Förändring av myndighetskapitalet	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, anslagsfinansierad verksamhet	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Balanserad kapitalförändring, bidragsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
Utgående balans 2022	1 712	0	1 735	10 409	3 307	17 163
<i>varav</i>						
Anläggningstillgångar, ej avskrivning	232	0	0	0	0	232
Särskilt skuldtyngda jordbrukare	1 480	0	0	0	0	1 480
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	1 735	0	-763	971
Lönegaranti konkurser	0	0	0	10 218	578	10 796
Lönegaranti rekonstruktioner	0	0	0	191	3 492	3 683
Ingående balans 2023	1 712	0	1 735	10 409	3 307	17 163
Föregående års kapitalförändring	0	0	-763	4 070	-3 307	0
<i>Årets förändring, varav</i>						
<i>Särskilt skuldtyngda jordbrukare</i>	<i>-130</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-886</i>
<i>Lönegaranti konkurser</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>281</i>
<i>Lönegaranti rekonstruktioner</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-938</i>
Summa årets förändring	-130	0	0	0	-1 543	-1 673
Utgående balans 2023	1 582	0	971	14 480	-1 543	15 489

Not 23

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2023	2022
Ingående avsättningar	578	845
Årets pensionskostnader	273	-4
Årets pensionsutbetalningar	-223	-264
Utgående avsättning	628	578

Not 24

Övriga avsättningar	2023	2022
Lokalt omställningsarbete årets förändring	323	323
Lokalt omställningsarbete utgående balans	1 590	1 266
Omstruktureringsåtgärder årets förändring	0	0
Summa övriga avsättningar	1 590	1 266

Kompetensväxlingsmedlen behövdes inte tas i anspråk under 2023 på det sätt som planerades. Planen är att använda en större del under 2024.

Not 25

Lån i Riksgäldskontoret	2023	2022
Ingående balans	4 550	4 888
Under året upptagna lån	1 149	1 338
Årets amorteringar	-1 676	-1 675
Utgående balans	4 023	4 550
<i>Beviljad låneram</i>	8 500	6 000

Not 26

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2023	2022
Utnyttjad räntekontokredit	0	0
<i>Beviljad kreditram</i>	6 000	6 000

Not 27

Övriga kortfristiga skulder	2023	2022
Personalens källskatt	2 386	2 419
Övriga kortfristiga skulder	1 925	3 811
<i>Övriga kortfristiga skulder består av</i>		
Preliminärskatt lönegaranti	1 925	3 812
Övrigt	0	-0
Summa	4 310	6 230

Not 28

Depositioner	2023	2022
Depositioner	15 865	14 924

Av de deponerade medlen bedöms ca 13 488 tkr regleras efter utgången av 2024.

Not 29

Periodavgränsningsposter	2023	2022
Upplupna löner, arvoden inkl social avg	526	558
Upplupna semesterlöner inkl social avg	11 138	11 152
Övriga upplupna kostnader	1 094	1 673
Summa upplupna kostnader	12 757	13 382
Oförbrukade bidrag från annan myndighet	44 030	66 837
<i>varav</i>		
Naturvårdsverket	15 956	25 476
Länsstyrelsen i Örebro län	7 021	8 277
Havs- och vattenmyndigheten	6 009	10 118
Länsstyrelsen i Västerbottens län	5 273	10 426
Länsstyrelsen i Östergötlands län	1 754	1 940
Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 402	3 349
Riksantikvarieämbetet	1 206	1 188
Statens jordbruksverk	1 086	1 740
Övriga motparter	4 324	4 323
<i>Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras användas inom:</i>		
- <i>tre månader</i>	14 300	17 037
- <i>mer än tre månader till ett år</i>	27 230	21 000
- <i>mer än ett år till tre år</i>	2 500	26 400
- <i>mer än tre år</i>	0	2 400
Oförbrukade bidrag från ickestatlig org. eller privatperson	2 831	4 950
Summa oförbrukade bidrag	46 862	71 787
Summa periodavgränsningsposter	59 619	85 169

Minskningen beror främst på att medel från Naturvårdsverket upparbetats samt att även projektmedel från HaV och Lst Västerbotten upparbetats från förra året.

Noter till anslagsredovisning

Not 30

Villkor för anslag 01 05 001 018 Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Belopp	Utfall
Anslagskredit	3 828	0
Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 827	3 202
Kredit på räntekonto	6 000	0
Låneram för anläggningstillgångar	8 500	4 023

Planerad investering i annans fastighet blev ej av, därav lågt utnyttjande av låneram.

Not 31

Villkor för anslag 13 01 001 008 Etableringsåtgärder – Information medborgarskapscermonier	Belopp	Utfall
Anslagskredit	0	0
Anslagsbehållning som disponeras	Inget	0
Anslagsposten får användas för information till kommuner om medborgarskapsceremonier.	125	125

Not 32

Villkor för anslag 19 01 001 018 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Belopp	Utfall
Anslagskredit	153	0
Anslagsbehållning som disponeras	Inget	1 281
Uppföljning och utvärdering	68	72
Beställningsbemyndigande	0	0

Åtagandena avslutade under året, visst anslag kvarstår. Delen till uppföljning och utvärdering överskred angiven nivå i regleringsbrevet med 4 tkr.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Årsredovisningen är beslutad den 21 februari 2024.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Härnösand den 21 februari 2024

Carin Jämtin
Landshövding

Bilagor

Bilaga A. Paragrafer i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, som redovisas i årsredovisningen

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1§	Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Om länsstyrelsen	Alla län
2§ p1	Verka för att nationella mål får genomslag	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p2	Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p3	Främja länets utveckling och följa tillståndet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p4	Främja samverkan i länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p5	Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§p6	Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
3§ p1	De allmänna valen	Övrig förvaltnings och trafikföreskrifter	Alla län
3§ p2	Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
3§ p3	Regional tillväxt	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p4	Infrastrukturplanering	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p5	Hållbar samhällsplanering och boende	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
3§ p6	Energi och klimat	Energi och klimat	Alla län
3§ p7	Kulturmiljö	Kulturmiljö	Alla län
3§ p8	Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
3§ p9	Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Naturvård och miljöskydd	Alla län
3§ p10	Lantbruk och landsbygd	Areella näringar	Alla län
3§ p11	Fiske	Areella näringar	Alla län
3§ p12	Folkhälsa	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p13	Jämställdhet	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p14	Integration	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
4§ p1	Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Areella näringar	Alla län
4§ p2	Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Västerbotten, Norrbotten
4§ p3	I utpekade län göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken	Areella näringar	Norrbotten, Västernorrland, Västra Götaland
4§ p4	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, uppgifter som framgår av förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p5	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning med mera	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p6	Dalarnas, Värmlands och Västra Götalands län, uppgifter som följer av jordförvärvslagen (1979:230) och jordförvärvsförordningen (2005:522) med mera	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Dalarna, Värmland, Västra Götaland
4 a§	Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 med mera	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
5§ p1	Integrering av jämställdhetsperspektiv	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p2	Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p3	Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p4	Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p5	Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
5§ p6	Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p7	Verka för att förenkla för företag	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p8	Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Energi och klimat	Alla län
5§ p9	Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
6§	Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030 Naturvård och miljöskydd	Alla län
7§	Geografiskt områdesansvar med mera	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
7 a§	Länsstyrelserna i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands och Skåne län ska vara civilområdesansvariga länsstyrelser enligt förordningen (2022:525) med mera	Samhällsskydd och beredskap	Norrbotten, Örebro, Stockholm, Östergötland, Västra Götaland, Skåne
7 b§	Beredskapsmyndighet	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
13 a§	Vid Länsstyrelsen i Östergötlands län ska finnas ett nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Östergötland
14§	Miljöprövningsdelegation	Naturvård och miljöskydd	Stockholm, Uppsala, Östergötland, Kalmar, Skåne, Halland, Västra Götaland, Örebro, Dalarna, Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten
15§	Vattendelegation	Naturvård och miljöskydd	Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Kalmar, Västra Götaland
16§	Delegation för rennärlingsfrågor	Areella näringar	Norrbotten, Västerbotten, Jämtland
17§	Kampsportsdelegation	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Örebro
18§	Viltförvaltningsdelegation enligt förordning (2009:1474)	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
19§	Fjälldelegation	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten

Bilaga B. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller återrapporteringar och uppdrag som redovisas i årsredovisningen och som framgår i länsstyrelsernas regleringsbrev 2023.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A3 Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder med mera	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A5 Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning med mera	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A6 PFAS - övervakning, inventering och kartläggning med mera	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A7 Förorenade områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A8 Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 med mera	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A11 Nationella och regionala skogsprogram	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
1B1 Naturvård - regional samordning och ledning	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B2 Restaurering ängs- och betesmarker - nationellt program	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B3 Hantering, konsultationer samiska folket	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1B4 Webbplatsen informationsverige.se	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Västra Götaland
1C1 Förenkla för företag åtgärder	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin med mera	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Berörda län
1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan med mera	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
1C5 Ökat bostadsbyggande, samverkan kommuner med mera	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1C6 Planeringsstöd större industrietableringar	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Norrbotten och Västerbotten

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2023

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1C8 Regional förvaltningsplan skarv, behov och ev. åtgärder	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan med mera	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
1D2 Markärenden ovanför odlingsgränsen	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D3 En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D4 Långsiktigt hållbar rennäring	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Berörda län
1D5 Renbetesavtal	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland
1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik med mera	Organisationsstyrning	Året i siffror	Alla län
3B4 Samverkansråd vid Statens kulturråd	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Kulturmiljö	Gotland
3B16 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län

Bilaga C. Övriga uppdrag, förfordningar med mera som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller exempel på regeringsuppdrag och hänvisningar till paragrafer i förfordningar i vilka det uttryckligen framgår att återrapportering/redovisning ska ske i årsredovisningen.

Uppdrag/Förfordning	Område	Avsnitt i årsredovisning
2 kap. 4 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten	Övrig redovisning
3 kap. 1 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Information av väsentlig betydelse	Övrig redovisning
3 kap. 2 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Avgiftsfinansierad verksamhet	Övrig redovisning
3 kap. 3§ förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Kompetensförsörjning	Arbetsmiljö och medarbetare
7 kap. 2 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Skattepliktig ersättning till ledamöter i styrelse, råd utsett av regeringen och myndighetens ledande befattningshavare	Finansiell redovisning
7 kap. 3 § förfordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Frånvaro på grund av sjukdom	Arbetsmiljö och medarbetare
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021-2025	Samhällsskydd och beredskap

Bilaga D. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning

Bilagan innehåller regleringsbrevsuppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev 2023 som redovisas i särskild ordning.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
2.2 Underlag till tabeller i årsredovisningen	Organisationsstyrning	2024-02-22	Lst Örebro
3A1 Minskat och förenklat uppgiftslämnande	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-25	Klimat- och näringslivsdepartementet, Lst Kronoberg samordnar
3A2 Energi- och klimatpolitiska målen	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-16	Lst Dalarna redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A3 Skydda dricksvattenförsörjningen med mera	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-01	Lst Kalmar redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A4 Regionala analyser och kunskapsunderlag kemikalier dricksvatten med mera	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-31	Redovisas till Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3A5 Kontinuitetsplanering dricksvattenförsörjning, utbildning och stöd med mera	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-05-10 2024-01-31	Delredovisning muntlig Slutredovisning till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet Lst Jönköping samordnar
3A6 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Lst Västernorrland redovisar till Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A7 Restaurering och anläggning av våtmarker	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Lst Gotland redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A8 Skydd, skötsel och förvaltning av värdefulla naturområden med mera	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A9 Kompensationsåtgärder mot övergödning – underlag och styrmedel	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-10-01 2024-09-25	Gäller Lst vattenmyndigheter Delredovisning Slutredovisning till Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västmanland samordnar
3A10 Uppgifter om strandskyddsbeslut	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A11 Kostnader för hantering av EU-stöden	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-03-01	Statens jordbruksverk (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3A12 Föregående års fisketillsyn	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-15	Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3A13 Insatser samverkan enligt förordningen om vattenverksamheter med mera	Uppdrag / A. Nationella	2024-03-15	LST Jönköping redovisar samlat till Klimat- och näringslivsdepartementet

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2023

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3B1 Statlig närvaro och service i länet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-10-31	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3B2 Planering bostadsförsörjning - råd, information och underlag	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-06-15	Bostadsmarknadsanalys till Boverket enligt 2 § förordningen (2011:1160)
3B3 Inriktningsmål för överklagade kommunala beslut om lov	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-02-29	Boverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3B5 Kyrkliga kulturarvet och den kyrkoantikvariska ersättningen	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-05-02	Riksantikvarieämbetet (kopia till Kulturdepartementet)
3B6 Försvarssekretess i samhällsplaneringsfrågor	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-06-16	Försvarsdepartementet Lst Västra Götaland samordnar
3B7 Regionala arbetet med friluftspolitiken	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3B8 Minska spridning av granbarkborrar från skyddade områden	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-12-01	Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet Lst Kronoberg samordnar
3B9 Verka för minoritetspolitikens fastställda mål	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31	Gäller endast Lst Stockholm som redovisar till Kulturdepartementet
3B10 Tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-11-14	Alla län redovisar till Lst Stockholm och Sametinget (kopia till Kulturdepartementet)
3B11 Aktiviteter på demokratiområdet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-15	Lst Jönköping redovisar till Kulturdepartementet
3B12 Tillämpningen av barns rättigheter	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31	Socialdepartementet, Lst Dalarna samordnar
3B13 Föräldraskapsstöd - utsatta områden, bekämpa och förebygga kriminalitet barn och unga med mera	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Berörda Lst till Socialdepartementet Redovisas årligen 2024-2027
3B14 Mänskliga rättigheter samordning	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Gäller endast Lst Dalarna som redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B15 Jämställdhetspolitiska målen och länsstrategier 2024-2027	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-01 2028-03-01	Delredovisning Slutredovisning Jämställdhetsmyndigheten (kopia till Arbetsmarknadsdepartementet)
3B17 Nyanlända med flera, lägesbilder boende och skola	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B18 Mottagande ensamkommande barn, asylsökande med flera (2016:1363)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B19 Insatser för asylsökande med flera enligt förordningen (2016:1363 och 2016:1364)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERNORRLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2023

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3B20 Statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (2010:1122)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3B21 Resultat statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar enligt 37 a §	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3B22 Redovisning om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnare
3C1 Redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program Nord med flera	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3C2 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Nord med flera	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3C3 Redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program Aurora med flera	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland och Norrbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3C4 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Aurora med flera	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3C5 Lämna utgiftsprognoser anslag 1:1 med mera	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	-	Gäller berörda län som redovisar till Tillväxtverket
3C6 Regionala resurscentra hedersrelaterat våld med mera	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Gäller enbart Lst Östergötland som redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C7 Mäns våld mot kvinnor inkl. kommunernas regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C8 Förvaltningsanslag som har använts till arbetet mot mäns våld mot kvinnor	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C9 Överföra kunskap och rutiner, telefonlinje beteende	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-10-01	Gäller endast Lst Stockholm som redovisar muntligt till Arbetsmarknadsdepartementet
3C10 Kunskaphöjande insatser och främja erfarenhetsutbyte, barnrätt och våld i nära relationer	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-04-30	Samlad delredovisning till Arbetsmarknadsdepartementet. LST Östergötlands län samordnar uppdraget och redovisningen.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3D1 Redovisa uppgifter från byggnadsnämnderna, tillämpning PBL flytt byggnader	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Boverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3D2 Uppföljning av byggnadsnämndernas tillsynsarbete – hissar och kompetensförsörjning	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Boverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3D3 Tillsynsutveckling enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3D4 Prövning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-03-31	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3D5 Uppgifter - inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt	Uppdrag / D. Tillsyn	2023-11-30	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Skåne samordnar
3D6 Ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap	Uppdrag / D. Tillsyn	2023-03-15	Naturvårdsverket
3E1 Redovisa prognoser	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-02-06 2023-04-25 2023-07-28 2023-10-23	Hermes
3E2 Kartläggning dispositionsrätter och fördelningsnycklar med mera	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-09-23	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3E3 Åtgärder för att öka säkerheten i digital infrastruktur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-12-31	Finansdepartementet, Lst Västra Götaland samordnar
3E4 Utveckla arbetet med en god förvaltningskultur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-09-15	Finansdepartementet, Lst Västmanland samordnar
3E5 Systematisk användning och analys av data och statistik	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-06-15	Finansdepartementet, Lst Stockholm samordnar

Bilaga E. Länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som genomförs samordnat

IT-avdelningen

Länsstyrelsernas IT-avdelning är en nationell verksamhet som arbetar med länsstyrelsegemensamt perspektiv. IT-avdelningen levererar och utvecklar IT-tjänster till alla länsstyrelser. Länsstyrelsen i Västra Götaland är värdlän för IT-avdelningen.

Utvecklingsprogrammet för förstärkt digital motståndskraft är uppstartat under året med målet att genomföra regeringsuppdraget förstärkt säkerhet i länsstyrelsernas digitala infrastruktur.

IT-avdelningen har bidragit till länens riskmedvetenhet och kontinuitetsarbete genom omvärldsbevakning och kompetenshöjande insatser.

Länsstyrelsernas IT-avdelning har bidragit i den länsstyrelsegemensamma portföljstyrningen i förvaltning och projekt inom bland annat digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och att ta fram ett nytt system för vatteninformation. IT-avdelningen har bidragit i Projektet Digital Samverkan som är ett länsstyrelsegemensamt projekt som går ut på att etablera en eller flera lämpliga och användarvänliga tjänster för att kunna samverka digitalt inom länsstyrelsen och med andra myndigheter och externa parter.

Telefonistorganisation

Funktionens uppdrag är att hantera samtal för 20 länsstyrelser genom vår gemensamma växel och En väg in (EVI) Kundsupport för jordbrukarstöd. Den övergripande inriktningen för telefonistorganisationen är att bedriva verksamheten med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och god service. Värdlän för telefonistorganisationen är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Telefonistorganisationen har under året levererat god service bland annat genom en hög tillgänglighet. Vi har besvarat fler samtal även under perioder när vi haft en lägre inkommande trafik. En stor mängd samtal har exempelvis handlat om energieffektiveringsstöd och varningsmottagare för invånare i kärnkraftslänen.

Telefonisterna i växeln har under året tagit emot hotfulla samtal med hot som var riktade mot telefonisten själv och mot vårt län men även samtal där hoten varit riktade mot andra län. Denna typ av samtal har inte förekommit innan och är en eskalering av det stegvis förändrade samtalsklimatet vi över tid uppmärksammat.

Under 2023 år påbörjade en ny programperiod för jordbrukarstöden. Det i kombination med perioder av torka, stora mängder regn och en ny typ av digital markuppföljning bidrog till en periodvis ökad mängd inkommande samtal för EVI kundsupporten för jordbrukarstöd.

Verksamheten arbetar för att kunna erbjuda länen en bredare service. Ett verksamhetsanpassat stödsystem som möjliggör utvecklingen är under produktion.

Samordnad löneservice

Funktionens uppdrag är att hantera löner för 22 myndigheter, 21 länsstyrelser samt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Till och med september hanterade Löneservice även lönerna för Brottsförebyggande rådet. Löneservice huvuduppgift är att hantera löneutbetalningarna och leveranser inom utsatta tider för uppdragsgivarna med hög kvalitet och med god service. Vårdlän för Löneservice är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Under 2023 har Löneservice i snitt hanterat 7 700 löner per månad för länsstyrelserna. Samma siffor för år 2022 är 7 900 löner per månad. Skillnaden beror dels på att 2022 var det valår och antalet anställda ökar tillfälligt. Uppsägningar och varsel på flera länsstyrelser har en viss påverkan redan nu.

Samordningen bidrar till en enhetlig och kostnadseffektiv hantering av löneutbetalningarna. Samordningen av lönehanteringen underlättar även i kontakt med andra myndigheter till vilka rapportering ska ske, exempelvis pensionsuppgifter, statistik och skatteuppgifter som rapporteras varje månad. Samarbetet i länsstyrelsernas nationella arbete blir enklare avseende lönerelaterade frågor och rutiner.

Under 2023 har Löneservice deltagit aktivt i projektet för anslutning till Statens servicecenters, SSC, lönetjänst. SSC har presenterat en förförstudie innehållande en utredning av införande av nytt systemstöd. Förstudiens krav och kriterier har analyserats av länsstyrelserna för att kunna fatta beslut om kravuppfyllnad.

Ekonomiadministration LstEA

LstEA har i uppdrag att effektivisera och samordna ekonomiadministration och redovisningsmodell så att länsstyrelsernas ekonomiska information är enhetlig, jämförbar och rättvisande. Vårdlän för ekonomiadministrationen är Länsstyrelsen i Örebro län.

LstEA har under året arbetat med att bland annat stödja och effektivisera arbetet för länsstyrelserna gällande ekonomi- och administration. LstEA har uppdaterat ekonomi- och lönehandboken, flera manualer samt hanterat drygt 1 000 supportfrågor genom LstEA support.

LstEA har under 2023 gjort drygt 30-tal utsökningar ur ekonomisystemet för länsstyrelsernas räkning och på sätt effektiviserat hanteringen och kvalitén för dessa förfrågningar, såväl interna som externa.

VÄS-förvaltningen har under året arbetat med att utveckla verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS), vilket resulterat i en nytt VÄS-dokument.

ÅR-mallgruppen ha under året förvaltat och utvecklat den länsstyrelsegemensamma årsredovisningsmallen som ligger till grund för länsstyrelsernas årsredovisning.

Med frågeställningen om hur länsstyrelserna kan göra leverantörsbetalningarna mer säkra har LstEA gjort en förstudie och ett förslag som delgetts till alla länsstyrelser.

LstEA har under året haft en del fokus på att utveckla länsstyrelsernas arbete med e-handeln genom support, utformande av workshops, en nätverksdag samt ett strategidokument.

Dataskydd och informationssäkerhet

Safirs uppdrag är att främja informationssäkerhet och dataskydd både i det länsstyrelsegemensamma perspektivet och inom varje länsstyrelse. I funktionen ingår sedan tidigare befattningen dataskyddsombud och från 2023 den länsstyrelsegemensamma informationssäkerhetssamordnaren. Vårdlän för Safir är Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tillsammans med förvaltningsorganisationen, Gemensamma kansliet och IT-avdelningen arbetar Safir systematiskt och riskbaserat med ständiga förbättringar i hanteringen av länsstyrelsernas information. Samverkan med IT:s säkerhetsenhet har fördjupats inom ramen för Utvecklingsprogrammet för stärkt digital motståndskraft. Vi har även haft god samverkan bland annat med det nystartade servicechefsnätverket.

Under året har vi genomfört en särskild insats för ökad och likartad förståelse om begreppet informationssäkerhet och de faktiska uppgifter som följer av detta för länsstyrelsernas del. Vårt uppdrag från länsrådsgrupp 7 att ta fram en styrmodell för hantering av risker i de länsstyrelsegemensamma portföljerna är genomfört och beslutat. Även i år har Safir varit en drivande aktör och expertstöd för hur de 21 länsstyrelserna på ett säkert och effektivt sätt ska kravställa, anskaffa och hantera digitala arbetsredskap och ”molntjänster”.

En effekt av det länsstyrelsegemensamma arbetet med informationssäkerhet och dataskydd är att vi har höjt säkerhetskulturen genom ökad medvetenhet hos medarbetarna och framför allt hos de grupper som arbetar direkt med informationssäkerhetsfrågor.

Gemensamma kansliet

Gemensamma kansliet är en av länsstyrelsernas gemensamma stödverksamheter, som har i uppgift att stärka och stödja det länsstyrelsegemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet kopplat till digitalisering. Vårdlän för Gemensamma kansliet är Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Gemensamma kansliet har under året samordnat och hanterat finansiella medel för den länsstyrelsegemensamma utvecklings- respektive förvaltningsportföljen. Det handlar bland annat om att medel ska betalas ut till respektive länsstyrelse för nedlagd arbetad tid i det gemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet. Den ekonomiska hanteringen mellan länsstyrelserna är en förutsättning för att kunna arbeta gemensamt med utveckling och förvaltning och ha ekonomi i balans. Det har bidragit till att respektive länsstyrelse kan upprätthålla god redovisningssed, i den finansiella redovisningen.

Gemensamma kansliet har i uppdrag att stödja ledningarna i länsrådsgrupp 2 och 7 samt länsrådsmötet. Kansliet ger också stöd till Landshövdinge-IT (LH-IT) och presidiet för Länsråds- och Landshövdingemöte (LR-LH). I stort handlar det om att ta fram verksamhetsanalyser och beslutsunderlag, att samordna och administrera möten samt ansvara för att sammanställa uppföljningen av de länsstyrelsegemensamma stödfunktionerna. Stödet har bidragit till att arbetet i grupperna har kunnat bedrivas på ett effektivt sätt.

Under året har Gemensamma kansliet utvecklat och förvaltat strukturer, processer och modeller för det länsstyrelsegemensamma utvecklingsarbetet och lyft behov av utveckling av dessa till berörd länsrådsgrupp. Detta innebär att stödja i processer, rutiner och modeller för projektledare och styrgrupper,

analysera och bereda behov av gemensam nyutveckling och ansvar för länsstyrelsens gemensamma verksamhetsarkitektur. Gemensamma kansliet samordnar också länsstyrelsernas deltagande och arbete inom eSam (e-samverkansprogrammet).

Sammantaget har detta uppdrag genomförts enligt plan och med bland annat följande resultat:

- Tillsammans med IT och den länsstyrelsegemensamma stödfunktionen för informationssäkerhet och dataskydd genomfört ett utvecklingsarbete med syfte att stärkt länsstyrelsernas förmåga att driva utveckling ur ett helhetsperspektiv, förbättrat resursnyttjandet och bidragit till ökad transparens
- Ökad samverkan mellan länen genom att samordna ett forum för verksamhetsutvecklare med fokus på processbaserad verksamhetsutveckling. I dagsläget finns 12 länsstyrelser representerade.
- Bidragit i arbetet med att effektivisera länsstyrelsernas prövning och tillsyn
- Tillsammans med IT drivit ett utvecklingsuppdrag i syfte att identifierat eventuella behov av anpassningar av länsstyrelsernas förvaltningsmodell.

Gemensamma kansliet har utvecklat och förvaltat strukturer, processer och modeller för länsstyrelsegemensamma förvaltningsområden samt stöttat dem i arbetet. Arbetet innebär också att etablera nya förvaltningsområden samt planera och samordna gemensamma möten och konferenser för områdenas ledning.

Sammantaget har uppdraget genomförts enligt plan och med bland annat följande resultat:

- Etablerat ett nytt gemensamt förvaltningsområde
- Etablerat en ny struktur inom ett befintligt förvaltningsområde
- Ökat kunskapen om länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsmodell genom att genomföra utbildningar och konferenser för objektägare och förvaltningsledare
- Genomfört ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra de gemensamma strukturerna för kommunikation, information och uppföljning.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med könsuppdelad statistik

Individbaserad statistik redovisas inte genomgående könsuppdelat vid länsstyrelsen. Motiveringen till det är bland annat att länsstyrelserna saknar systemstöd som möjliggör uppdelning av ärendestatistik efter kön. En stor del av länsstyrelsernas ärenden berör inte enskilda individer, det vill säga saknar uppgifter som kan relateras till kön. Det i kombination med krav på hantering av personuppgifter, ekonomiska resurser och nödvändiga prioriteringar av nya uppdrag i samband med större samhällsstörningar är exempel på förklaringar till varför arbetet med att vidareutveckla länsstyrelsernas könsuppdelade statistik inte har kunnat prioriteras.

Det finns ett behov av och relevans att kunna följa upp kön i delar av länsstyrelsernas ärendehantering. Därför har ett beslut fattats om att länsstyrelserna gemensamt ska driva ett nationellt utvecklingsprojekt för att vidareutveckla statistik och systemstöd för redovisning av könsuppdelade uppgifter. Arbetet under 2023 har resulterat i att länsstyrelserna gemensamt har identifierat ett antal ärendegrupper där det finns personnummer registrerade och som är bra exempel att utgå ifrån i det fortsatta utvecklingsarbetet. Detta underlag blir en gemensam utgångspunkt i det

fortsätta arbetet med att skapa bättre förutsättningar för att hantera könsuppdelad statistik i länsstyrelsernas gemensamma ärendehanteringssystem.

Exempel på ärendegrupper som har identifierats är

- personal i bevakningsföretag
- tillsyn över hund och katt
- bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer
- samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
- tillstånd för förvärv av lantbruksfastighet.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med Agenda 2030

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att stödja länsstyrelserna i arbetet med regleringsbrevsuppdrag 1A1 avseende Agenda 2030 och fylla rollen som en regional samordnare. Arbetet har resulterat i fördjupad kunskap om agendans koppling till länsstyrelsernas verksamhet, spridning av goda exempel och tvärssektoriella arbetsätt, samt bättre omvärldsbevakning. Exempel på prestationer:

- Länsstyrelserna ingår i myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030. Länsstyrelsen är sedan 2022 samordnare för GD-forum; dels Lilla GD-gruppen, där landshövdingen i Värmland är ordförande, dels den Operativa gruppen, som består av tjänstepersoner.
- Medverkan i FN:s högnivåmöte i New York 9–19 juli. Inför mötet bidrog länsstyrelserna med ett flertal exempel på hållbarhetsarbete vilka användes och refererades till av den svenska delegationen. Medarrangör av aktivitet vid expertmöte för EU:s rådsarbetsgrupp för hållbar utveckling under Sveriges ordförandeskap.
- Extern samverkan med bland annat Nationella samordnaren för Agenda 2030 och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Medverkan i RKA:s översyn av nyckeltal för Agenda 2030.
- Fördjupningar inom det länsstyrelsegemensamma Agenda 2030-arbetet; hur Agenda 2030 beaktas i beslut och processer, data/analys, kommunikation samt transformativ implementering dvs. hur myndigheten kan hantera komplexa hållbarhetsutmaningar. Möten med alla länsstyrelser, chefsnätverk och länsråd.
- Nyhetsbrev om Agenda 2030 och gemensam samverkansytan för Agenda 2030.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med miljömålen (RUS)

Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) är länsstyrelsegemensamt samverkansorgan som finansieras genom anslag 1:2 Miljöövervakning med mera. RUS samordnar och utvecklar miljömålsuppföljningen, bidrar till att åtgärdsarbetet intensifieras och följs upp samt förstärker länkarna mellan nationell, regional och lokal nivå. Arbetet bedrivs utifrån en verksamhetsplan med mål för perioden 2022–2024. Målen handlar om att utveckla miljömålsuppföljning och utvärdering, miljöinformationsförsörjning samt stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen.

I RUS styrgrupp ingår berörda chefsnätverk på länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen samt Naturvårdsverket och SKR som adjungerade. I RUS arbetsgrupp ingår medarbetare från flera länsstyrelser. Exempel på prestationer:

- Påbörjat arbete med hur miljömålsuppdraget kan stärkas med bland annat en workshop.
- Samordnat, publicerat och analyserat regional årlig uppföljning av miljömålen som underlag för nationell uppföljning och regionalt kunskapsunderlag.
- Inom projekten miljöövervakning som underlag till miljömålsuppföljning, strategisk samhällsplanering som bidrar till miljö- och klimatmålen och cirkulär ekonomi i växtodling publicerat slutrapporter och kommunicerat resultaten.
- Genomfört sju webinarier om hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi för länsstyrelser, regioner och kommuner.
- Genomfört workshoppar om synergier mellan miljömål, klimatanpassning samt energi och klimat.
- Tagit fram vägledning för etappmål och regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Medverkat i förvaltning av Åtgärdswebb för miljömålen.
- Samordnat, medverkat i och kommunicerat arbete med Miljömålsrådet och Agenda 2030.
- Medarrangerat miljömålsdagarna i Borlänge och årligt möte för länsstyrelsernas miljömålsuppdrag.

Bedömningen är att RUS aktiviteter under året i allt väsentligt bidragit till de uppsatta målen för 2022–2024.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med energi och klimat (LEKS)

Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) har som uppdrag att stödja, effektivisera och bidra till att utveckla länsstyrelsernas arbete med energiomställning och minskad klimatpåverkan. Genom dialog med Regeringskansliet om uppdrag och finansiering, samt en ledningskonferens med temat Energiutbyggnad med miljö i fokus, har LEKS stöttat länsledningarna i att leda den regionala energi- och klimatomställningen.

Under 2023 har LEKS utvecklat investeringsstöden Klimatklivet (stöd, utbildningar, rutiner, IT-utveckling, kommunikation) tillsammans med Naturvårdsverket och Elektrifieringspiloter (stöd, mallar och rutiner) tillsammans med Energimyndigheten. Detta har varit en förutsättning för att länsstyrelserna kunnat genomföra sina uppdrag med anpassning till de nya förordningarna. LEKS bedömning är att samordningen har bidragit till en mer enhetlig, rättssäker och kostnadseffektiv hantering av stöden.

LEKS har erbjudit länsstyrelserna forum för erfarenhetsutbyte och kompetenshöjning i genomförande av energi- och klimatstrategier, energibesparingsuppdraget (Fi2022/02571) samt områden som robusta energisystem, effektiv energianvändning och regeringsremisser. LEKS bedömning är att detta tillsammans med gemensamt kommunikationsmaterial, som omvärldsbevakning och sammanställning av aktuella stödmedel, har underlättat, effektiviserat och utvecklat länsstyrelsernas regionala arbete med uppfyllandet av de nationella energi och klimatmålen.

Dialoger och samarbeten med andra länsstyrelsenätverk under året bedöms ha stöttat olika sakområden med energi- och klimatintegrering samt

hantering av målkonflikter. Dialoger och samarbeten som skett med andra myndigheter, externa nätverk, arbetsgrupper bedöms bidra till ett samordnat och effektivt arbete med gemensamma frågor.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med civilområden

De civilområdesansvariga länsstyrelserna har ett geografiskt områdesansvar för sitt område när det gäller civilt försvar. Civilområdesansvariga länsstyrelser har uppgifter inför och vid fredstida kriser som handlar om att verka för länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser inom civilområdet samt att ha en förmåga att utgöra en gemensam stödfunktion för länsstyrelserna vid hantering av fredstida krissituationer som berör flera län inom civilområdet. Civilområdesansvariga länsstyrelser får under vissa omständigheter ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst inom sitt civilområde.

Civilområdesansvariga länsstyrelsernas uppgifter inför höjd beredskap fokuserar bland annat på planering mellan statliga myndigheter och Försvarmakten och på att stödja länsstyrelsernas planering och förberedelser inom respektive län. Ytterligare ett uppdrag rör förberedelser av civila aspekter av värdlandsstöd.

Civilområdesansvariga länsstyrelser är högsta civila totalförsvarsmyndighet inom respektive civilområde och ska vid höjd beredskap bland annat samordna de civila försvarsåtgärderna och den civila delen av värdlandsstödet samt verka för att det civila och militära försvaret samordnas. De ska vidare ansvara för att en samlad lägesbild sammanställs och hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen samt ge länsstyrelserna inom civilområdet vägledning i fråga om inriktning och prioritering.

Civilområdesansvariga länsstyrelser har under 2023 bemannat kanslierna i respektive civilområde, utvecklat strukturer för samverkan mellan civilområden, strukturer för samverkan med bland andra Försvarmakten inom civilområden och strukturer för samverkan mellan civilområden och sektorsansvariga beredskapsmyndigheter. Länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser är påbörjad under 2023. En gemensam plan för övertagande av kommunal räddningstjänst är framtagen och implementeringen är påbörjad i respektive civilområde. De civilområdesansvariga länsstyrelserna har etablerat en grundläggande förmåga att kunna vara ett stöd till berörda länsstyrelser vid fredstida kriser.

Civilområdesansvariga länsstyrelsernas geografiska områdesansvar för civilt försvar inför och vid höjd beredskap är klarlagt och deltagit i övningar kopplat till rapportering vid höjd beredskap. En struktur för krigsorganisation håller på att tas fram.

Vidare har civilområdesansvariga länsstyrelser fattat beslut om implementering av enhetliga former för gemensam beredskapsplanering.

Under 2023 har en särskild satsning genomförts avseende civila aspekter av värdlandsstöd och tillsammans med Försvarmakten har en riktad utbildningsinsats genomförts gentemot berörda länsstyrelser, regioner och utvalda kommuner. Därefter har planering av värdlandsstöd initierats. Civilområdesansvariga länsstyrelser har även arbetat tillsammans med MSB i framtagandet av en nationell strategi för civilt värdlandsstöd.

Länsstyrelsernas gemensamma arbete med uppdrag "Rätt att försvara" – beakta jämställdhet och mänskliga rättigheter i krisledning

Länsstyrelsen Kronoberg har under 2023 samordnat uppdrag C8 "Rätt att försvara". Till uppdraget har en styrgrupp och en verkställande grupp varit kopplade.

Uppdraget syftar till att säkerställa att jämställdhetsperspektiv och frågor om mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar av krisledningen, både i frestida kriser och under höjd beredskap.

Uppdraget har tydliggjorts i en projektplan där målet satts till att stärka länsstyrelsernas beredskapsorganisationer och dess olika funktioner (L1-L9, stabschefer, TiB samt myndighetsledning) i att efterfråga information, analysera underlag och fatta beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar i hanteringen av händelser, med hänsyn till aktuella kriser, erfarenheter och behov för länsstyrelserna och deras samarbetspartners. Detta görs genom att ta fram funktionsanpassade beslutsstöd, utbildningsinsatser samt övningsunderlag inom området samt vid behov andra relevanta insatser. Projektet ska vidare implementeras på ett sätt som gör att insatserna blir förenliga och skapar synergier med andra länsstyrelsegemensamma arbetsgrupper och samordningsprocesser inom såväl krishantering, jämställdhet som mänskliga rättigheter.

I arbetet med uppdraget har följande produkter tagits fram:

- Funktionsspecifika stödmaterial för L1-L9, stabschefer samt myndighetsledning. Detta material innehåller även en kunskapsdel om mänskliga rättigheter och jämställdhet i kris- och krigsledningsarbetet.
- Övningsmaterial kopplat till de funktionsspecifika stödmaterialen
- Rekommendationer

Arbetet har genomförts i bred samverkan såväl internt som externt.

Länsstyrelsen i Kronobergs län gör den sammantagna bedömningen att syfte och mål för uppdraget är uppfyllt. Projektet har bidragit till att stärka förutsättningarna för länsstyrelsernas förmåga att värna civilbefolkningen i kris- och krigsledningsarbetet och i förlängningen att stärka försvarsviljan samt samhällets motståndskraft. De framtagna stödmaterialen bedöms bidra till att öka länsstyrelsernas förmåga att efterfråga information, analysera underlag och fatta beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar i hanteringen av händelser. Vidare har uppdraget bidragit till att skapa synergier mellan olika nätverk och sakområden inom länsstyrelsernas verksamheter och genom detta skapat förutsättningar för en fortsatt utveckling efter projektets avslut.